

Masterscriptie

Crisis and Security Management

De heersende orde en stabiliteit verstoord

“Burgemeesters en het ‘framen’ van door de huisvesting van zedendelinquenten ontstane mini-crisis”

F. ten Have

Juni, 2016

*‘Ik heb zelf ook een hekel aan pedoseksuelen,
maar ze moeten toch ergens wonen’*

H. Lenferink

Naam: Falko ten Have
Studentnummer: s1640372
Studie: Master Crisis and Security Management
Universiteit: Universiteit Leiden, faculteit Governance and Global Affairs

Scriptiebegeleider: Dr. R. S. Prins
Tweede lezer: Dr. E. Devroe

Datum: Juni, 2016

Voorwoord

Met deze scriptie zal ik de Master Crisis and Security Management aan de Universiteit Leiden afronden. Het schrijven van deze Masterscriptie is vanaf het begin een interessante, leerzame en uitdagende opgave geweest. Een opgave die ik niet op deze manier had kunnen voltooien zonder de hulp en steun van een aantal personen, waarvoor een bedankje in dit voorwoord op zijn plaats is.

Ten eerste wil ik graag mijn scriptiebegeleider Ruth Prins bedanken. Gedurende de hele afstudeerperiode ben je nauw bij dit scriptieonderzoek betrokken geweest. Bedankt voor alle lessen die je me hebt geleerd ten aanzien van dit scriptieonderzoek en het doen van wetenschappelijk onderzoek in het algemeen. De prettige wijze waarop de gezamenlijke begeleidingsbijeenkomsten zijn vormgegeven en de nuttige feedback waarvan je mijn scriptie hebt voorzien, hebben ervoor gezorgd dat ik menig vrijdagmiddag met een gerust gevoel huiswaarts keerde. Zonder jouw hulp had deze scriptie zeker niet zijn huidige vorm gekregen. Ook de andere participanten in de capstone wil ik graag bedanken voor de verkregen feedback en het delen van de lessen die zij hebben ervaren bij het uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek.

Tevens wil ik mijn familie graag bedanken voor het vertrouwen dat zij gedurende de hele afstudeerperiode in mij hebben gehad. Jullie ondersteuning is met name in de afgelopen maanden van grote waarde geweest. Ook een bedankje richting mijn vriendin Eline mag hier zeker niet ontbreken. Het begrip dat jij hebt gehad voor het drukke afgelopen jaar waarbij je herhaaldelijk rekening hebt gehouden met mijn planning is mij zeker niet ontgaan. De ruimte die jij me op de momenten dat het nodig was hebt gegeven heeft het schrijven van deze scriptie een stuk eenvoudiger gemaakt.

Falko ten Have

Venlo, juni 2016

Samenvatting

Crises leiden in toenemende mate tot kritieke perioden voor bestuurlijke leiders. De wijze waarop bestuurders een crisis ‘framen’ en deze frames naar de buitenwereld communiceren heeft consequenties voor hun reputatie en het voortbestaan van hun politieke carrière (Boin, 't Hart & McConnell, 2009). Om lokale bestuurders in deze chaotische, complexe en hoogst onzekere perioden hulpmiddelen te bieden, is in deze scriptie middels een procesbenadering onderzocht in hoeverre de ten uitvoer gebrachte framing strategieën van burgemeesters voor, gedurende en na afloop van mini-crisis de politieke uitkomst van mini-crisis op de positie van burgemeesters kunnen verklaren. Ook de invloed van het voor aanvang van de mini-crisis bestaande politieke kapitaal en zeven overige factoren op dit verband is meegenomen.

Dit kwalitatieve onderzoek heeft de crisis exploitatie theorie van Boin et al. (2009) als uitgangspunt genomen. Deze theorie stelt dat bestuurders een drietal frames kunnen aannemen ten aanzien van een crisis: het geen-crisis frame, het crisis-als-bedreiging frame, en het crisis-als-kans frame. De framing strategieën die bestuurders vervolgens ten uitvoer brengen kunnen in grote mate bepalen in hoeverre zij een al dan niet succesvolle politieke uitkomst realiseren. Het onderzoek heeft dit model omtrent crisis framing gecombineerd met een procesbenadering en uitgebreid met het politieke kapitaal en potentiële overige invloedrijke factoren. Middels deze brede scope is getracht de politieke uitkomst van mini-crisis op burgemeesters te verklaren. Hiervoor zijn twee most-similar case studies uitgevoerd rondom het huisvesten van terugkerende zedendelinquenten: Benno L. in Leiden en Sytze van der V. in Amersfoort. Het onderzoek heeft de casus onderzocht middels een kwalitatieve inhoudsanalyse van zowel mediaberichtgeving als bestaande relevante documentatie.

De bevindingen laten zien dat er inderdaad een verband lijkt te zijn tussen de ten uitvoer gebrachte framing strategieën en de politieke uitkomst. In beide casus heeft een dominant en consistent crisis-als-bedreiging frame geleid tot een succesvolle politieke uitkomst. Wel is het crisis-als-bedreiging frame met name door Lenferink gecombineerd met elementen van andere frames. Ondanks dat deze nuanceverschillen te verklaren zijn, kan op basis van de onderzoeksresultaten worden geconcludeerd dat het huidige model van Boin et al. (2009) te statisch en te simplistisch is. Verder tonen de bevindingen aan dat de framing strategieën in samenhang moeten worden beschouwd met het politieke kapitaal en de overige invloedrijke factoren. Zowel het hogere politieke kapitaal van Lenferink als de veelal positieve rol die enkele overige factoren in Leiden hebben gespeeld lijken te hebben bijgedragen aan de lichtelijk succesvollere politieke uitkomst die Lenferink ten opzichte van Bolsius heeft gerealiseerd.

Inhoudsopgave

Deel 1: Inleiding, theoretisch kader en onderzoeksmethoden

1. Inleiding	8
1.1 Introductie en aanleiding	8
1.2 De rol van de burgemeester	9
1.3 Doelstelling	11
1.4 Vraagstelling	11
1.5 Praktische relevantie.....	12
1.6 Wetenschappelijke relevantie	12
1.7 Leeswijzer	13
2. Theoretisch kader	14
2.1 Crises	14
2.2 Crisis management en crisis leiderschap.....	16
2.3 Het overheidsoptreden ter discussie	18
2.4 Crisis exploitatie.....	19
2.5 De dynamiek van crises: een procesbenadering van framing strategieën	23
2.6 Overige invloedrijke factoren.....	23
2.7 Het politieke kapitaal.....	26
2.8. Het conceptueel model	26
3. Methodologische verantwoording	28
3.1 Onderzoeksstrategie	28
3.2 Methoden van onderzoek	29
3.3 Selectie gevalsstudies	30
3.4 Tijdsafbakening	32
3.5 Methoden van dataverzameling en data-analyse.....	33
3.6 Operationalisatie observatie-eenheden.....	36
3.7 Betrouwbaarheid en validiteit	41

Deel 2: Analyse

4. Casus: Benno L. in Leiden	44
4.1 Casusbeschrijving.....	44
4.2 Politieke kapitaal	46
4.3 Framing strategieën	48
4.4 Politieke uitkomst.....	56

4.5	Overige invloedrijke factoren.....	62
4.6	Conclusie casus Leiden	66
5.	Casus: Sytze van der V. in Amersfoort	68
5.1	Casusbeschrijving.....	68
5.2	Politieke kapitaal	69
5.3	Framing strategieën	71
5.4	Politieke uitkomst.....	78
5.5	Overige invloedrijke factoren.....	81
5.6	Conclusie casus Amersfoort.....	84
6.	Vergelijkende casusanalyse	87
 Deel 3: Conclusie en afsluiting		
7.	Conclusie.....	94
7.1	Onderzoeksresultaten en beantwoording centrale onderzoeksvraag	94
7.2	Wetenschappelijke implicaties	98
7.3	Praktische implicaties.....	101
7.4	Suggesties toekomstig onderzoek.....	102
8.	Discussie.....	103
	Literatuurlijst	105
	Bijlagen.....	1143

Deel 1: Inleiding, theoretisch kader en onderzoeksmethoden

---

1. Inleiding

1.1 Introductie en aanleiding

Crises vormen kritieke perioden voor een samenleving waarin onzekerheid, bedreiging en chaos de plaats innemen van de normaal heersende orde en stabiliteit. Van publieke bestuurders wordt in deze onzekere omstandigheden een resoluut overheidsoptreden verwacht om de crisis te helpen bezweren (Rosenthal, Boin, Kleiboer & Otten, 1998). De afgelopen decennia laten zien dat crises in toenemende mate tot problematische momenten voor lokale bestuurders leiden. Crises worden door oppositiepartijen, de media, activisten of ontevreden burgers aangegrepen om de positie van burgemeesters en de gemaakte beslissingen in twijfel te trekken. Aan de andere kant proberen burgemeesters te vermijden om als schuldige aan de crisis te worden aangewezen om op die manier reputatieschade te voorkomen. De impact van crises op de positie van de burgemeester is lastig te voorspellen. In sommige gevallen is de positie van een burgemeester onhoudbaar geworden en is hij of zij gedwongen om af te treden. In andere gevallen kan een crisis de positie van een burgemeester juist versterken (Boin, 't Hart en McConnell, 2009). In een artikel over crisis exploitatie stellen Boin et al. (2009) dat de wijze waarop uiteenlopende frames (het geheel van denkbare beelden ten aanzien van een bepaald verschijnsel) van actoren met conflicterende belangen met elkaar in aanraking komen van invloed is op de impact die de crisis heeft op de positie van een bestuurder. Dit impliceert voor burgemeesters dat het op een juiste wijze communiceren van een gepast frame een positieve politieke uitkomst in de hand kan werken. Op dit moment ontbreekt het in de literatuur nog aan inzicht in het exacte verband tussen framing strategieën enerzijds en de politieke uitkomst rond crises anderzijds. Dergelijke kennis zou van grote betekenis kunnen zijn voor bestuurders wanneer zij worden geconfronteerd met een crisis. Deze scriptie heeft het model van Boin et al. (2009) als uitgangspunt genomen en tracht burgemeesters richtlijnen te geven met betrekking tot te communiceren framing strategieën wanneer zich een crisis in hun gemeente voltrekt. Aangezien grote crises in Nederland (gelukkig) nauwelijks voorkomen en vaak reeds uitvoerig zijn onderzocht, richt deze scriptie zich op de frequenter voorkomende zogenoemde lokale 'mini-crisis'. Dit type crisis wordt doorgaans gekenmerkt door een gering aantal dodelijke en gewonde slachtoffers, en heeft vaak minder financiële schade tot gevolg dan grote crises. Desondanks hebben mini-crisis een grote maatschappelijke impact en krijgen zij veel media-aandacht (van Duin, Jong & Wijkhuis, 2013).

Onderzocht is in hoeverre de door burgemeesters gecommuniceerde framing strategieën gedurende mini-crisis de politieke uitkomst van de desbetreffende mini-crisis op de positie van de burgemeester kunnen verklaren. Net als crisis zelf (Rosenthal et al., 1998) kunnen ook framing strategieën na verloop van tijd veranderen wanneer zich nieuwe ontwikkelingen voordoen (Boin et al., 2009). Om deze reden is gekozen de mini-crisis middels een procesbenadering te analyseren, waarbij onderscheid is gemaakt tussen de door burgemeesters gecommuniceerde framing strategieën in de voorfase, acute fase en nasfase van mini-crisis. In aanvulling op de framing strategieën kunnen ook het bestaande politieke kapitaal van burgemeesters voor aanvang van mini-crisis en diverse andere factoren van invloed zijn op het politieke verloop van mini-crisis (Boin et al., 2009). Ook deze aspecten zijn in dit onderzoek meegenomen, zodat een volledig beeld kan worden gevormd rondom het samenspel tussen het geheel aan factoren en de uitkomst die de mini-crisis tot gevolg heeft gehad op de positie van de burgemeesters.

1.2 De rol van de burgemeester

Het managen van crisis is vaak een complexe en langdurige operatie waarbij veel publieke en private organisaties betrokken zijn (Boin, 't Hart, Stern & Sundelius, 2005). De rol van de burgemeester is in dit onderzoek centraal gesteld vanwege de lastige positie en de vaak belangrijke, soms zelfs cruciale rol die de burgemeester speelt bij het managen van een crisis. Zo vervult de burgemeester gedurende en in de nasleep van crisis de rol van gemeentelijke belangenvertegenwoordiger, opperbevelhebber, burgervader, en aanspreekpunt voor de media (Van Duin & Leentvaar, in van Duin & Wijkhuis, 2014). Of de rollen van beslisser, burgervader en strateeg (Jong, in Muller, Rosenthal, Helsloot & Dijkman, 2009). Tevens is in de afgelopen jaren een zogenoemde 'burgemeesters-paradox' ontstaan. Aan de ene kant zijn de verwachtingen ten aanzien van de burgemeester in de afgelopen decennia toegenomen. Op diverse beleidsterreinen wordt een krachtig overheidsoptreden verwacht, ook op gebieden die niet rechtstreeks aan de burgemeester toebehoren. Dit terwijl tegelijkertijd de kritiek op burgemeesters in gevallen waarin niet aan de hoge verwachtingen kon worden voldaan sterker is geworden (van Duin & Wijkhuis, 2015). Bovendien wordt tegenwoordig meer aandacht besteed aan relatief kleine gebeurtenissen dan een aantal decennia geleden, ook wel aangeduid met de term 'rampinflatie' (van Duin et al., 2013). De toegenomen zichtbaarheid van burgemeesters heeft geresulteerd in een grotere kwetsbaarheid van de lokale bestuurder (van Duin & Wijkhuijs, 2015). Deze redenen hebben juist de framing strategieën gecommuniceerd door burgemeesters een interessant en bovendien nuttig onderzoeksonderwerp gemaakt.

De formele verantwoordelijkheid voor lokale veiligheid ligt bij gemeenten (Jong, in Muller et al., 2009). Hierbij is het aantal taken en bevoegdheden van de burgemeester in de afgelopen decennia toegenomen (Resoort, 2014). De burgemeester is volgens artikel 172 van de Gemeentewet verantwoordelijk voor het handhaven van de openbare orde. Een handhaving van de openbare orde kan als volgt worden gedefinieerd: “een optreden tegen een verstoring van het ordelijk verloop van het gemeenschapsleven in de publieke ruimte, waarbij een direct (dreigend) gevaar bestaat voor anderen, of (waarbij) de rechten van anderen direct worden of dreigen te worden aangetast” (Dölle & Elzinga, 2004: p. 391). Het voltrekken van een crisis is een gebeurtenis die een dergelijke handhaving van de openbare orde vereist. Tevens is de burgemeester volgens artikel 5 van de Wet veiligheidsregio’s opperbevelhebber in geval van – of bij ernstige vrees voor – een ramp, waarbij de hulpdiensten onder zijn bevel staan. De burgemeester is hiermee een eenhoofdige bestuursorgaan op zowel politiek als bestuurlijk vlak bij zware ongevallen en rampen die zich op het grondgebied van zijn gemeente voltrekken (Jong, in Muller et al., 2009). Bevoegdheden die burgemeesters ten tijde van een crisis kan inzetten (en waarvan in de onderzochte casus sprake is geweest) zijn onder andere het noodbevel (artikel 175 Gemeentewet) en de noodverordening (artikel 176 Gemeentewet). Over zijn optreden als opperbevelhebber kan de burgemeester achteraf door de gemeenteraad ter verantwoording worden geroepen. Dit betreft de formele kant van zijn functie (Resoort, 2014).

Ondanks dat de formele verantwoordelijkheid voor lokale veiligheid nog altijd bij de gemeenten berust, worden (met name kleinere) gemeenten onvoldoende in staat geacht een ramp of crisis te kunnen bestrijden. Door het oprichten van de veiligheidsregio’s in 2010 tracht men de bestuurlijke en de operationele slagkracht van de bij de crisisbeheersing betrokken partijen te verbeteren (Helsloot, Martens & Scholtens, 2011). Bij het beheersen van crises wordt gewerkt met de zogenoemde GRIP-structuur. Op basis van de ernst en omvang van een calamiteit wordt bepaald of opgeschaald dient te worden naar een hoger niveau. De burgemeester speelt bij het al dan niet opschalen een aanzienlijke rol, en neemt zelf actief deel in een crisisteam vanaf GRIP-3. Vanwege het grensoverschrijdende karakter van gebeurtenissen die leiden tot opschaling naar GRIP-4 neemt de voorzitter van de Veiligheidsregio - vaak de burgemeester van de grootste gemeente in de regio (Resoort, 2014) - het opperbevel over. De burgemeester van de gemeente waarin de crisis zich heeft voltrokken neemt dan wel nog deel aan het crisisteam, maar vormt niet meer het bevoegde gezag (Instituut Fysieke Veiligheid, 2014). Aangezien in de onderzochte casus geen sprake is geweest van GRIP-opshaling zal hier niet verder op worden ingegaan.

Hoewel duidelijk mag zijn dat de burgemeester diverse vergaande taken en bevoegdheden heeft op het gebied van crisismanagement, hoeft de burgemeester niet in alle crises een primaire rol toebedeeld te krijgen. Ook het gezag van de burgemeester kent beperkingen door de proportionaliteits- en subsidiariteitsbeginselen. Bovendien vraagt niet elke crises om bemoeienis van de lokale overheid. Desondanks krijgt of neemt de burgemeester in dergelijke gevallen soms een rol, omdat andere betrokken actoren in hun handelen tekortkomen of omdat de maatschappij daarom vraagt (van Duin et al., 2013).

1.3 Doelstelling

In kaart brengen welke framing strategieën burgemeester in de voorfase, acute fase en nafase van mini-crisis naar de buitenwereld communiceren en onderzoeken in hoeverre deze framing strategieën - al dan niet in samenhang met potentiële overige invloedrijke factoren - de uiteindelijke politieke uitkomst kunnen verklaren.

1.4 Vraagstelling

1.4.1 Centrale onderzoeksvraag

In hoeverre kunnen de door burgemeesters gecommuniceerde framing strategieën voor, gedurende, en na afloop van mini-crisis de politieke uitkomst van mini-crisis op de desbetreffende burgemeesters verklaren en welke potentiële overige factoren hebben hierbij een invloedrijke rol gespeeld?

1.4.2 Deelvragen

1. Hoe was het voor aanvang van de mini-crisis gesteld met het politieke kapitaal (reputatie) van de burgemeester?
2. Welke framing strategieën heeft de burgemeester in de voorfase, acute fase, en nafase van de mini-crisis ten uitvoer gebracht?
3. Wat is de uiteindelijke politieke uitkomst van de mini-crisis op de positie/reputatie van de burgemeester?
4. Welke overige invloedrijke factoren hebben een belangrijke rol gespeeld in de frame contests en ten aanzien van de kwaliteit van de crisisbeheersing, en zijn zodoende mogelijk van invloed geweest op de politieke uitkomst van de mini-crisis op de positie van de burgemeester?

1.5 Praktische relevantie

Bestuurders staan voor een zeer lastige opgave wanneer zij worden geconfronteerd met een (mini-)crisis. De resultaten die voortkomen uit dit onderzoek kunnen voor crisismanagers in het algemeen, maar voor burgemeesters in het bijzonder, belangrijke informatie opleveren om in de toekomst op een juiste manier om te kunnen gaan met (de nasleep van) uiteenlopende crises en mini-crisis. Zo wordt aan de hand van dit onderzoek inzicht verkregen in de framing strategieën die bij kunnen dragen aan het realiseren van een succesvolle politieke uitkomst. Dergelijke inzichten helpen burgemeesters bij het bepalen van het frame dat zij moeten ontwikkelen om reputatieschade te voorkomen. Daarnaast wordt aan de hand van dit onderzoek kennis vergaard met betrekking tot potentiële overige factoren die van invloed zijn op het verloop van (mini-)crisis en de politieke uitkomst op de burgemeester die hiervan het gevolg is. Deze inzichten helpen burgemeesters om te bepalen aan welke overige factoren aandacht moet worden besteed bij het bestrijden van (mini-)crisis. Kortgezegd biedt deze scriptie handvatten voor burgemeesters om een succesvolle politieke uitkomst te bewerkstelligen wanneer zij (plotseling) geconfronteerd worden met een (mini-)crisis.

1.6 Wetenschappelijke relevantie

Door Boin et al. (2009) is een eerste poging gedaan om een theorie van crisis exploitatie op te stellen. Dit onderzoek neemt deze crisis exploitatie theorie als uitgangspunt en past het toe om de framing strategieën van burgemeesters te onderzoeken. Hiermee draagt het onderzoek bij aan de wetenschappelijke kennis omtrent crisismanagement in het algemeen en crisis framing en exploitatie theorie in het bijzonder. Door het onderzoeken van een groot aantal casus omtrent de framing strategieën die zijn gecommuniceerd door burgemeesters, kunnen verbanden worden aangetoond tussen deze framing strategieën enerzijds en de politieke impact ervan anderzijds. Dit onderzoek draagt hieraan bij door een tweetal casus te onderzoeken. Bovendien heeft het merendeel het onderzoek op het gebied van crisismanagement zich gericht op grote crises. Deze scriptie is vernieuwend in de zin dat het zich richt op de tot op heden in de academische literatuur onderbelichte mini-crisis.

Ook geven Boin et al. (2009) enkele suggesties voor vervolgonderzoek. Zo zou verder onderzoek zich kunnen richten op enkel de politieke óf de beleidskundige impact en zou het strategisch crisismanagement, inclusief het beoogde resultaat hiervan, van belangrijke actoren apart als onderwerp van onderzoek kunnen worden genomen. Aangezien de scope van dit onderzoek uitsluitend is gericht op de politieke impact van mini-crisis en alleen het strategisch

crisismanagement van burgemeesters is onderzocht, wordt hieraan tegenmoet gekomen. Daarnaast geven Boin et al. (2009) aan dat het door hen ontwikkelde simplistische model kan worden verbeterd door het op een meer dynamische wijze te gebruiken. Met de procesbenadering die in deze scriptie centraal is gesteld wordt ook aan deze ‘knowledge-gap’ invulling gegeven. Tot slot is ook een empirische analyse uitgevoerd van potentiële overige factoren die een belangrijke rol hebben gespeeld in de onderzochte casus. Deze inzichten dragen bij aan het ontwikkelen of verbeteren van theorieën ten aanzien van factoren die het crisis exploitatie spel en de politieke uitkomst die hiervan het gevolg is beïnvloeden.

1.7 Leeswijzer

In dit eerste deel zijn verder nog het theoretisch kader en de methodologische verantwoording opgenomen. In het theoretisch kader zijn de meest relevante theorieën voor dit scriptieonderzoek uiteengezet, zodat inzicht kan worden verkregen in de literatuur omtrent dit betrekkelijk nieuwe aspect van crisis management. In de methodologische verantwoording is onder andere de onderzoeksstrategie en de wijze van dataverzameling en -analyse beschreven. Daarnaast zijn in het methodologisch hoofdstuk de operationalisatieschema's met daarin de indicatoren van de te onderzoeken concepten opgenomen. Het tweede deel van deze scriptie bevat de analyse van het onderzoek. Hoofdstuk vier gaat hierbij in op casus Leiden en hoofdstuk vijf betreft casus Amersfoort. In hoofdstuk zes is een vergelijkende casusanalyse uitgevoerd, waarbij de belangrijkste onderzoeksresultaten van beide casus naast elkaar zijn gezet. Na de analyse volgen in deel drie van deze scriptie de conclusie en de discussie. In de conclusie zijn de belangrijkste onderzoeksresultaten samengevat, waarna een antwoord op de centrale onderzoeksvraag is geformuleerd. Ook wordt in dit hoofdstuk ingegaan op de wetenschappelijke en praktische implicaties en zijn suggesties gedaan voor toekomstig onderzoek. In de discussie zijn de meest belangrijke kanttekeningen en tekortkomingen van dit onderzoek beschreven.

In de bijlagen zijn per casus de geanalyseerde databronnen weergegeven. De op basis van de geanalyseerde databronnen ingevulde codeerschema's zijn gepresenteerd in een aparte dataset, en zijn beschikbaar op aanvraag.

2. Theoretisch kader

Dit theoretische hoofdstuk presenteert de bevindingen van een uitgebreide literatuurstudie. Hierin zijn de meest relevante concepten, theorieën en onderzoeksresultaten van voorgaande onderzoeken met betrekking tot het onderwerp van onderzoek uiteengezet. Op die manier is nagegaan over welke kennis de wetenschap reeds beschikt en waar deze beschikbare kennis nog tekortschiet. Na een meer algemeen eerste deel wordt in dit theoretisch kader steeds specifiekier toegespitst op crisis frames en crisis exploitatie strategieën. Aangezien deze scriptie het artikel van Boin et al. (2009) als uitgangspunt neemt, zal dit artikel de leidraad vormen in dit theoretisch kader. Zoals Boin et al. (2009) aangeven kan hun model worden uitgebreid door de framing strategieën op een dynamische manier te onderzoeken. Ook kan reeds bestaande politieke kapitaal van burgemeesters voor aanvang van de crisis en verschillende overige factoren het verloop van de crisis en de politieke uitkomst ervan beïnvloeden. Ook deze aspecten zijn daarom in dit theoretisch opgenomen. Tot slot zal de term mini-crisis nader worden beschreven, aangezien het onderzoek zich richt op dit type crises. Uiteindelijk resulteert dit theoretisch kader in een conceptueel model waarin de ontstane denkbeelden en de verwachte samenhang van factoren van dit onderzoek zijn weergegeven.

2.1 Crises

Crises zijn kritieke fasen voor een maatschappij. Chaos, onzekerheid, bedreiging en vernieuwing nemen de plaats in van de normaal heersende orde en stabiliteit (Rosenthal, Boin, Otten & Kleiboer, 1998). Crises kunnen de normale gang van zaken binnen een samenleving ernstig verstoren en vergaande gevolgen hebben voor bijvoorbeeld de sociale, politieke of economische processen van een maatschappij (Boin, 't Hart, Stern & Sundelius, 2005). Sinds het begin van deze eeuw is het aantal onderzoeken, rapporten en (wetenschappelijke) literatuur omtrent crises toegenomen (Resoort, 2014). Of een ernstige gebeurtenis moet worden neergezet als een ramp, calamiteit of crisis is hierin vaak onderwerp van discussie. Niet in de laatste plaats omdat deze begrippen een zekere mate van overlap vertonen. Zij duiden immers allemaal een ernstige (maatschappelijke) gebeurtenis aan (Ibid). Aangezien het onderwerp van onderzoek in deze scriptie mini-crisis betreft zal deze paragraaf zich niet verder mengen in de discussie omtrent deze begripsdefiniëringen. Het volstaat hier om te zeggen dat crises ernstige bedreigingen voor een gemeenschap veroorzaken, onzekerheid met zich meebrengen en actie vereisen van bestuurlijke elites (Boin et al., 2005; Rosenthal et al., 1998). Crises doen zich in

allerlei soorten en maten voor (Abbas, Rijpma, Stol, Tielenburg & Veenhuysen, 2008). Te denken valt aan ziektegolven en natuurrampen (Resoort, 2014; Abbas et al., 2008), oorlogen en terroristische aanslagen (Rosenthal et al., 1998; Abbas et al., 2008), grootschalige ongevallen zoals de vuurwerkrampe in Enschede en de cafébrand in Volendam (Resoort, 2014), maar ook economische en institutionele of beleidscrises (Boin, 't Hart & Otten, in Rosenthal et al., 1998; Alink, Boin & 't Hart, 2001; Resoort, 2014).

2.1.1 De moderne crisis

Naast het beheersen van risico's is ook het beheersen van crises ingewikkelder geworden. Waar men in het verleden voornamelijk geconfronteerd werd met natuurrampen, wordt men tegenwoordig geconfronteerd met een hoge mate van complexiteit en diversiteit aan type crises. Hedendaagse crises zijn het gevolg van moderniseringsprocessen zoals communicatie- en informatietechnologie, deregulering, globalisering, en andere (technologische) ontwikkelingen (Boin & 't Hart, 2003). Het managen van crises is vaak een complexe en langdurige operatie waarbij veel publieke en private organisaties betrokken zijn (Boin et al., 2005). Daarnaast heeft de moderne crisis in toenemende mate een grensoverschrijdend karakter (Boin & 't Hart, 2003). Boin suggereert dat toekomstige crises langer zullen duren dan huidige crises, van invloed zullen zijn op andere sectoren, en bovendien meer schade veroorzaken. Meer dan eens zullen crises een grote bedreiging vormen voor publieke en private organisaties (Boin, 2009). Deze verwachtingen kunnen worden geassocieerd met het reeds in de vorige eeuw door Ulrich Beck gepubliceerde invloedrijke boek 'risk society'. Volgens Beck heeft de maatschappij een dusdanig grote technologische ontwikkeling doorgemaakt dat zij niet meer in staat is haar eigen risico's te beheersen. De ontstane 'risicomaatschappij' gaat uit van structureel potentiaal gevaar van onzichtbare en oncontroleerbare risico's, waarbij pogingen om deze risico's te reduceren de overhand hebben genomen. In deze door Beck zo genoemde 'catastrofale maatschappij' worden de sociale en politieke processen negatief beïnvloed doordat zij gebaseerd zijn op het mogelijk geschieden van een ramp. Zo zouden leden van de risicomaatschappij eerder geneigd zijn mensen als zondebok aan te wijzen, en staat de bevolking onder grote psychologische druk (Beck, 1992).

2.1.2 Mini-crisis

Grote crises doen zich in Nederland nauwelijks voor en zijn vaak reeds veelvuldig onderwerp van onderzoek geweest. Dit scriptieonderzoek richt zich daarom op een type crisis dat in Nederland wel regelmatig voorkomt en wat in mindere mate als onderzoeksobject is

genomen waardoor er nog veel over geleerd kan worden: de zogenoemde ‘mini-crisis’. Dit type crisis wordt doorgaans gekenmerkt door een gering aantal dodelijke en gewonde slachtoffers en heeft vaak minder financiële schade tot gevolg dan grote crises. Desondanks hebben mini-crisis een grote maatschappelijke impact en krijgen zij veel media-aandacht (van Duin et al., 2013). De mate waarin een maatschappij is ontwricht tijdens rampen, het sociale aspect, kan bij mini-crisis een belangrijkere factor spelen dan het aantal slachtoffers en de materiële schade van de ramp, het fysieke aspect van crises (van Duin & Wijkhuijs, 2014). Overigens kan niet gezegd worden dat mini-crisis eenvoudiger te managen zijn dan normale crises. Deze relatief kleine gebeurtenissen kunnen ingewikkelde kwesties met zich meebrengen (van Duin & Wijkhuijs, 2015) en krijgen tegenwoordig meer aandacht dan een aantal decennia geleden, ook wel aangeduid met ‘rampinflatie’ (van Duin et al., 2013). In deze scriptie wordt de volgende definitie van mini-crisis gehanteerd: ‘lokale gebeurtenissen met een gering aantal dodelijke en gewonde slachtoffers, welke beperkte materiële schade veroorzaken, maar desondanks veel (media-)aandacht krijgen en een grote (kortstondige) impact hebben op een (deel van een) maatschappij, wat lokaal overheidsingrijpen noodzakelijk maakt’ (ontleend aan van Duin & Wijkhuijs, 2014, p: 11). Mini-crisis verschillen dus van grote crises in hun schaal en omvang. Het ontbreekt echter veelal aan wetenschappelijke literatuur rondom mini-crisis. Omdat mini-crisis wel dezelfde dynamiek hebben als grote crises, zal in het vervolg van dit theoretisch kader voornamelijk worden ingegaan op de ‘normale’ crisismanagementliteratuur.

2.2 Crisis management en crisis leiderschap

Binnen crisismanagement kunnen volgens het fasenmodel van de *Amerikaanse Federal Emergency Management Agency* vier fasen van elkaar worden onderscheiden: preventie, voorbereiding, crisisrespons en –besluitvorming, en nazorg, herstel en rehabilitatie (Muller et al., 2009). In de preventiefase verricht men activiteiten om dreigingen van daadwerkelijk onheil te voorkomen. Hierbij zijn naast autoriteiten en overheidsinstellingen ook burgers en andere (maatschappelijke) actoren betrokken. In de voorbereidingsfase treft men voorbereidingen om potentiële acute dreigingen het hoofd te kunnen bieden. De crisisresponsfase betreft de kritieke fase voor bestuurders. Dit is de fase waarin van crisismanagers actie wordt verwacht en waarin zij geconfronteerd worden met kritieke vragen en dilemma’s. In de vierde en laatste fase vindt herstel, nazorg en rehabilitatie plaats. Hoewel in deze fase de crisis reeds bezworen lijkt te zijn, moet deze fase niet worden onderschat. De nazorgfase wordt ook wel aangeduid met ‘de ramp na de ramp’ en leidt meer dan eens tot kritieke momenten voor bestuurders (Ibid).

Wanneer zich een crisis voltrekt wordt met name in de derde fase van bestuurlijke elites verwacht dat zij in onzekere omstandigheden en onder uitvoerige media-aandacht resoluut optreden (Rosenthal et al., 1998). Het bezweren van de crisis en het beperken van de gevolgen ervan betreft de essentie van crisisbestuur, crisismanagement en crisisleiderschap. Bestuurders dienen in deze moeilijke omstandigheden al hun kwaliteiten en kennis te benutten om de kritieke test te doorstaan. Zij moeten laten zien dat ze in staat zijn stress te beheersen, empathie te tonen, kritieke beslissingen te nemen, een team aan te sturen, strategisch inzicht tentoon te spreiden, en te leren van crises. Tot slot dienen bestuurders over communicatief vermogen en verantwoordelijkheidsbesef te beschikken (Rosenthal en Zannoni, in Becking & Rensen, 2006). Dit is geen gemakkelijke opgave en bovendien bestaan er geen technieken die succesvol crisismanagement kunnen garanderen (Rosenthal, Boin & Comfort, 2001).

Boin et al. (2005) hebben een vijftal taken onderscheiden die het managen van crises met zich meebrengt: duiding geven (sense making), besluitvorming (decision making), betekenisgeving (meaning making), beëindiging (terminating) en lering trekken (learning). Duiding geven heeft betrekking op het herkennen en beoordelen van vage signalen die kunnen duiden op een ongewone ontwikkeling. Crises voltrekken zich lang niet altijd plotseling, maar escaleren veelal van een ogenschijnlijk kleine gebeurtenis langzaam tot een crisis. Door duiding te geven beoordelen bestuurders de ernst van het gevaar en voorspellen zij hoe dit gevaar zich verder zal ontwikkelen. Besluitvorming heeft betrekking op het onder tijdsdruk en in onzekerheid nemen van beslissingen en het stellen van prioriteiten die helpen de crisis te bezweren. Hierbij worden de verschillende opties tegen elkaar afgewogen en dient afstemming en coördinatie plaats te vinden tussen de verschillende (overheids)instellingen en hulpdiensten. Met betekenisgeving wordt het interpreteren en communiceren van de (soms tegenstrijdige) beschikbare informatie bedoeld (Boin et al., 2005). Betekenisgeving aan crises is tegenwoordig op zowel operationeel als strategisch niveau een belangrijke taak voor bestuurders (Boin & Renaud, 2013). Crisismanagers dienen onzekerheden weg te nemen door tijdig een volledig en duidelijk beeld naar buiten te brengen dat wordt overgenomen door bijvoorbeeld de bevolking, de media, en de gemeenteraad. Het 'framen' van een crisis en het communiceren van dit frame is hierbij een cruciale taak. Wanneer crisismanagers er niet in slagen hun frame te laten domineren zullen hun bedoelingen niet begrepen en gerespecteerd worden. Ook andere actoren zoals de media en oppositiepartijen die andere belangen hebben framen een crisis en proberen dit frame de boventoon te laten voeren (Boin et al., 2005). De vierde taak voor crisismanagement betreft het beëindigen van de crisis. Nadat het acute gevaar van de crisis is geweken dienen crisismanagers er tijdig voor te zorgen dat de normale orde terugkeert.

Daarnaast zal op strategisch niveau verantwoording moeten worden afgelegd over hetgeen er is gebeurd. Tot slot zullen crisismanagers lering moeten trekken uit een crisis. Deze lessen zullen mogelijk moeten worden verwerkt in bestaande procedures en beleidsdocumenten. De realiteit wijst uit dat het trekken van lessen vaak lastiger is dan gedacht, aangezien andere actoren mogelijk tegenstrijdige lessen hebben getrokken en andere beleidsmatige aanpassingen willen doorvoeren (Ibid). Voor dit onderzoek is met name de taak van betekenisgeving relevant, aangezien deze scriptie zich richt op de ten uitvoer gebrachte framing strategieën en de politieke uitkomst die daarvan het gevolg is.

2.3 Het overheidsoptreden ter discussie

In de afgelopen decennia is de neiging toegenomen om het optreden van publieke leiders ter discussie te stellen. Waar men in het verleden zo spoedig mogelijk de normale orde van de dag wilde herstellen, leiden crises in de huidige risicomaatschappij tot kritische vragen en problemen voor bestuurlijke elites. Men wordt verweten niet resoluut te hebben opgetreden tegen de onduidelijke signalen en latente gevaren die in enige wijze zichtbaar waren voordat de crisis zich voltrok (Boin et al., 2009). Ook de bevolking is in de afgelopen decennia steeds mondiger geworden, en schuwt zich niet meer om het optreden van bestuurders te bekritisieren (Resoort, 2014). Aan de andere kant proberen bestuurders te vermijden als schuldige aan de crisis te worden aangewezen, zodat reputatieschade kan worden voorkomen (Boin et al., 2009). Een conflict tussen actoren met tegengestelde belangen kan uitmonden in zogenoemde ‘blame games’. In het boek ‘The Blame Game’ omschrijft Hood dit fenomeen als: “‘when multiple players are trying to pin the responsibility on one another for some adverse event, acting as blamers to avoid being blamees’” (Hood, 2011: p: 7). In een blame game proberen meerdere actoren elkaar dus in diskrediet te brengen door de verwijtbaarheid af te schuiven op anderen, om op die manier niet zelf als schuldige te worden aangewezen (‘blame avoidance’).

Naast het vermijden van politieke schade kan door het succesvol in diskrediet brengen van politieke tegenstanders ook geprobeerd worden beleidsmatige veranderingen door te voeren (Boin et al., 2009). Een theorie die hierop aansluit is de ‘crisis reform thesis’, ofwel de crisis hervormingstheorie. Deze theorie stelt dat crises een ‘open policy-window’ of een ‘window of opportunity’ bieden aan actoren die grote beleidsmatige wijzigingen willen doorvoeren (Kingdon, 2001). Op deze manier kunnen de normaliter incrementele veranderingen worden doorbroken om meer drastische wijzigingen te realiseren (Keeler, 1993). Aangezien de crisis hervormingstheorie reeds veelvuldig onderwerp van onderzoek is geweest (o.a. Alink, 2006; Boin & ’t Hart, 2003; Birkland, 2009; Cortell & Peterson, 1999; Klein, 2007),

laat dit onderzoek de beleidsmatige impact van crises verder buiten beschouwing en richt het zich enkel op de politieke impact van mini-crisis. De volgende paragraaf introduceert een theorie rondom crisis exploitatie, die stelt dat de wijze waarop een bestuurder een crisis frame in belangrijke mate bijdraagt aan het al dan niet realiseren van een succesvolle politieke impact.

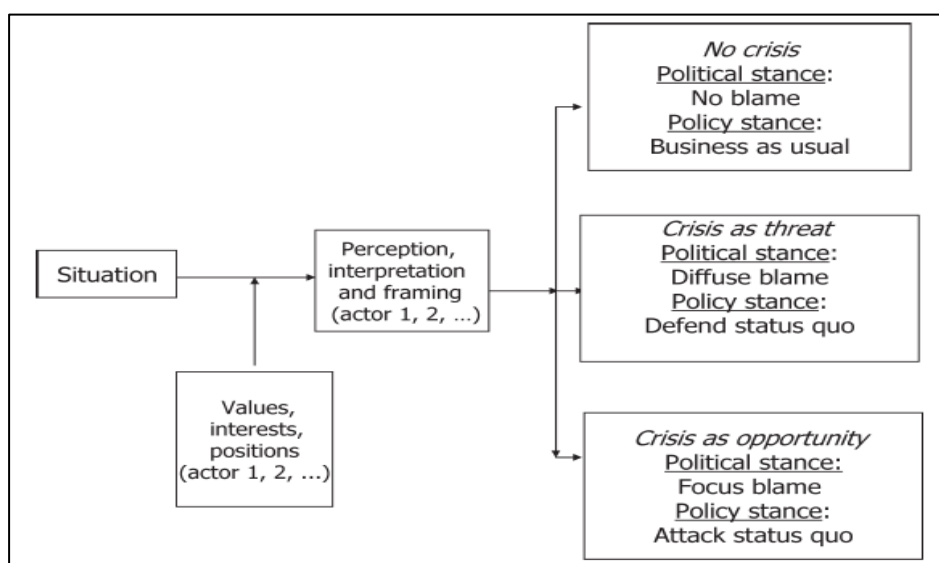
2.4 Crisis exploitatie

Crisis zetten de positie van bestuurders op het spel en kunnen een carrière maken of breken (Rosenthal et al., 1998). Waar de ene bestuurder publiekelijk wordt bekritiseerd en mogelijk tot aftreden wordt gedwongen, kan de andere bestuurder in een soortgelijke crisis politieke schade voorkomen en zelfs aan populariteit winnen. De dynamiek van crises en de uitkomst ervan op de positie en reputatie van bestuurders is lastig te voorspellen. Bestuurders hebben de mogelijkheid om de percepties van het publiek te beïnvloeden door bepaalde uitspraken te doen (Coombs, 1995). Niet alleen bestuurders proberen de percepties van het volk naar hun hand te zetten. Ook oppositiepartijen, activisten of andere stakeholders kunnen belang hebben bij het beïnvloeden van de opinie van een samenleving. Verschillende auteurs hebben de ‘frames’ die actoren ontplooiën in de nasleep van crises en de strategieën die zij ontplooiën om hun frame te laten domineren als onderwerp van onderzoek genomen (o.a. Alink, Boin & ’t Hart, 2001; Brandström & Kuipers, 2003; ’t Hart, 1993; De Vries, 2004). Boin et al. (2009) hebben deze onderzoeken als vertrekpunt genomen en een theorie omtrent crisis exploitatie ontwikkeld. Onder crisis-exploitatie wordt verstaan het door actoren bewust gebruik maken van een crisisperiode om het politieke draagvlak van bestuurders te beïnvloeden of om wijzigingen aan te brengen aan het bestaande beleid (Boin et al., 2009: p. 83). De mate van succes van deze crisis exploitatie hangt af van de framing strategieën die actoren naar de buitenwereld presenteren. Frames zijn een interpreterend stelsel om betekenis te geven aan een onduidelijke werkelijkheid en zijn zeker geen neutrale, objectieve of feitelijke weergaven van de werkelijkheid (Prins, 2014). Een frame kan worden beschouwd als een samenhang van zienswijzen en denkbeelden van een bepaalde actor ten aanzien van de aard en ernst van een crisis, diens oorzaken, verantwoordelijke personen die aan de crisis ten grondslag liggen, en potentiële gevolgen voor de toekomst (Boin et al., 2009).

2.4.1 Drie incident frames

Boin en ’t Hart (2000) hebben reeds eerder een tweedeling gemaakt in typen incident frames: een hervormend en een conservatief frame. Het hervormende frame is gericht op het ontwikkelen van vernieuwd beleid om op die manier tegemoet te komen aan veranderingen in

de omgeving. Het conservatieve frame is gericht op het behouden van de essentie van het bestaande beleid. Slechts incrementele veranderingen dienen te worden aangebracht om de prestaties van een organisatie te verbeteren. Het artikel waarin de crisis exploitatie theorie uiteen is gezet (Boin et al., 2009) bouwt hierop verder en onderscheidt drie incident frames: ‘no crisis’, ‘crisis as threat’ en ‘crisis as opportunity’. In het eerste incident frame (geen crisis) ontkent men dat een bepaalde gebeurtenis meer is dan een ongelukkig incident. Actoren met het geen crisis frame beweren dat niemand schuldig is aan de crisis en dat geen beleidsmatige of politieke veranderingen doorgevoerd hoeven te worden. Deze actoren ontwikkelen framing strategieën die de ernst van de gebeurtenis minimaliseren. Actoren met het tweede incident frame (crisis-als-bedreiging) erkennen dat de gebeurtenis een crisis betreft. Zij beweren dat het risico op een dergelijk incident verankerd lag in het beleid van de ‘status quo’. Actoren met dit frame vinden dat geen politieke of beleidsmatige veranderingen doorgevoerd hoeven te worden en ontwikkelen framing strategieën die het bestaande bestuur en beleid verdedigen. Deze actoren geven aan dat geen duidelijk oorzaak is aan te wijzen en dat schuld exogeen is. Wel accepteren bestuurders met dit frame verantwoordelijkheid en verdedigen zij zichzelf en de gemaakte keuzen. Actoren met het derde incident frame (crisis-als-kans) zien de gebeurtenis als een mogelijkheid om tekortkomingen aan het bestaande beleid of de bemoeienis van betrokken actoren bloot te leggen. Deze actoren ontwikkelen framing strategieën die het doorvoeren van beleidsmatige of politieke veranderingen als doel hebben. Zij brengen specifieke personen en het bestaande beleid in diskrediet om op die manier personele of beleidsmatige veranderingen door te voeren (boin et al., 2009). Deze actoren maximaliseren de ernst van de gebeurtenis en geven aan dat de schuld duidelijk en endogeen is. De verschillende incident frames zijn in de figuur hieronder schematisch weergegeven.

Figuur 1: De verschillende incident frames (Boin et al., 2009: p. 84).

2.4.2 De samenkomst van tegenstrijdige frames: 'frame contests'

De theorie van Boin et al. (2009) gaat verder dan enkel het beschrijven van de drie verschillende incident frames en bijbehorende framing strategieën. Boin et al. (2009) stellen dat de politieke impact van crises op de positie van bestuurders te maken heeft met de wijze waarop de tegenstrijdige frames van verschillende actoren met elkaar in aanraking komen: “the aftermath of a crisis and its outcomes can be usefully understood in terms of frame contests between the various actors that seek to exploit this crisis-induced opportunity space” (Boin, ‘t Hart & McConnell, 2009: p. 82). De nasleep van een crisis is een periode waarin tegenstrijdige incident frames die door betrokken actoren zijn gecommuniceerd met elkaar in aanraking komen en botsen. Actoren met tegenstrijdige frames debatteren, manoeuvreren en onderhandelen om hun frame overeind te laten blijven en te laten domineren in ‘frame contests’. Wanneer het een actor lukt om zijn frame te laten domineren, kan steun worden verkregen van de bevolking, de media of in de politieke arena.

De politieke impact die een crisis heeft op de positie van een bestuurder is het resultaat van het politieke spel dat zich afspeelt tussen bestuurders en de oppositie. De oppositie zal moeten nagaan of zij bestuurlijke leiders in diskrediet willen en kunnen brengen. Hierbij zal een afweging gemaakt moeten worden of zij beogen een bestuurlijke leider af te laten treden of dat zij (voorlopig) genoeg nemen met enkel het beschadigen van zijn reputatie. De bestuurder zal een afweging moeten maken of en in hoeverre hij of zij de verantwoordelijkheid voor het ontstaan van de crisis accepteert (Boin et al., 2009). De figuur hieronder geeft schematisch weer welke posities bestuurders en oppositieleiden kunnen innemen en wat binnen de verschillende combinaties van framing strategieën de te verwachten uitkomst is.

	Critics	Absolve blame	Focus blame
Incumbents			
Accept responsibility		<i>I. Blame minimization:</i> Elite escape likely	<i>II. Blame acceptance:</i> Elite damage likely
Deny responsibility		<i>III. Blame avoidance:</i> Elite escape likely	<i>IV. Blame showdown:</i> Elite damage, escape, rejuvenation all possible

Figuur 2: Crisis exploitatie: 'the political game' (Boin et al., 2009: p. 89).

Zoals uit de figuur blijkt kunnen stakeholders een bestuurder vrijspreken van schuld (absolve blame) of juist als schuldige aanwijzen (focus blame). Aan de andere kant kan een bestuurder al dan niet verantwoordelijkheid accepteren. Boin et al. (2009) beweren dat de politieke uitkomst op de positie van de bestuurlijke elites afhangt van de combinatie tussen het al dan

niet beschuldigen van een bestuurder door stakeholders enerzijds en het accepteren of ontkennen van verantwoordelijkheid door de bestuurder in kwestie anderzijds. Bestuurders hebben de meeste kans om de crisis succesvol te doorstaan wanneer zij verantwoordelijkheid accepteren, en daarbij door andere actoren worden vrijgesproken van schuld. Het tegenovergestelde is het geval als zij verantwoordelijkheid accepteren maar tegelijkertijd ook als schuldige worden aangewezen. Het oplopen van reputatieschade is dan het meest aannemelijke scenario. Het vermijden van politieke schade is volgens dit model ook mogelijk als de burgemeester géén verantwoordelijkheid accepteert en ook niet als schuldige wordt gezien. Wanneer de burgemeester echter geen verantwoordelijkheid accepteert maar wél als schuldige wordt aangewezen is de politieke uitkomst volledig in het ongewis; alle potentiële uitkomsten zijn mogelijk. Dit laatste scenario is in de frame contest in de nasleep van crises het meest voorkomende scenario (Boin et al., 2009). Er bestaat geen waterdichte strategie die een succesvolle politieke uitkomst voor bestuurlijke elites kan garanderen. Wel kan gesteld worden dat de wijze waarop actoren crises framen en de ontwikkelde framing strategieën communiceren naar de buitenwereld in belangrijke mate bijdraagt aan de uiteindelijke uitkomst die een crises teweeg brengt (Ibid).

2.4.3 De politieke uitkomst van frame contests op de positie van bestuurders

Uit het voorgaande kan gesteld worden dat de framing strategieën die een bestuurder ontplooit en communiceert naar de buitenwereld in grote mate bepaald in hoeverre hij of zij een succesvolle politieke uitkomst kan realiseren. Boin et al. (2009) onderscheiden in hoofdlijnen een drietal politieke uitkomsten: het oplopen van reputatieschade (elite damage), het zonder kleurscheuren doorstaan van de crisis (elite escape) en het realiseren van reputatiestijging (elite rejuvenation). Een bestuurder loopt reputatieschade op indien zijn of haar carrière, aspiraties of reputatie een forse deuk oploopt. Gedwongen of vrijwillig ontslag en het verliezen van de volgende verkiezingen zijn hiervoor enkele duidelijke indicaties. Het is echter ook mogelijk dat bestuurders tijdelijk politieke schade oplopen, maar deze tijdig weten te herstellen. In dit geval wordt van ‘elite escape’ gesproken. De (nasleep van de) crisis heeft in dit geval weinig gevolgen voor de reputatie of carrière van de bestuurder. Ervanuit gaande dat bestuurlijke elites hun eigen reputatie en politieke voortbestaan voorop stellen (Boin et al., 2009), wordt deze politieke uitkomst reeds gezien als succesvol. De derde mogelijkheid is dat de bestuurder juist wordt geprezen vanwege zijn (heroïsche) optreden in de crises. In een dergelijk geval neemt de reputatie en de stevigheid van zijn positie juist toe als gevolg van de crisis. Deze derde politieke uitkomst is de meest gunstige voor bestuurlijke elites (Ibid).

2.5 De dynamiek van crises: een procesbenadering van framing strategieën

Crises zijn vaak dynamisch van aard en kunnen het beste als een proces worden beschouwd waarin escalatie en de-escalatie elkaar afwisselen. Een onzeker proces dat zich niet volgens een vast stramien ontwikkelt. Alleen een procesbenadering kan bij het onderzoeken van crises recht doen aan diens complexiteit (Rosenthal et al., 1998). Net als crises zelf zijn ook de ten uitvoer gebrachte framing strategieën van betrokken actoren niet statisch. De door actoren naar buiten gebrachte framing strategieën kunnen veranderen als crises verder (de-)escaleren, nieuwe informatie kenbaar wordt, de blame games in gang komen, of onderzoeksresultaten worden gepubliceerd (Boin et al., 2009). Ook Hood, Jennings, Hogwood en Beeston (2007) beweren dat de framing strategieën van bestuurders ten aanzien van het erkennen van een probleem en het accepteren van verantwoordelijkheid naar verloop van tijd veranderen. Gesteld kan dus worden dat ook framing strategieën dynamisch van aard zijn en ook op een dynamische manier moeten worden onderzocht. Om de evolutie van de framing strategieën in kaart te brengen zal in deze scriptie een procesbenadering worden gehanteerd.

Verschillende andere wetenschappers hebben reeds geprobeerd crises onder te verdelen in fasen, welke gebruikt zouden kunnen worden voor de procesbenadering in deze scriptie. Het fasenmodel van de Amerikaanse Federal Emergency Management Agency is hiervan een voorbeeld (Rosenthal, in Muller et al., 2009). Vanwege overzichtelijkheidsgronden is gekozen om een eenvoudiger drieledig fasenmodel te hanteren in deze scriptie: de voorfase, acute fase en de nafase (Resoort, 2014). Ook Boin et al. (2005) hebben een soortgelijk onderscheid gemaakt. Zij gaven aan dat crisesmanagers zich op alle drie de crisisfasen dienden te richten: de ‘incubation stage’, de ‘onset’ en de ‘aftermath’. Het gebruik van dit drie fasenmodel in deze scriptie is verder vormgegeven in het methodologische hoofdstuk.

2.6 Overige invloedrijke factoren

De eerder beschreven frame contests vinden plaats binnen een bepaalde (unieke) context. Diverse andere factoren kunnen het verloop en de uitkomst van de frame contests binnen deze context beïnvloeden en daarmee van belang zijn voor de politieke uitkomst voor bestuurders. In het crisis exploitatie artikel van Boin et al. (2009) hebben deze auteurs al een poging gedaan dergelijke factoren af te leiden. Zij stellen dat voornamelijk een viertal factoren de context waarbinnen de frame contests zich afspelen beïnvloeden.

Ten eerste spelen de frame contests en crisis exploitatie strategieën zich voornamelijk af in de media arena. De media is voor ‘deelnemers’ aan de frame contests een cruciaal podium

om hun specifieke frame te communiceren naar de buitenwereld. De media bepalen echter in grote mate over welk frame zij het meest rapporteren, en kunnen daarmee het beeld over een actor positief of negatief beïnvloeden. Het beeld dat door de media over een bestuurder wordt geschetst kan afhangen van de wijze van crisiscommunicatie van de bestuurder, de reputatie van de bestuurder in de media voor aanvang van de crisis, en in hoeverre de frames van de bestuurder overeenkomen met het bestaande gedachtegoed in de media (Ibid).

Ten tweede kan het al dan niet initiëren van een onderzoek, de wijze waarop dit geschiedt, en de wijze waarop met de resultaten van het onderzoek wordt omgegaan het beeld over een bestuurder beïnvloeden. Bestuurders kunnen een onderzoek in de hand nemen in de hoop dat dit hun reputatie ten goede komt. Het lijkt erop dat bestuurders hierbij de verwachting hebben dat een parlementair onderzoek eerder zal resulteren in politieke consequenties dan een door experts uitgevoerd onderzoek. Zij zullen daarom eerder geneigd zijn een onderzoek te initiëren dat door experts wordt uitgevoerd dan door officiële bestuurlijke instanties (Ibid).

Ten derde kan ook de aard en oorzaak van een crisis van invloed zijn op de frame contests. Crises met een zeer duidelijke oorzaak beperken de mogelijkheid van een bestuurder om bepaalde framing strategieën te ontplooiën. Wanneer zeer duidelijk is dat bepaalde interne fouten zijn gemaakt die geresulteerd hebben in grote problemen is het ontkennen van een crisis of het aangeven dat de oorzaak exogeen is geen optie meer. Een crisis waarbij de oorzaken en ernst voor lange tijd onduidelijk blijven vereist veel meer ‘framing activiteiten’. Aan de andere kant is het voor de oppositie of andere actoren makkelijker een bestuurder in negatief daglicht te plaatsen wanneer blijkt dat grote interne fouten zijn gemaakt. Ook de aard en oorzaak van een crisis kan dus een aanzienlijke rol spelen in de frame contests (Ibid).

Ten vierde kunnen ook twee contextuele factoren van invloed zijn op de frame contests: de lengte van de ambtsperiode van een bestuurder en de timing van de crisis ten opzichte van verkiezingen. Wanneer een bestuurder al geruime tijd zijn functie bekleed is het aannemelijker dat hij als schuldige wordt aangewezen dan wanneer hij sinds kort zijn functie bekleed. Een bestuurder met een lange ambtsperiode zal daarom eerder geneigd zijn een verdedigende houding aan te nemen dan een bestuurder wiens ambtsperiode net is begonnen. De timing van een crisis ten opzichte van verkiezingen kan van invloed zijn wanneer de crisis zich vlak voor verkiezingen voltrekt. In dit geval zijn meer actoren geneigd om de crisis te exploiteren om zodoende aan populariteit te winnen. Bovendien is men de crisis op het moment van de verkiezingen nog niet vergeten. De kans dat bestuurders politieke schade oplopen als gevolg van een crisis is daarom vlak voor verkiezingen groter dan wanneer een crisis zich net na verkiezingen of halverwege een ambtsperiode voltrekt (Ibid).

Resoort (2014) heeft in zijn boek ‘De positie van burgemeesters bij calamiteiten’ onderzoek verricht naar de redenen waarom burgemeesters al dan niet aanblijven of ontslagen worden na een crisis. Resoort heeft na een literatuurstudie elf van zulke factoren herleid, waarna hij deze heeft toegepast op een groot aantal casus in Nederland. Hierbij maakt hij onderscheid tussen de voorfase, de acute fase en de nafase van een calamiteit. In de voorfase waren volgens hem de volgende factoren van belang: 1) het gemeentelijk apparaat (vergunningverlening en handhaving, preventie en vertrouwen); 2) eerdere conflicten omtrent de burgemeester; 3) de mate van zelfreflectie van een burgemeester; en 4) de aan- of afwezigheid van risicoanalyses en rampenplannen. In de acute fase spelen 5) de kwaliteit van leiderschap; 6) de kwaliteit van communicatie; 7) de inzet van hulpdiensten; en 8) coördinatie vraagstukken mogelijk een rol. In de nafase zijn 9) de relatie met de gemeenteraad en de verhoudingen binnen de driehoek; 10) het optreden van blame games en de aanwezigheid van onderzoeksrapporten; en 11) verwijtbaarheid en oordeelsvorming van belang (Resoort, 2014: p. 188-189).

Na de casusanalyses is gebleken dat voornamelijk de drie factoren leiderschap, communicatie en coördinatie een belangrijke rol spelen. Het tonen van voldoende en sterk leiderschap waarbij duidelijke en zelfverzekerde beslissingen zijn gemaakt die goed uitpakken werkt een positieve politieke uitkomst in de hand. Hetzelfde kan gezegd worden van de crisiscommunicatie. Een juiste communicatie naar de pers, slachtoffers en nabestaanden, bevolking, veiligheidspartners en zeker ook de gemeenteraad is voor burgemeesters cruciaal. Het maken van communicatie fouten – zoals onjuiste en niet tijdige informatie verstrekking – verzwakt de positie van de burgemeester in de gemeenteraad (Resoort, 2014). Openheid, eerlijkheid, betrouwbaarheid en snelheid zijn vier sleutelbegrippen voor een effectieve crisiscommunicatie (Bos en Jong, in Resoort, 2014). Ook Boin et al. (2009) erkennen het belang van crisiscommunicatie, met name richting de media. Een proactieve en professionele crisiscommunicatie versterkt de geloofwaardigheid van bestuurders. Het wegwuiven van opvallende problemen, het verspreiden van leugens en het niet nakomen van beloften ondermijnt de geloofwaardigheid van bestuurders. Een laatste factor is het organiseren van een sterke crisiscoördinatie. Een bestuurder dient hierbij te laten zien dat hij zicht heeft op de hulpverlening en deze indien nodig op een juiste manier weet aan te sturen (Resoort, 2014).

In aanvulling op de vier factoren van Boin et al. (2009) zullen ook de drie factoren van Resoort (2014) in het onderzoek worden meegenomen. De vier factoren van Boin et al. spelen hierbij met name een invloedrijke rol in de frame contexts, terwijl de factoren van Resoort voornamelijk betrekking hebben op de kwaliteit van de crisisbeheersing. De invloed van beide

clusters factoren kunnen doorwerken op de uiteindelijke politieke uitkomst van de burgemeester. Door beide clusters factoren mee te nemen kan een volledig beeld worden gevormd over de factoren die de uiteindelijk gerealiseerde politieke uitkomst hebben beïnvloed.

2.7 Het politieke kapitaal

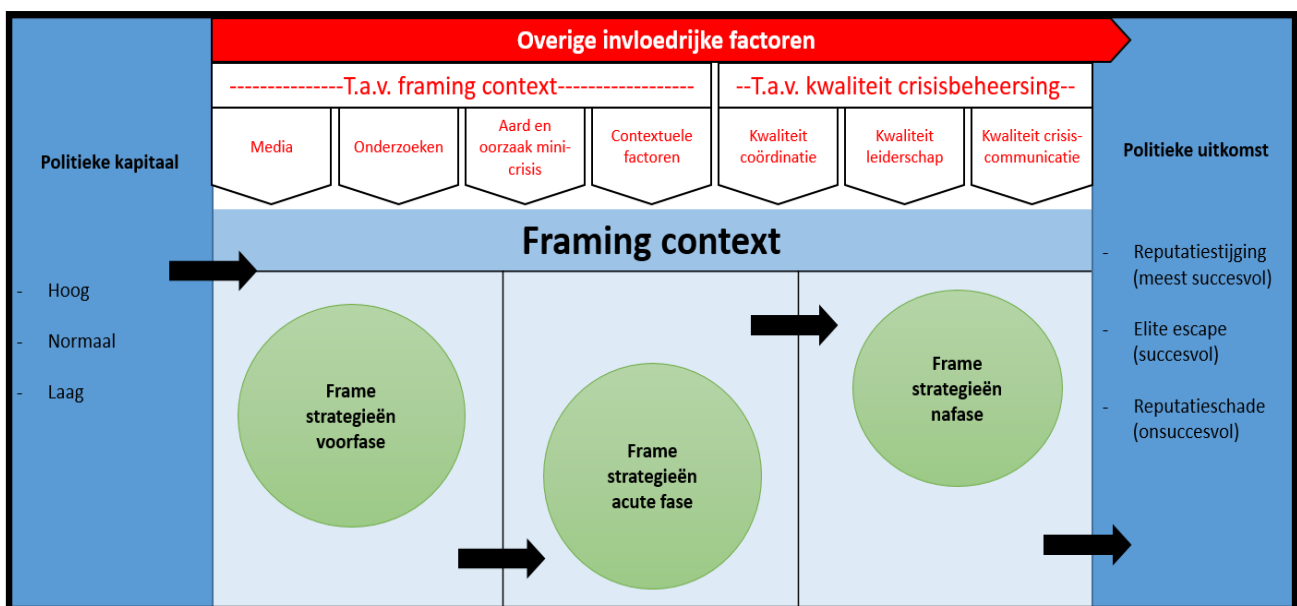
Een ander aspect dat in de crisismanagementliteratuur verschillende malen naar voren komt is het politieke kapitaal van bestuurders. Met het politieke kapitaal wordt de reputatie van de bestuurder voor aanvang van de (mini-)crisis bedoeld. De wijze waarop publiekelijk naar een actor of organisatie wordt gekeken is een belangrijke waarde voor crisismanagers, welke op het spel staat gedurende een crisis. De geloofwaardigheid van de desbetreffende actor is voor zijn of haar reputatie van groot belang (Coombs & Holladay, 2002). Latente spanningen of conflicten tussen politici of bestuurlijke organisaties onderling worden niet automatisch vergeten in geval van een crisis (Rosenthal et al., 1998; Resoort, 2014). Wanneer een bestuurder voor aanvang van de crisis over een hoog politiek kapitaal beschikt, heeft deze bestuurder meer kans om politiek gezien ongeschonden uit de crisis te komen dan wanneer hij of zij over een laag politiek kapitaal beschikt (Boin et al. 2009). Hetzelfde geldt voor het politieke kapitaal waarover bestuurders beschikken onder de media. Publieke leiders met een goede reputatie worden door de media minder snel in diskrediet gebracht en eerder neergezet als goede crisismanagers (Seeger et al., in Boin et al., 2009). Gesteld kan worden dat het politieke kapitaal van belang is voor het verloop van de frame contests en daarmee van invloed kan zijn op de politieke uitkomst van crises op bestuurders. Bovendien kan door het vergelijken van het politieke kapitaal van bestuurders met de uiteindelijke politieke uitkomst op bestuurders worden nagegaan in hoeverre bestuurders een succesvolle politieke uitkomst hebben weten te realiseren. Vanwege dit tweeledige belang van het politieke kapitaal is gekozen hier een aparte deelvraag aan te wijden.

2.8. Het conceptueel model

Deze scriptie zal middels een procesbenadering ingaan op de door burgemeesters gecommuniceerde framing strategieën voor, gedurende en in de nasleep van mini-crisis. Het onderzoek richt zich op mini-crisis die zijn ontstaan als gevolg van de huisvesting van terugkerende (zeden)delinquenten, aangezien dit vraagstuk in de afgelopen jaren verschillende malen tot heikele kwesties voor burgemeesters heeft geleid (Instituut Fysieke Veiligheid, 2015). Onderzocht zal worden in hoeverre de framing strategieën die door burgemeesters gedurende mini-crisis ten uitvoer zijn gebracht de uiteindelijke politieke uitkomst van de mini-crisis op

de positie van de desbetreffende burgemeesters kunnen verklaren. De politieke uitkomst zal vijftiedig worden onderzocht, waarbij het oordeel van de gemeenteraad van doorslaggevend belang is. De raad beslist immers uiteindelijk over het al dan niet aanblijven van de burgemeester (Resoort, 2014). Verder zal de politieke uitkomst onder de media en de (lokale) bevolking worden onderzocht, alsmede ten aanzien van potentiële overige indicatoren en het beoogde resultaat van de burgemeester. Om sterkere uitspraken te kunnen doen over de relatie tussen de framing strategieën enerzijds en de politieke uitkomst anderzijds, zullen ook het politieke kapitaal van de burgemeester voor aanvang van de mini-crisis en de zeven beschreven overige invloedrijke factoren in het onderzoek worden meegenomen.

Op basis van het in dit hoofdstuk geschetste theoretisch kader kan het volgende conceptuele model ontwikkeld worden. Een conceptueel model omvat “het geheel van vooraf gevormde denkbeelden (veronderstellingen, hypothesen) omtrent de factoren in de onderzochte situatie die de onderzoeker voor het beschrijven, begrijpen en verklaren van het onderzochte verschijnsel van belang acht” (van Buuren & Hutjes, 1992: p. 35-36).

Figuur 3: Conceptueel model.

3. Methodologische verantwoording

Dit hoofdstuk gaat in op de methodologische verantwoording van het scriptieonderzoek. In paragraaf 3.1 en 3.2 zullen de onderzoeksstrategie en de methoden van onderzoek aan de orde komen. In paragraaf 3.3 is beschreven op welke manier en op basis van welke criteria de drie casus (mini-crisis) zijn geselecteerd. Paragraaf 3.4 geeft de tijdsafbakening van de onderzochte casus weer, waarbij onderscheid is gemaakt tussen de voorfase, acute fase en nafase van de mini-crisis. De twee daaropvolgende paragrafen schenken aandacht aan de dataverzameling en de data-analyse. Ook de operationalisatie van de gebruikte concepten komt hierbij aan de orde. De laatste inhoudelijke paragraaf gaat in op de kwesties validiteit en betrouwbaarheid.

3.1 Onderzoeksstrategie

Het onderzoek van deze scriptie betreft een deductief en kwalitatief onderzoek. Het onderzoek kan als kwalitatief worden beschouwd omdat het een onderzoek betreft dat in eerste instantie tamelijk open, flexibel en ongestructureerd is opgezet. Verder richt het onderzoek zich op het beschrijven van sociale verschijnselen in plaats van ze kwantitatief te meten (Kumar, 2011). Het onderzoek probeert inzicht te genereren in de relatie tussen de door burgemeester gecommuniceerde framing strategieën enerzijds en de politieke uitkomst ervan anderzijds. Ook de invloed van de reeds bestaande reputatie van de burgemeester voor aanvang van de mini-crisis (het politieke kapitaal) en potentiële overige factoren wordt onderzocht. Het uitvoeren van een kwalitatieve casusanalyse is voor dit onderzoek de meest geschikte strategie, aangezien middels een kwalitatieve casusanalyse diepgaande inzichten verkregen kunnen worden ten aanzien van het verband tussen variabelen in een reële context (Yin, 2014).

Of een onderzoek deductief of inductief is heeft te maken met de relatie tussen de gebruikte theorie en het onderzoek. Bij deductief onderzoek wordt data verzameld aan de hand van op theorieën en concepten gebaseerde hypothesen. Aan de hand van de onderzoeksresultaten kan de hypothese vervolgens bevestigd of verworpen worden. Bij inductief onderzoek wordt op basis van de onderzoeksresultaten een theorie opgesteld. De theorie vloeit als het ware logisch voort uit het onderzoek (Bryman, 2012). Hoewel in dit onderzoek niet werkelijk een hypothese is opgesteld die zal worden bevestigd of verworpen, is het proces van data verzamelen en data analyse gebaseerd op de theorieën en het conceptuele model die zijn beschreven in het theoretisch kader. Daarnaast zal de theorie van Boin et al. (2009) in zekere zin worden getoetst,

omdat onderzocht wordt of de framing strategieën (en andere factoren) de politieke impact van (mini-)crises op burgemeesters kunnen verklaren. Het onderzoek kan om deze reden als deductief worden beschouwd.

Een soort onderzoek waar deze scriptie sterk op lijkt is het ‘exploratief onderzoek’. Dit type onderzoek heeft niet het toetsen van concrete vooraf opgestelde hypothese als doel, maar gaat uit van bepaalde verwachtingen in de zin van een theoretisch raam. Exploratief onderzoek probeert een zekere samenhang te ontdekken tussen het te bestuderen materiaal. Naast het verzamelen van feiten en het genereren van een overzicht van de beschikbare kennis tracht dit type onderzoek mogelijke te verwachte samenhangen te vinden (De Groot, 1972). Dit scriptieonderzoek voldoet aan de kenmerken van exploratief onderzoek aangezien van het toetsen van hypothesen geen sprake is maar wel een bepaalde samenhang op voorhand wordt verwacht; de relatie tussen de door burgemeesters gecommuniceerde framing strategieën en de politieke uitkomst ervan, alsmede de invloedrijke rol van het politieke kapitaal en de overige factoren op deze relatie. De samenhang tussen deze variabelen zal aan de hand van diepgaande gevalstudies al dan niet worden aangetoond.

3.2 Methoden van onderzoek

In dit onderzoek is een meervoudige holistische vergelijkende casestudie uitgevoerd. Een meervoudige vergelijkende casestudie is de meest voordehand liggende onderzoeksmethode voor dit onderzoek aangezien getracht wordt aan te tonen of er een relatie bestaat tussen de door burgemeesters gecommuniceerde framing strategieën en de politieke uitkomst van deze framing strategieën op de burgemeester. Ook de invloed van het reeds bestaande politieke kapitaal en mogelijke andere factoren op framing context wordt onderzocht. Om een dergelijk verband aan te kunnen tonen zullen mini-crisis diepgaand moeten worden onderzocht (Swanborn, 2010). Daarnaast verhoogt een meervoudige vergelijkende casestudie de mogelijkheid om theorie te toetsen ten opzichte van de enkelvoudige casestudie. Het meervoudige aspect maakt het mogelijk om casus aan de hand van identieke methoden te onderzoeken. Door het vergelijkende aspect kan een beter inzicht worden verkregen ten aanzien van sociale verschijnselen en relaties (Bryman, 2012). Vanwege haalbaarheidskwesties is gekozen ‘slechts’ een tweetal casus te onderzoeken.

Het onderzoek kan worden beschouwd als een holistische gevalstudie, aangezien binnen de casus één unit of analysis kan worden onderscheiden (Yin, 2009): de burgemeester. De aspecten

die in dit onderzoek ten aanzien van de burgemeester worden geobserveerd (de observatie-eenheden) zijn de framing strategieën gecommuniceerd door de burgemeester, de politieke uitkomst van de mini-crisis op de burgemeester, het politieke kapitaal van de burgemeester voor aanvang van de mini-crisis, en potentiële overige invloedrijke factoren die hebben bijgedragen aan de politieke uitkomst. Onderzocht wordt in hoeverre de politieke uitkomst van de mini-crisis op de burgemeester verklaard kan worden aan de hand van de framing strategieën die door de burgemeester zijn gecommuniceerd. De framing strategieën kunnen daarom als de onafhankelijke variabele (OV) worden aangemerkt, en de politieke uitkomst als de afhankelijke variabele (AV). Aangezien het politieke kapitaal en de potentiële overige invloedrijke factoren de sterkte van de relatie tussen de OV en de AV kunnen beïnvloeden, kunnen deze als modererende variabelen worden beschouwd (Cooper & Schindler, 2008).

3.3 Selectie gevalstudies

Om te zorgen dat de casus geschikt zijn voor dit onderzoek is gekozen de casus te selecteren aan de hand van een doelgerichte steekproef (Bryman, 2012). De casus die in deze scriptie worden onderzocht zullen moeten voldoen aan een aantal criteria. Ten eerste dienen de casus te voldoen aan de definitie van mini-crisis die in deze scriptie wordt gehanteerd: “lokale gebeurtenissen met een gering aantal dodelijke en gewonde slachtoffers, welke beperkte materiële schade veroorzaken, maar desondanks veel (media-)aandacht krijgen en een grote (kortstondige) impact hebben op een (deel van een) maatschappij, wat lokaal overheidsingrijpen noodzakelijk maakt” (ontleend aan van Duin & Wijkhuijs, 2014, p: 11). Ten tweede is het voor de ruimtelijke afbakening van de mini-crisis en het kunnen aanwijzen van de relevante burgemeester van belang dat de crisis lokaal van aard is en zich op het grondgebied van één gemeente afspeelde. In de derde plaats dient de burgemeester gedurende de mini-crisis een aanzienlijke rol te hebben gespeeld. Een casus waar de burgemeester amper aan de orde is gekomen is immers niet bruikbaar voor dit onderzoek. Ten vierde dient de mini-crisis vanwege de procesgerichte benadering van dit scriptieonderzoek over een langere periode te hebben plaatsgevonden, waarbij een voorfase, acute fase en nafase onderscheiden kan worden. Een vijfde vereiste is dat de mini-crisis volledig moet zijn afgelopen. Dit is noodzakelijk om de uiteindelijke politieke impact op de burgemeesters te kunnen onderzoeken en de framing strategieën van de voorfase tot en met de nafase volledig in kaart te kunnen brengen. Tot slot is - vanwege het belang van de maatschappelijke impact van een mini-crisis - gekozen mini-crisis met een maatschappelijk gevoelig onderwerp te selecteren.

Het aantal casus dat overblijft na deze selectie kan echter nog volledig uiteenlopen. Op dit moment is het bestuderen van de relatie tussen framing strategieën enerzijds en de politieke uitkomst anderzijds een vrij nieuw onderzoeksterrein, waarover nog weinig wetenschappelijke literatuur bestaat. Om empirische inzichten te verkrijgen in dit verband dient een groot aantal soortgelijke casus op een consistente wijze te worden geanalyseerd. Casus kunnen in deze fase daarom het best worden geselecteerd op basis van overeenkomsten, het zogenaamde most-similar case design. Dit houdt in dat de casus die worden onderzocht op de meest belangrijke variabelen gelijk zijn (Gerring, 2007). Gekozen is om voor deze scriptie de volgende twee haast identieke casus te onderzoeken waaraan de huisvesting van een veroordeeld pedoseksueel ten grondslag lag:

1. *Huisvesting Benno L. in Leiden.* Als Benno L. op 31 december 2013 uit de gevangenis vrijkomt wordt – nadat verschillende burgemeesters een dergelijk verzoek geweigerd hebben - burgemeester Lenferink van Leiden verzocht een verblijfplaats te regelen voor deze bekende Nederlandse zedendelinquent. Burgemeester Lenferink besluit aan dit verzoek mee te werken. Om onrust te voorkomen licht hij de gemeenteraad en de omwonenden van de nieuwe verblijfplaats van Benno L. niet in. Wanneer twee journalisten een aantal weken later de woonplaats van Benno L. achterhalen breekt hevige onrust uit. Een ware mediastorm en een woedende Leidse bevolking zijn het gevolg (Boin & van Voorden, in van Duin & Wijkhuijs, 2015).
2. Nadat Sytze van der V. zijn celstraf heeft uitgezeten voor het seksueel misbruiken van een aantal jongens in Eindhoven vindt hij na een zwerftocht van vijf jaar huisvesting in een appartementencomplex boven een kinderdagopvang in Amersfoort (NOS, 21-06-2014; Nu.nl, 21-06-2014). Burgemeester Bolsius, die in eerste instantie niet op de hoogte was van de huisvesting van Sytze van der V., besluit de direct omwonenden in te lichten wanneer van der V. zelf de media opzoekt en zijn woonlocatie (volgens Bolsius) traceerbaar maakt. Bolsius verzoekt Sytze van der V. hierbij tevergeefs onderdak te vinden op een geschiktere locatie. Ook in Amersfoort reageert men geschokt op het nieuws, waarna wederom een mediastorm en diverse demonstraties het gevolg zijn.

In de tabel hieronder zijn de meest belangrijke variabelen van beide casus overzichtelijk naast elkaar gezet. Het most-similar casus design komt hierin duidelijk naar voren.

Selectiecriteria	Casus Benno L. in Leiden	Casus Sytze van der V. in Amersfoort
Type crisis?	Mini-crisis	Mini-crisis
Speelde zich af op grondgebied van slechts één gemeente?	Ja, enkel in Leiden	Ja, enkel in Amersfoort
Aanzienlijke rol van de burgemeester in de casus?	Ja, burgemeester Lenferink	Ja, burgemeester Bolsius
Crisis heeft zich over een langere periode voltrokken?	Ja, de acute fase van de mini-crisis duurde ± zeven dagen	Ja, de acute fase van de mini-crisis duurde ± tien dagen
Onrust ontstaan als gevolg van een maatschappelijk gevoelig onderwerp?	Ja, de huisvesting van een bekende terugkerende zedendelinquent (Benno L.)	Ja, de huisvesting van een bekende terugkerende zedendelinquent (Sytze v.d. V.)
Demonstraties plaatsgevonden?	Ja, meerdere	Ja, meerdere
Tijdperiode waarin de crisis zich voltrok?	Februari 2014	Juni 2014
Grote, middelgrote of kleine gemeente?	Middelgroot: circa 120.000	Middelgroot: circa 150.000
Veel media-aandacht?	Ja 165 berichten in Telegraaf, NRC, Volkskrant, AD, Trouw, NOS, Nu.nl en Leidsch Dagblad	Ja 87 berichten in Telegraaf, NRC, Volkskrant, AD, Trouw, NOS, Nu.nl en DeStentor

Tabel 1: De belangrijkste selectiecriteria van het most-similar case design t.a.v. beide mini-crisis.

3.4 Tijdsafbakening

In sommige gevallen evolueren crises op een dusdanige wijze dat het precieze beginpunt lastig valt vast te stellen (Boin et al., 2005). Om de twee casus op een eenduidige manier te kunnen onderzoeken en met elkaar te kunnen vergelijken moeten de voorfase, acute fase en nafase van de drie casus op dezelfde wijze worden onderscheiden. Een duidelijke tijdsafbakening is hierbij noodzakelijk. In dit onderzoek vangt de acute fase aan op het moment dat de maatschappelijke onrust uitbreekt. In beide casus is dat het geval wanneer de eerste demonstratie plaatsvindt. De acute fase eindigt op het moment dat de maatschappelijke onrust voorbij is. Wederom geldt voor beide casus dat dit het geval is op het moment dat de laatste demonstratie heeft plaatsgevonden. Gekozen is om de lengte van de voor- en de nafase gelijk te trekken aan de duur van de acute fase. Op die wijze kon de voorfase, acute fase en nafase voor beide casus op een eenduidige wijze worden onderscheiden. Voor de casus in kwestie heeft dit geresulteerd in de volgende tijdsafbakening:

Casus	Voorfase	Acute fase	Nafase
Leiden	11-02-2014 – 16-02-2014	16-02-2014 – 22-02-2014	22-02-2014 – 27-02-2014
Amersfoort	13-06-2014 – 22-06-2014	22-06-2014 – 01-07-2014	01-07-2014 – 10-07-2014

Tabel 2: De tijdsafbakening naar fase van de twee casus.

3.5 Methoden van dataverzameling en data-analyse

Om een antwoord op de centrale onderzoeksvraag (“In hoeverre kunnen de door burgemeesters gecommuniceerde framing strategieën voor, gedurende, en na afloop van mini-crisis de politieke uitkomst van mini-crisis op de desbetreffende burgemeesters verklaren en welke potentiële overige factoren hebben hierbij een invloedrijke rol gespeeld?”) te kunnen formuleren is informatie benodigd ten aanzien van het reeds bestaande politieke kapitaal voor aanvang van de mini-crisis, de door burgemeesters ten uitvoer gebrachte framing strategieën voor, gedurende en in de nasleep van de mini-crisis, de uiteindelijke politieke impact van de mini-crisis op de positie van de burgemeester, en potentiële overige factoren die een belangrijke rol hebben gespeeld in het beïnvloeden van de frame context en de kwaliteit van de crisisbeheersing. Per observatie-eenheid zal nu worden beschreven op welke wijze informatie is verzameld en van welke databronnen gebruikt is gemaakt. Voor elke observatie-eenheid is gebruikt gemaakt van meerdere dataverzamelmethode en databronnen (triangulatie van methoden en data), zodat de verzamelde data met elkaar kon worden vergeleken en kon worden aangevuld. Dit verhoogt de authenticiteit, volledigheid en betrouwbaarheid van de onderzoeksresultaten (Bryman, 2012). Om reeds bestaande informatie te verzamelen is voor elke observatie-eenheid een media- en documentanalyse uitgevoerd (‘desk- of secondary research’). Op die manier kon worden nagegaan of het aan de hand van de media-analyse geschetste beeld overeen kwam met het ontstane beeld na de documentanalyse, en konden tekortkomingen waar nodig worden aangevuld. De uitgevoerde media-analyse heeft zich vanwege haalbaarheidskwesties enkel gericht op de traditionele media. Gekozen is om voor de media-analyse de vijf grootste nationale kranten (Telegraaf, AD, Trouw, Volkskrant en NRC Handelsblad), twee grote online media (NOS en Nu.nl) en een grote lokale krant (het Leidsch Dagblad in Leiden en DeStentor in Amersfoort) mee te nemen. Ook zijn de video’s van interviews die de burgemeesters in de media hebben gegeven nauwkeurig uitgetypt en geanalyseerd, alsmede mogelijke verschijningen in talkshows en andere TV- en radioprogramma’s.

Om de verzamelde data te analyseren is gebruik gemaakt van een methode beschreven door Huberman en Miles in het boek ‘Qualitative Data Analysis’ (1994). Volgens Huberman en Miles kunnen in het analyseproces van gevalsstudies een drietal aan elkaar gerelateerde processen worden onderscheiden: het inkrimpen van data (data reduction), het presenteren van data (data display) en het trekken van conclusies uit de data (conclusion drawing). Per

observatie-eenheid is de bestaande empirische data geanalyseerd en beoordeeld op bruikbaarheid. Enkel de voor die observatie-eenheid relevante data is vervolgens gepresenteerd. De relevante data kan volgens Huberman en Miles gepresenteerd worden aan de hand van een ‘monster-matrix’, waarin de cellen niet zijn gevuld met cijfers maar met bijvoorbeeld citaten en uitspraken (Swanborn, 2010). De in deze cellen gepresenteerde data is vervolgens geanalyseerd aan de hand van een kwalitatieve inhoudsanalyse. Dit type empirisch onderzoek maakt gebruik van methodologische uitgangspunten, richtlijnen en criteria bij het analyseren van data om uitspraken aannemelijk te maken (Pleijter, 2006). Uit deze analyse zijn vervolgens logisch voortvloeiende conclusies getrokken. De ‘monster-matrixen’ van beide casus zijn als aparte bijlage bijgevoegd.

3.5.1 Vooraf bestaande politieke kapitaal

Om het politieke kapitaal van de burgemeester te kunnen beoordelen is data verzameld omtrent de reputatie van de burgemeester voor aanvang van de mini-crisis onder de gemeenteraad, de media en de bevolking. Hierbij is nagegaan of zich reeds eerder een crisis in de betreffende ambtsperiode van de burgemeester heeft voorgedaan en of de burgemeester eerder in opspraak is gekomen. Om aan de benodigde informatie te komen is een documentanalyse uitgevoerd. Hierin zijn de notulen van raadsvergaderingen onderzocht om mogelijke positieve of negatieve denkbepelden onder raadsleden ten aanzien van de burgemeester te kunnen ontdekken. Daarnaast zijn (indien deze zijn uitgevoerd) tevredenheidsonderzoeken onder de lokale bevolking geanalyseerd om het politieke kapitaal onder de bevolking te kunnen achterhalen. Aan de hand van de media-analyse is onderzocht of in de media veelal positief of negatief over de desbetreffende burgemeester is gerapporteerd. Met name eventueel verschenen opiniërende mediaberichten zijn hiervoor geraadpleegd. Deze geven immers een duidelijk positief of negatief beeld over een bepaalde actor.

3.5.2 Gecommuniceerde framing strategieën

Om de framing strategieën van burgemeesters te kunnen analyseren is per crisisfase data verzameld over de uitspraken die de burgemeester op alle mogelijke podia ten aanzien van de mini-crisis heeft gedaan. Door een uitvoerige traditionele media-analyse zijn uitspraken vergaard in interviews, nieuwsartikelen, (raads)vergaderingen en verschijningen in talkshows. Deze zijn zorgvuldig uitgetypt, wat resulteerde in een grote dataset. Deze is vervolgens op de hierboven beschreven manier geanalyseerd. Daarnaast is ook een documentanalyse uitgevoerd. De notulen en zelf uitgewerkte verslagen van raadsvergaderingen, bewonersbrieven, en andere

gemeentelijke berichtgeving aan de lokale inwoners gedurende de mini-crisis zijn geanalyseerd om uitspraken van de burgemeester te achterhalen.

3.5.3 Politieke uitkomst

Om informatie te verzamelen over de politieke uitkomst van de mini-crisis op de burgemeester is wederom een media- en documentanalyse uitgevoerd. Het oordeel van de gemeenteraad is bij het vaststellen van de politieke uitkomst van doorslaggevend belang. De raad beslist immers over het al dan niet aanblijven van een burgemeester (Resoort, 2014). Om het oordeel van de gemeenteraad in kaart te brengen is voor de Leidse casus de speciaal aan de mini-crisis gewijde raadsvergadering van 27 februari 2014 geanalyseerd. Elke raadsfractie heeft in die vergadering op eenduidige wijze een oordeel kunnen vellen over de burgemeester. In de Amersfoortse casus is helaas geen raadsvergadering gehouden met betrekking tot de mini-crisis. Wel konden uit het feit dat de crisis in geen enkele vergadering is besproken en Bolsius recentelijk door de gemeenteraad is aanbevolen voor een tweede ambtsperiode enkele bruikbare conclusies worden getrokken. Indien er tevredenheidsonderzoeken zijn gehouden onder de (lokale) bevolking zijn deze gebruikt om de politieke uitkomst onder de burger te analyseren. Aan de hand van een uitvoerige media-analyse is nagegaan wat de media voor oordeel hebben geveld over de burgemeester. Vanwege haalbaarheidsgronden is gekozen enkel de opiniërende mee te nemen. Deze artikelen zijn bruikbaar voor het in kaart brengen van de politieke uitkomst omdat zij een duidelijk positief of negatief oordeel over (het optreden) van een burgemeester vellen. Indien andere stakeholders een duidelijk positief of negatief oordeel hebben gevormd met betrekking tot (het optreden van) de burgemeester zijn deze in dit onderzoek eveneens meegenomen. Tot slot is voor de burgemeester in kwestie nagegaan in hoeverre hij succesvol is geweest in het behalen van het door hem beoogde resultaat.

3.5.4 Potentiële overige invloedrijke factoren

Uit het theoretisch kader is gebleken dat verschillende factoren de frame context en politieke uitkomst kunnen beïnvloeden. Om de relatie tussen de framing strategieën gecommuniceerd door burgemeesters enerzijds en de politieke uitkomst ervan op de reputatie van de burgemeester anderzijds aan te kunnen tonen is het noodzakelijk te onderzoeken of dergelijke factoren een grote rol hebben gespeeld. De zeven factoren die in totaal door Boin et al. (2009) en Resoort (2014) zijn afgeleid zijn daarom eveneens meegenomen in dit onderzoek. Middels een media-analyse is onderzocht of over de zeven factoren is gerapporteerd. Zo zijn interviews met de burgemeesters, verschijningen in talkshows, en raadsvergaderingen uitgetypt, en samen

met de in de media verschenen nieuwsartikelen uitvoerig geanalyseerd. Daarnaast is middels documentanalyse relevante informatie verzameld uit boeken, artikelen en andere rapporten, alsmede uit notulen van aan de mini-crisis gewijde raadsvergaderingen. Op die manier kon data worden verzameld over de rol en manifestatievorm van elke onderzochte invloedrijke factor. Tot slot zouden de resultaten van eventuele onderzoeksrapporten ten aanzien van de mini-crisis onderworpen zijn aan een documentanalyse. Voor beide casus geldt echter dat geen onderzoek naar de mini-crisis is ingesteld.

3.6 Operationalisatie observatie-eenheden

Om de resultaten op de variabelen voor beide casus op een eenduidige manier te kunnen beoordelen is het van cruciaal belang om de observatie-eenheden concreet te operationaliseren. Dit houdt in dat je de te gebruiken concepten meetbaar maakt door er concrete indicatoren aan te koppelen (Babbie, 2013). De indicatoren van onderstaande operationalisatieschema's zijn aangescherpt naarmate het onderzoek vorderde en meer informatie werd verzameld. Deze vorm van operationaliseren wordt ook wel 'directed content analysis' genoemd (Hsieh & Shannon, 2005). De tabellen hieronder geven de operationalisatieschema's van de vier observatie-eenheden weer.

3.6.1 Politieke kapitaal

Politieke kapitaal	Code	Indicatoren
Hoog	Hoog bevolking (PK-H-B)	De burgemeester is middels een referendum gekozen waarin hij een ruime meerderheid behaalde (boven 65%).
		Een opiniepeiling onder de lokale bevolking heeft uitgewezen dat de tevredenheid over/het vertrouwen in de burgemeester groot was.
	Hoog raad (PK-H-R)	De burgemeester is middels een stemming in de gemeenteraad gekozen waarin hij/zij een ruime meerderheid behaalde (boven 65%).
		Eén of meerdere gemeenteraadsfracties hebben zich positief over de burgemeester uitgelaten in de voorgaande of huidige ambtstermijn.
Hoog media (PK-H-M)	De media heeft zich meer positief dan negatief over (een bepaald optreden van) de burgemeester uitgelaten.	
Normaal	Normaal bevolking (PK-N-B)	De burgemeester is middels een referendum gekozen.
		Een opiniepeiling onder de lokale bevolking heeft uitgewezen dat de tevredenheid/het vertrouwen in de burgemeester gematigd positief of gematigd negatief was.
	Normaal raad (PK-N-R)	Eén of meerdere gemeenteraadsfracties hebben zich gematigd positief of gematigd negatief over (het optreden van) de burgemeester uitgelaten.

		(Het optreden van) de burgemeester is weinig tot niet onderwerp van discussie geweest in de gemeenteraad gedurende de voorgaande of huidige ambtstermijn.
	Normaal media (PK-N-M)	De media heeft zich gematigd positief of gematigd negatief over (het optreden van) de burgemeester uitgelaten.
		(Het optreden van) de burgemeester is weinig tot niet onderwerp van discussie geweest in de media gedurende de voorgaande of huidige ambtstermijn.
Laag	Laag bevolking (PK-L-B)	Een opiniepeiling onder de lokale bevolking heeft uitgewezen dat de tevredenheid/ het vertrouwen in de burgemeester laag was.
	Laag raad (PK-L-R)	Eén of meerdere gemeenteraadsfracties hebben zich negatief over de burgemeester uitgelaten in de voorgaande of huidige ambtstermijn.
		Een eerder ingediende motie van wantrouwen tegen de burgemeester kan op (brede) steun rekenen onder de gemeenteraadsleden (25% of meer).
Laag media (PK-L-M)	De media heeft zich meer negatief dan positief over (een bepaald optreden van) de burgemeester uitgelaten.	

Tabel 3: Operationalisatieschema politieke kapitaal.

3.6.2 Framing strategieën (voorfase, acute fase, nafase)

Framing strategieën	Code	Indicatoren
Geen crisis	Betekenis (FS-GC-B)	De burgemeester ontkent dat er sprake is van een crisis en/of minimaliseert de ernst/het risico van de situatie in zijn uitlatingen.
		De burgemeester geeft aan dat hij niet verwacht dat de situatie (verder) zal escaleren.
		De burgemeester geeft aan dat dergelijke situaties (veel) vaker voorkomen.
	Oorzaak (FS-GC-O)	De burgemeester geeft aan dat er geen sprake is van een mini-crisis en er dus ook geen oorzaak aan ten grondslag ligt.
	Verantwoordelijkheid (FS-GC-V)	De burgemeester geeft aan dat er geen sprake is van een mini-crisis en er dus ook van verantwoordelijkheid geen sprake is.
	Politieke visie (FS-GC-PV)	De burgemeester beweert dat er niemand schuldig is aan het incident en/of geen politieke gevolgen hoeft te hebben.
Beleidsvisie (FS-GC-BV)	De burgemeester beweert dat het incident geen beleidsmatige gevolgen hoeft te hebben (business as usual).	
Crisis als bedreiging	Betekenis (FS-CB-B)	De burgemeester geeft aan dat er sprake is van een (zeer) vervelende situatie/erkent de ernst van de mini-crisis.
	Oorzaak (FS-CB-O)	De burgemeester beweert dat geen duidelijke oorzaak is aan te wijzen en/of dat de mini-crisis onvoorzien en oncontroleerbaar was.
		De burgemeester geeft aan dat schuld exogeen is (buiten het college van B & W en/of de coalitie).
	Verantwoordelijkheid (FS-CB-V)	De burgemeester accepteert verantwoordelijkheid, verbindt zijn lot aan de crisis, betuigt schuld of geeft aan dat zaken anders hadden gemoeten.
	Politieke visie (FS-CB-PV)	De burgemeester verdedigt zichzelf/de gemaakte beslissingen en/of geeft aan dat geen veranderingen in positionele bezetting doorgevoerd hoeven worden.

		De burgemeester beweert dat schuld diffuus is (onduidelijk, verspreid, ingewikkeld).
	Beleidsvisie (FS-CB-BV)	De burgemeester verdedigt het bestaande beleid en geeft aan dat geen verdere beleidsmatige veranderingen doorgevoerd hoeven worden.
Crisis als kans	Betekenis (FS-CK-B)	De burgemeester geeft aan dat er sprake is van een (zeer) vervelende situatie en maximaliseert de ernst van de mini-crisis in zijn uitlatingen (bijv. door extreme woorden te gebruiken of door het probleem groter te maken dan een nationaal probleem).
	Oorzaak (FS-CK-O)	De burgemeester beweert dat er een duidelijke oorzaak is aan te wijzen en/of dat de mini-crisis te voorzien en (beter) controleerbaar was.
		De burgemeester geeft aan dat schuld endogeen is (binnen het gemeentelijke apparaat).
	Verantwoordelijkheid (FS-CK-V)	De burgemeester accepteert geen verantwoordelijkheid maar legt deze bij (een) andere actor(en) binnen het gemeentelijke apparaat neer.
	Politieke visie (FS-CK-PV)	De burgemeester maakt verwijten naar andere actoren binnen de gemeente die volgens hem/haar schuldig is/zijn aan de mini-crisis.
		De burgemeester beweert dat positionele veranderingen doorgevoerd moeten worden.
Beleidsvisie (FS-CK-BV)	De burgemeester geeft aan dat het bestaande beleid tekort geschoten is en aangepast dient te worden.	
	De burgemeester geeft aan dat hij hoopt bepaalde dingen te realiseren of op gang te krijgen door zijn acties.	

Tabel 4: Operationalisatieschema framing strategieën (herleid van Boin et al., 2009).

3.6.3 Politieke uitkomst

Politieke uitkomst	Code	Indicatoren
Reputatie-stijging (meest succesvol)	Stijging bevolking (PU-RST-B)	Een onderzoek onder de lokale bevolking na de mini-crisis heeft uitgewezen dat men duidelijk tevreden was over het optreden van de burgemeester gedurende de mini-crisis en/of dat het vertrouwen van de bevolking in de burgemeester ruimschoots is toegenomen.
	Stijging raad (PU-RST-R)	De positie van de burgemeester blijft behouden en zijn/haar optreden wordt door gemeenteraadsfracties duidelijk geprezen.
		De positie van de burgemeester blijft behouden, waarbij één of meerdere gemeenteraadsfracties het duidelijk eens is/zijn met de gemaakte beslissingen door de burgemeester.
		De ambtstermijn van de burgemeester is bij volgende verkiezingen verlengd, waarvoor het optreden van de burgemeester tijdens de mini-crisis als (een van de) reden(en) is genoemd.
	Stijging media (PU-RST-M)	De opiniestukken in de media over het optreden van de burgemeester gedurende de mini-crisis veelal positief.
	Stijging overige (PU-RST-O)	Het optreden van of de genomen besluiten door de burgemeester worden door andere relevante actoren openlijk geprezen.
De burgemeester wint/wordt genomineerd voor een prijs vanwege zijn optreden in de mini-crisis.		

	Beoogde resultaat (PU-RST-BR)	De burgemeester heeft bepaalde zaken waarvoor hij zich openlijk heeft ingezet gedurende de mini-crisis weten te realiseren.
Elite escape (succesvol)	Escape bevolking (PU-EE-B)	Een onderzoek onder de lokale bevolking na de mini-crisis heeft uitgewezen dat men gematigd (on)tevreden was over het optreden van de burgemeester gedurende de mini-crisis en/of dat er weinig veranderd is ten aanzien van het vertrouwen van de bevolking in de burgemeester.
		Een onderzoek onder de lokale bevolking na de mini-crisis heeft uitgewezen dat men zich over het algemeen kon vinden in de gemaakte beslissingen van de burgemeester.
	Escape raad (PU-EE-R)	De positie van de burgemeester blijft behouden, waarbij de meningen van één of meerdere gemeenteraadsfracties over het optreden van de burgemeester gedurende de mini-crisis gematigd positief of gematigd negatief zijn.
		De positie van de burgemeester blijft behouden, waarbij één of meerdere gemeenteraadsfracties het gematigd (on)eens zijn met de gemaakte beslissingen door de burgemeester.
		De positie van de burgemeester blijft behouden en een ingediende motie van wantrouwen tegen de burgemeester werd door een ruime meerderheid (75% of meer) afgewezen.
	Escape media (PU-EE-M)	De opiniestukken in de media over het optreden van de burgemeester gedurende de mini-crisis is gematigd positief of gematigd negatief.
		De opiniestukken in de media keren zich tegen de tegenstanders van de burgemeester/ achter de persoon waar de burgemeester zich voor inzet.
Escape overige (PU-EE-O)	Er wordt openlijk gematigd positief of gematigd negatief over het optreden van of de genomen besluiten door de burgemeester gerapporteerd door andere relevante actoren.	
Escape beoogde resultaat (PU-EE-BR)	De burgemeester heeft bepaalde zaken waar hij zich openlijk voor heeft ingezet gedurende de mini-crisis gedeeltelijk weten te realiseren.	
Reputatie-schade (niet succesvol)	Schade bevolking (PU-RSC-B)	Een opiniepeiling onder de lokale bevolking na de mini-crisis heeft uitgewezen dat men ontevreden was over het optreden van de burgemeester gedurende de mini-crisis en/of dat het vertrouwen van de bevolking in de burgemeester ruimschoots is afgenomen.
	Schade raad (PU-RSC-R)	De positie van de burgemeester blijft behouden en hij/zij heeft duidelijk veel kritiek gekregen van één of meerdere gemeenteraadsfracties over zijn/haar optreden en/of de gemaakte beslissingen door de burgemeester.
		Een ingediende motie van wantrouwen tegen de burgemeester na de mini-crisis kon op (brede) steun rekenen van de gemeenteraadsleden (25% of meer).
		De ambtstermijn van de burgemeester is bij volgende verkiezingen niet verlengd, waarvoor het optreden van de burgemeester tijdens de mini-crisis als (een van de) reden(en) is genoemd.
		De burgemeester wordt ontslagen door de Gemeenteraad of hij/zij neemt (gedwongen) zelf ontslag.

	Schade media (PU-RSC-M)	De berichtgeving in de media over het optreden van de burgemeester gedurende de mini-crisis is veelal negatief.
	Schade overige (PU-RSC-O)	Het optreden van of de genomen besluiten door de burgemeester worden door andere relevante actoren openlijk bekritiseerd.
	Schade beoogde resultaat (PU-RSC-BR)	De burgemeester heeft bepaalde zaken waar hij zich openlijk voor heeft ingezet gedurende de mini-crisis niet weten te bereiken.

Tabel 5: Operationalisatieschema politieke uitkomst (herleid van Boin et al., 2009)

3.6.4 Potentiële overige factoren

Invloedrijke factoren	Code	Indicatoren
Media	OIF-M	De mini-crisis is als gevolg van een bericht in de media ontstaan.
		De media publiceren onjuiste berichtgeving.
		De media schetsten een compleet ander beeld dan de burgemeester of nemen het door de burgemeester geschetste beeld juist grotendeels over.
(Officiële) onderzoeken	OIF-O	Er is een (officieel) onderzoek ingesteld naar de (oorzaak van) de mini-crisis.
		De burgemeester heeft wel of juist niet een (officieel) onderzoek geïnitieerd.
		Het onderzoek en diens rapport(en) gaan uitgebreid in op de burgemeester.
		Er is over de bevindingen van het onderzoek vergaderd in de gemeenteraad en/of gerapporteerd in de media.
Aard en oorzaak van de crisis	OIF-AO	De mini-crisis kende een duidelijke oorzaak die is erkend door de gemeenteraad of andere stakeholders en/of wordt door deze actoren gebruikt om de burgemeester aan te vallen of te verdedigen.
Timing van crisis t.o.v. verkiezingen	(OIF-TC)	De mini-crisis vond kort voor of net na (beiden twaalf maanden) lokale verkiezingen plaats.
		De mini-crisis is door de burgemeester, de coalitie of de oppositie gebruikt om steun te winnen voor de aankomende verkiezingen.
Lengte ambtsperiode burgemeester	OIF-LAB	De ambtsperiode van de burgemeester is nog maar kort. De korte ambtsperiode van de burgemeester wordt door de burgemeester zelf of door andere actoren aangehaald om aan te geven dat de burgemeester niet schuldig is aan de mini-crisis.
		De ambtsperiode van de burgemeester is lang. De lange ambtsperiode van de burgemeester wordt door andere actoren aangehaald om aan te geven dat de burgemeester schuldig is aan de mini-crisis.
(Problemen ten aanzien van) coördinatie	OIF-PC	Bij het bestrijden van de mini-crisis waren problemen omtrent de procedurele (bijv. onduidelijkheden over opschaling) of organisatorische (bijv. welke veiligheidspartners ingeschakeld dienden te worden) coördinatie.
		Bij de mini-crisis betrokken actoren geven aan dat de coördinatie en/of samenwerking vlekkeloos verliep gedurende de mini-crisis.
Kwaliteit leiderschap	OIF-KL	De burgemeester heeft halve of aarzelende gemaakt beslissingen (beslissingen die onvolledigheden bevatten of die op meerdere manieren opgevat kunnen worden), die later slecht zijn uitpakket (zwak leiderschap). De burgemeester krijgt hierop kritiek van één of meerdere gemeenteraadsfracties en/of in de media.

		De burgemeester heeft duidelijke en zelfverzekerde beslissingen gemaakt (beslissingen die geen onvolledig- of dubbelzinnigheden bevatten), die goed zijn uitgepakt (sterk leiderschap). De burgemeester wordt door één of meerdere raadsfracties en/of de media geprezen voor zijn optreden.
Kwaliteit (crisis) communicatie	OIF-KC	De burgemeester rapporteert snel (direct nadat duidelijk is dat crisis kan ontstaan), open (intern en extern), eerlijk en betrouwbaar (de gecommuniceerde informatie bevat geen onwaarheden en is gefactcheckt) over de stand van zaken (sterke crisiscommunicatie). Hij krijgt in de gemeenteraad, bevolking of media krediet over zijn optreden.
		De burgemeester rapporteert niet, te langzaam of onvoldoende over de stand van zaken of houdt (bewust) informatie achter (zwakke crisiscommunicatie). De burgemeester krijgt in de gemeenteraad, bevolking of media kritiek over zijn optreden.

Tabel 6: Operationalisatieschema potentiële overige factoren (herleid van Boin et al., 2009 en Resoort, 2014).

3.7 Betrouwbaarheid en validiteit

In deze laatste paragraaf wordt dit scriptieonderzoek beoordeeld met betrekking tot twee belangrijke criteria ten aanzien van sociaal wetenschappelijk onderzoek: betrouwbaarheid en validiteit. Voor het criterium validiteit is onderscheid gemaakt tussen constructvaliditeit, interne validiteit en externe validiteit (Bryman, 2012; Yin, 2009).

3.7.1 Betrouwbaarheid

De betrouwbaarheid van een onderzoek is afhankelijk van de mate waarin de onderzoeksresultaten repliceerbaar zijn. Wanneer het onderzoek op een soortgelijke manier uitgevoerd kan worden, waarbij de onderzoeksresultaten consistent blijven, is de betrouwbaarheid van het onderzoek hoog (Kumar, 2011; Bryman, 2012; Yin, 2009). Door de gebruikte concepten op een heldere en uitgebreide wijze te operationaliseren is in dit hoofdstuk getracht de betrouwbaarheid van het onderzoek te vergroten. Voor elke observatie-eenheid zijn duidelijke indicatoren beschreven die in dit onderzoek gebruikt zijn om de observatie-eenheden te meten. Ook het duidelijk beschrijven van de gehanteerde methoden verhoogt de repliceerbaarheid van onderzoek (Bryman, 2012). Door in dit hoofdstuk de gehanteerde procedures, methoden, en de wijze van dataverzameling en -analyse expliciet uiteen te zetten, is eveneens geprobeerd de betrouwbaarheid te vergroten.

3.7.2 Constructvaliditeit, interne validiteit en externe validiteit

Constructvaliditeit (of begripsvaliditeit) heeft betrekking op de vraag of de gebruikte instrumenten en indicatoren die gebruikt zijn om een concept te 'meten' wel daadwerkelijk geschikt zijn om dat concept te meten (Swanborn, 2010; Bryman, 2012). In dit onderzoek is in

eerste instantie zoveel mogelijk gebruik gemaakt van erkende theorieën om de concepten meetbaar te maken. Zo zijn de concepten ‘framing strategieën’ en ‘politieke uitkomst’ reeds beschreven in het artikel van Boin et al. (2009). Ook de invloedrijke factoren zijn door Boin et al. (2009) en Resoort (2014) reeds gespecificeerd. Daarnaast zijn de indicatoren in de operationalisatieschema’s aangescherpt naarmate het onderzoek vorderde. Deze vorm van operationaliseren wordt ook wel ‘directed content analysis’ genoemd (Hsieh & Shannon, 2005). Dit heeft uiteindelijk geresulteerd in expliciete operationalisatieschema’s, op basis waarvan de verzamelde informatie is gecodeerd en geanalyseerd.

Interne validiteit heeft betrekking op de gevolgtrekkingen die in het onderzoek worden gedaan. Wordt een bepaalde uitkomst wel veroorzaakt door hetgeen waarvan beweerd wordt dat het de uitkomst veroorzaakt of zijn er andere factoren die een bepaalde uitkomst kunnen beïnvloeden (Swanborn, 2010; Bryman, 2012; Yin, 2009)? Om de interne validiteit te verhogen is gekozen meerdere gevalstudies uit te voeren. Op die manier kunnen uitspraken met meer zekerheid worden gedaan ten aanzien van mogelijke variaties of overeenkomsten in uitkomst. Daarnaast is in dit onderzoek ook gekeken naar het reeds bestaande politieke kapitaal van de burgemeester en potentiële overige invloedrijke factoren. Deze factoren kunnen immers eveneens van invloed zijn op de frame context en politieke uitkomst van mini-crisis op de burgemeesters. Waar dergelijke factoren niet of nauwelijks aanwezig waren kan met meer zekerheid gesteld worden dat er een verband bestaat tussen de door burgemeesters gecommuniceerde framing strategieën enerzijds en de politieke uitkomst van deze framing strategieën anderzijds.

De externe validiteit heeft betrekking op de generaliseerbaarheid van de onderzoeksresultaten (Swanborn, 2010; Bryman, 2012). Gelden de resultaten voor de onderzochte mini-crisis ook voor andere (soortgelijke) mini-crisis (Yin, 2009)? Aangezien in dit onderzoek gebruik is gemaakt van een meervoudige gevalstudie met slechts een tweetal casus is de generaliseerbaarheid problematisch. Op basis van twee casus kunnen immers geen uitspraken worden gedaan over andere mini-crisis. Kwalitatief onderzoek richt zich daarom op analytische (of theoretische) generalisatie (Yin, 2009). Dit houdt in dat de resultaten worden gebruikt om een empirische blik te werpen op bepaalde theoretische concepten of principes, met als doel de onderzoeksresultaten te generaliseren naar een bredere theorie (Yin, 2009; Yin, 2014). De onderzoeksresultaten worden als het ware middels een loop weer teruggegeven aan de theorie.

Deel 2: Analyse

In dit tweede deel zijn beide casus op basis van de uiteengezette methoden en procedures geanalyseerd. De eerste casus betreft de huisvesting van Benno L. in Leiden. De tweede casus gaat in op de huisvesting van Sytze van der V. in Amersfoort. Beide casus zijn elk afzonderlijk beschreven en in het laatste hoofdstuk van deze analyse middels een vergelijkende casusanalyse naast elkaar gezet. Na een beknopte casusbeschrijving zal elk van de volgende deelvragen in een aparte paragraaf worden onderzocht:

1. Hoe was het voor aanvang van de mini-crisis gesteld met het politieke kapitaal (reputatie) van de burgemeester?
2. Welke framing strategieën heeft de burgemeester in de voorfase, acute fase, en nafase van de mini-crisis ten uitvoer gebracht?
3. Wat is de uiteindelijke politieke uitkomst van de mini-crisis op de positie/reputatie van de burgemeester?
4. Welke overige invloedrijke factoren hebben een belangrijke rol gespeeld in de frame contests en ten aanzien van de kwaliteit van de crisisbeheersing, en zijn zodoende mogelijk van invloed geweest op de politieke uitkomst van de mini-crisis op de positie van de burgemeester?

In de conclusie worden de onderzoeksresultaten per deelvraag doorvertaald naar een antwoord op de centrale onderzoeksvraag. De in de analyse gepresenteerde gegevens zijn afkomstig uit de dataset van het onderzoek, welke beschikbaar is op aanvraag. In de bijlagen zijn de geanalyseerde databronnen van beide casusanalyses opgenomen.

4. Casus: Benno L. in Leiden

4.1 Casusbeschrijving

Na een celstraf van zeven jaar wegens het plegen van ontucht met tientallen minderjarigen komt pedoseksueel Benno L. in december 2013 op vrije voeten. Nadat diverse Limburgse burgemeesters geweigerd hebben hieraan mee te werken, benaderd het OM in januari 2014 burgemeester Lenferink met het verzoek om de vrijgekomen zedendelinquent in Leiden te huisvesten. Na een bedenktijd van enkele dagen stemt Lenferink in met dit verzoek. Om onrust te voorkomen wordt besloten de huisvesting van Benno L. geheim te houden en zowel de gemeenteraad als de buurtbewoners niet te informeren (Lenferink, in gemeenteraad Leiden, 27-02-2014). In overleg met het OM, de politie en de reclassering wordt een woonlocatie in een seniorenflat in de Fortuinwijk gevonden (van Voorden en Boin, in van Duin & Wijkhuijs, 2015). Het feit dat zich in deze seniorenflat een kinderdagverblijf bevindt wordt door de geringe kans op recidive en het uitgebreide maatregelenpakket dat aan de huisvesting van Benno L. is gekoppeld niet als bezwarend gezien (Lenferink, in gemeenteraad Leiden, 27-02-2014).

Op 14 februari wordt de gemeente Leiden benaderd door twee freelance journalisten die kenbaar maken van de huisvesting op de hoogte te zijn. Lenferink geeft in een interview met de journalisten direct openheid van zaken om onjuiste berichtgeving te voorkomen. Daarnaast wordt in het gestarte crisisoverleg met de veiligheidspartners besloten de mediastorm niet af te wachten en de directe buurtbewoners en de gemeenteraad middels een brief op de hoogte te brengen. Wanneer het krantenartikel de volgende dag verschijnt is de huisvesting van Benno L. direct groot nieuws in de landelijke en regionale media. Veel buurtbewoners zijn woest omdat ze niet op de hoogte zijn gebracht en ook de gemeenteraad vraagt zich af waarom zij van niets wisten. Het informeren van de buurtbewoners, de nabij gelegen scholen, het kinderdagverblijf en de gemeenteraad heeft de eerste twee dagen prioriteit in het handelen van burgemeester Lenferink. Twee bewonersbijeenkomsten worden georganiseerd: de eerste is op 15 februari en staat in het teken van informatieverstrekking. De tweede is op 17 februari en staat in het teken van informatieverzameling (van Voorden en Boin, in van Duin & Wijkhuijs, 2015). Ook gaat burgemeester Lenferink die week zoveel mogelijk in op verzoeken om in landelijke Tv-programma's te verschijnen, om op die manier ook andere Leidenaren te bereiken dan die hij in de bewonersbijeenkomsten zou treffen (Lenferink, in gemeenteraad Leiden, 27-02-2014).

De acute fase van de mini-crisis begint op 16 februari wanneer ongeveer 300 demonstranten protesteren tegen de komst van Benno L. en het besluit van de burgemeester om

hem in het geheim te huisvesten. Enkele organisatoren van de demonstraties verschijnen een dag later in Pauw & Witteman waarbij de volgende bedreiging wordt geuit: “*Lenferink moet zorgen dat hij [Benno L.] zaterdagochtend om acht uur de stad Leiden uit is. Gaat het niet op zijn manier, dan gaat het op onze manier*”. Naarmate de week vordert krijgen steeds meer buurtbewoners begrip voor het besluit van de burgemeester (Lenferink, in gemeenteraad Leiden, 27-02-2014). Op 21 februari maakt Lenferink bekend dat dat Benno L. in Leiden blijft wonen. Aan de hand van de verzamelde informatie rondom de zorgen van de buurtbewoners wordt besloten enkele additionele maatregelen te nemen. Een dag later vindt tegen dit besluit een tweede demonstratie plaats waaraan circa 200 personen deelnemen. Na deze demonstratie neemt de maatschappelijke onrust af en is de acute fase van de mini-crisis ten einde.

Op 27 februari legt de burgemeester in een speciaal daarvoor in het leven geroepen raadsvergadering verantwoording af. Door verschillende partijen worden kritische kanttekeningen geplaatst bij het optreden van de burgemeester. Desondanks schaart een grote meerderheid zich achter het besluit van de burgemeester en wordt het moedige optreden van Lenferink ook geprezen. Een motie van wantrouwen tegen Lenferink wordt door de grootst mogelijke meerderheid verworpen. Burgemeester Lenferink mag blijven als burgemeester van Leiden (van Voorden en Boin, in van Duin & Wijkhuijs, 2015).

Onderstaande figuur geeft het feitenrelaas van de mini-crisis rondom Benno L. nogmaals overzichtelijk weer.

Januari 2014	• Lenferink krijgt verzoek Openbaar Ministerie om Benno L. in Leiden te huisvesten
Januari 2014	• Lenferink stemt in met het verzoek. Hij brengt slechts een gering aantal personen op de hoogte van de huisvesting.
14-02-2014	• Freelance journalisten ontdekken woonlocatie Benno L. Lenferink geeft in interview openheid van zaken en informeert de buurtbewoners en de gemeenteraad.
15-02-2014	• Publicatie krantenartikel NRC Handelsblad.
16-02-2014	• Eerste bewonersbijeenkomst ten behoeve van informatie verstrekking.
17-02-2014	• Eerste demonstratie: ongeveer 300 deelnemers.
21-02-2014	• Tweede door bewonersbijeenkomst ten behoeve van informatie verzameling.
22-02-2014	• Burgemeester Lenferink maakt bekend dat Benno L. in Leiden blijft wonen.
27-02-2014	• Tweede demonstratie.
Juli 2015	• Benno L. verhuist naar Duitsland.

Figuur 4: Beknopte weergave van het feitenrelaas van casus Leiden.

4.2 Politieke kapitaal

Over het politieke kapitaal waarover burgemeester Lenferink voor aanvang van de Benno L.-crisis beschikte is betrekkelijk weinig informatie beschikbaar. Zoals een artikel in de Trouw ten tijde van de crisis reeds onder woorden bracht, de landelijke pers haalde burgemeester Lenferink sinds zijn aantreden in 2003 zelden (Trouw, 21-02-2014a). Uit de dataverzameling en –analyse zijn de volgende resultaten naar voren gekomen.

Politieke kapitaal	Indicatoren	Aantal uitspraken per indicator	Totaal aantal uitspraken per type politieke kapitaal
Hoog	Gemeenteraad	4	5
	Bevolking	1	
	Media	0	
Normaal	Gemeenteraad	3	5
	Bevolking	0	
	Media	2	
Laag	Gemeenteraad	0	0
	Bevolking	0	
	Media	0	

Tabel 7: Het politieke kapitaal van burgemeester Lenferink onder de gemeenteraad, de bevolking en de media.

Wat opvalt is dat burgemeester Lenferink in 2003 als één van de weinige lokale bestuurders middels een volksreferendum is gekozen. Dit referendum wees uit dat een grote meerderheid (77,9%) van de Leidse bevolking het meeste vertrouwen had in Lenferink (gemeente Leiden, 2003). Het is dus aannemelijk te veronderstellen dat de reputatie van Lenferink onder de bevolking in de beginperiode van zijn ambtsperiode hoog was. De burgemeester is gedurende zijn ambtsperiode verder weinig in opspraak gekomen. Hoewel geen recente opiniepeiling dit vermoeden kan bevestigen, is er geen reden om te twijfelen aan het hoge politieke kapitaal van burgemeester Lenferink onder de Leidse bevolking.

De media hebben in de omstreeks negen jaar dat Lenferink burgemeester van Leiden was voor aanvang van de mini-crisis weinig over de burgemeester gerapporteerd. De keren dat berichtgeving over Lenferink is verschenen was deze gematigd positief (Volkskrant, 21-02-2014a). Ook zijn optreden in de crisis omtrent de dreiging van de school shooting in 2013 is weinig onderwerp van discussie geweest. De externe communicatie van Lenferink en met name zijn opvatting over het ‘duivels dilemma’ zoals hij de crisis noemde – enerzijds de mogelijkheid van overreactie en anderzijds niets te doen met de mogelijkheid dat zich een ware crisis voltrekt – werd lichtelijk geprezen (van Duin & Ponjee, in van Duin & Wijkhuijs, 2014; NOS, 22-04-2013). Ook onder de media lijkt Lenferink daarmee over een normaal politiek kapitaal te beschikken.

Met betrekking tot het politieke kapitaal van burgemeester Lenferink onder de gemeenteraad kunnen eveneens diverse zaken een indicatie geven. Allereerst gaf de burgemeester in een interview aan dat de hoge meerderheid die hij behaalde in het referendum van 2003 invloed heeft gehad op zijn positie. Hierover zei hij het volgende: *“Ik weet nog wel dat een van de wethouders tegen mij zei: ‘78%, een beetje minder had ook wel gekund. Met andere woorden, je hebt wel een stevig mandaat’ en ‘Dit betekent wel dat je positie stevig is’* (Lenferink, in Eenvandaag, 26-08-2014). Daarnaast stemde de gemeenteraad in 2009 in met het voorstel van de commissie om Lenferink te herbenoemen als burgemeester van Leiden (gemeenteraad Leiden, 2008). Hiertoe wordt logischerwijs niet besloten wanneer men ontevreden is over het functioneren van de burgemeester. Uit de notulen van de gemeenteraadsvergaderingen is gebleken dat in geen enkele raadsvergadering van januari 2010 tot begin februari 2014 over het functioneren van de burgemeester is gesproken. Gezien het ‘low-profile gehalte’ van de burgemeester tot het uitbreken van de crisis omtrent Benno L. is het vrijwel uit te sluiten dat Lenferink over een laag politiek kapitaal beschikte onder de raad.

Daarnaast hebben verschillende raadsleden zich gedurende de mini-crisis uitgelaten over het functioneren van de burgemeester in het algemeen. D66-raadslid Koek noemde de burgemeester *“Iemand die altijd in functie is, hij is geen persoon met wie je een biertje drinkt.”* GroenLinks-raadslid Kos zei over de burgemeester: *“Meestal blijft hij zakelijk.”* (Volkskrant, 21-02-2014a). CDA-raadslid Meijer loofde de burgemeester om zijn doorzettingsvermogen: *“Als hij ergens van overtuigd is, verdedigt hij die opvatting met verve en zet hij door. Meestal krijgt hij het gelijk aan zijn zijde”* (Ibid). Ook in de afsluitende raadsvergadering zijn enkele bruikbare uitspraken gedaan: *“Ik denk niet dat onze burgervader naïef is. Wij kennen hem als iemand die zijn besluiten zeer zorgvuldig afweegt”* (PvdA-raadslid Keereweer). En *“We maakte ons zorgen over de veiligheid, ook al kennen we de burgemeester als iemand die dit soort zaken grondig regelt”* (SP-raadslid van der Kraats, in gemeenteraad Leiden, 27-02-2014). De meeste van deze uitspraken kunnen als gematigd positief (normaal politiek kapitaal) of duidelijk positief (hoog politiek kapitaal) worden beschouwd.

Ondanks dat geen harde uitspraken kunnen worden gedaan over een laag, normaal of hoog politieke kapitaal, doen de hierboven beschreven aspecten sterk vermoeden dat het met het politieke kapitaal van de burgemeester onder de bevolking en de raadsleden voor aanvang van de Benno L.-crisis redelijk goed gesteld was. Het beeld dat is geschetst door de raadsleden is dat van een zakelijke, hardwerkende, zorgvuldige en betrouwbare man. Bovendien is hij in een bevolkingsreferendum gekozen en door de raadsleden herbenoemd als burgemeester. Verder is

zijn positie nauwelijks onderwerp van discussie geweest, ook niet tijdens de dreiging van de school shooting in 2013. Een laag politieke kapitaal is hiermee uitgesloten. Wanneer naar het totaal aan indicatoren gekeken wordt (zie tabel 7), kan geconcludeerd worden dat het politieke kapitaal normaal tot hoog was.

4.3 Framing strategieën

Een belangrijk aspect van dit scriptieonderzoek is de integratie van een procesbenadering in de theorie van crisis framing en crisis exploitatie van Boin et al. (2009). Om een dergelijke procesbenadering toe te passen is een drietal fasen in de framing strategieën onderscheiden: de voorfase, de acute fase en de nafase.

4.3.1 Voorfase

De framing strategieën van burgemeester Lenferink in de voorfase kunnen in kaart worden gebracht nadat de twee freelance journalisten op 14 februari bij Lenferink hebben gemeld op de hoogte te zijn van de woonplek van Benno L. in Leiden. Vanaf dat moment besluit Lenferink middels informatiebrieven naar de bewoners en de gemeenteraad, alsmede via diverse interviews, over de stand van zaken naar buiten te treden. De voorfase duurt tot het moment dat de maatschappelijke onrust groter werd en er demonstraties plaatsvonden (16 februari 2014).

Frame strategie voorfase	Indicatoren	Aantal uitspraken per indicator	Totaal aantal uitspraken per frame strategie
Geen crisis	Betekenis	1	1
	Oorzaak	0	
	Verantwoordelijkheid	0	
	Politieke visie	0	
	Beleidsvisie	0	
Crisis als bedreiging	Betekenis	3	13
	Oorzaak	0	
	Verantwoordelijkheid	3	
	Politieke visie	7	
	Beleidsvisie	0	
Crisis als kans	Betekenis	1	3
	Oorzaak	0	
	Verantwoordelijkheid	0	
	Politieke visie	0	
	Beleidsvisie	2	

Tabel 8: Aantallen uitspraken per indicator m.b.t. de framing strategieën van Lenferink in de voorfase.

Kijkend naar tabel 8 kan geconcludeerd worden dat het crisis-als-bedreiging dominant is geweest in de voorfase. Wat opvalt is dat burgemeester Lenferink in deze fase reeds een onderscheid lijkt te tussen de ernst van de huisvesting van Benno L. in het bijzonder en de ernst

van het huisvesten van pedoseksuelen in het algemeen. Met zijn uitspraak in het NRC Handelsblad (15-02-2014) *“We hebben een woonplek voor hem uitgezocht waar hij tot rust kan komen”* lijkt hij de ernst rondom Benno L. niet te erkennen, wat duidt op het geen-crisis frame. Wanneer echter zijn uitspraken ten aanzien van de problematiek van het huisvesten van pedoseksuelen in het algemeen gekeken wordt, is van het green-crisis frame weinig sprake. Een drietal uitspraken maken duidelijk dat burgemeester Lenferink de ernst van de problematiek erkent. Ten eerste spreekt burgemeester Lenferink in een raadsbrief van een uitermate lastig maatschappelijk klimaat in Nederland voor dit type onderwerpen (Lenferink, 14-02-2014). Daarnaast geeft hij in het interview met de twee freelance journalisten op 14 februari het volgende aan: *“Het ligt in mijn natuur om open te zijn over dit soort zaken. Maar in Nederland bevindt dit onderwerp zich behoorlijk in de taboesfeer”* (NRC Handelsblad, 15-02-2014). Hiermee geeft Lenferink aan dat hij liever in openheid was getreden, maar dat de ernst van het vraagstuk dit onmogelijk maakte. Het erkennen van de ernst van de situatie is een duidelijk kenmerk van het crisis-als-bedreiging frame.

Ook ten aanzien van de indicator verantwoordelijkheid komt het crisis-als-bedreiging frame naar voren. Zo doet hij uitspraken als: *“Ik vind dat Leiden daar [oplossen vraagstuk omtrent huisvesting (ex-)pedoseksuelen] een belangrijke verantwoordelijkheid in heeft. Ik vind dat alle gemeenten in Nederland daar een verantwoordelijkheid in hebben, en wij hebben onze verantwoordelijkheid nu genomen”* (Unity TV, 15-02-2014). Deze uitspraken laten duidelijk zien dat burgemeester Lenferink met het huisvesten van Benno L. zijn verantwoordelijkheid heeft genomen voor het oplossen van ‘dit landelijk vraagstuk’. Ook deze uitspraken zijn onderdeel van het crisis-als-bedreiging frame.

Ten aanzien van de indicator politieke visie doet Lenferink diverse uitspraken als: *“Wanneer alle burgemeesters nee zouden zeggen zouden we met een onoplosbaar probleem zitten. Dat vind ik niet acceptabel”* (Lenferink, 14-02-2014). En: *“Een omgeving zonder kinderen heb je nergens in Leiden. (...) Stel dat een pedofiel kwaad zou willen, dan kan hij ook een paar kilometer afleggen”* (Leidsch Dagblad, 15-02-2014e). Met dergelijke uitlatingen lijkt Lenferink zichzelf en de gemaakte beslissingen te verdedigen. Ook lijkt Lenferink te zeggen dat de schuld aan het ontstaan van de crisis diffuus is. Hij wijst immers in de richting van andere gemeenten in het algemeen zonder hierbij specifieke verwijten richting een of enkele gemeenten te uiten. Ook het verdedigen van de gemaakte beslissingen en het verspreiden van schuld (diffuse blame) duiden op het crisis-als-bedreiging frame.

Deze zaken maken duidelijk dat het dominante frame in de voorfase het crisis-als-bedreiging-frame is geweest. Desondanks neigen enkele uitspraken naar het crisis-als-kans frame. Zo grijpt Lenferink de ontstane onrust en aandacht aan om te pleiten voor verandering: “*Voor de rest hoop ik dat dit de aanleiding is voor een start van een discussie op landelijk niveau van hoe gaan we om met dit soort vraagstukken?*” (Unity TV, 14-02-2014). Met deze uitspraak lijkt Lenferink aan te geven dat het huidige beleid ten aanzien van dit vraagstuk tekort schiet en pleit hij voor verandering. Het pleiten voor verandering is onderdeel van het crisis-als-kans frame.

Ondanks enkele uitspraken die neigen naar het geen-crisis of crisis-als-kans frame kan worden geconcludeerd dat het crisis-als-bedreiging frame duidelijk dominant is geweest in de voorfase. Met name het feit dat hij de ernst van de situatie erkent, verantwoordelijkheid neemt, de gemaakte beslissingen verdedigt en blaam verspreidt duiden op dit frame. Dit wordt nogmaals bevestigd door het overzicht in tabel 8.

4.3.2 Acute fase

De acute fase begint op het moment dat de maatschappelijke onrust groter wordt en er op 16 februari een demonstratie is georganiseerd tegen de komst van Benno L. De acute fase duurt tot en met de laatste demonstratie van 22 februari 2014.

Frame strategie acute fase	Indicatoren	Aantal uitspraken per indicator	Totaal aantal uitspraken per frame strategie
Geen crisis	Betekenis	30	30
	Oorzaak	0	
	Verantwoordelijkheid	0	
	Politieke visie	0	
	Beleidsvisie	0	
Crisis als bedreiging	Betekenis	24	54
	Oorzaak	0	
	Verantwoordelijkheid	9	
	Politieke visie	21	
	Beleidsvisie	0	
Crisis als kans	Betekenis	1	1
	Oorzaak	0	
	Verantwoordelijkheid	0	
	Politieke visie	0	
	Beleidsvisie	0	

Tabel 9: Aantallen uitspraken per indicator m.b.t. de framing strategieën van Lenferink in de voorfase.

Het vermoeden dat in de voorfase reeds bestond en inhield dat burgemeester Lenferink een onderscheid lijkt te maken tussen de crisis ten aanzien van het huisvesten van Benno L. specifiek en de problematiek omtrent het huisvesten van terugkerende (zeden-)delinquenten in het algemeen is in de acute fase duidelijk zichtbaar. Maar liefst dertig verschillende uitspraken

van Lenferink in de acute fase duiden op het geen-crisis frame. De volgende uitspraken staan symbool voor deze groep:

“Het gaat hier toevallig om een beroemde delinquent en daardoor ontstaat al deze commotie. Dit soort plaatsingen vinden voortdurend plaats” (NRC Handelsblad, 17-02-2014d). *“Ik blijf ervan overtuigd dat de huisvesting van de heer L. in Leiden verantwoord is en dat de veiligheid door zijn aanwezigheid niet in het gedrang komt”* (Lenferink, 21-02-2014). *“Hij is een gebroken man. Ik ben vandaag nog langs geweest. In die flat trof ik een dood vogeltje aan, eigenlijk, op een betonnen vloer met wat afgedankte meubels. Hij heeft nog steeds veel spijt van wat hij heeft gedaan en wil helemaal geen ophef veroorzaken”* (AD, 22-02-2014b).

Met het aangeven dat een bekende (zeden)delinquent niet gevaarlijker is dan een onbekende, en het wijzen naar vele andere gevallen van gehuisveste (zeden)delinquenten minimaliseert burgemeester Lenferink de ernst van de situatie. Ook geeft hij duidelijk aan dat de kans op recidive bij Benno L. heel klein is en dat de veiligheid niet in geding komt. Tot slot zet de burgemeester Benno L. neer als een kwetsbaar persoon die spijt heeft van zijn daden. Al deze uitspraken, die representatief zijn voor dertig uitspraken, duiden op het geen-crisis frame. Lenferink bedoeld hiermee te zeggen dat er geen reden tot paniek is. Over alles is zorgvuldig nagedacht en de veiligheid is niet in het geding.

Een heel ander beeld ontstaat wanneer de uitspraken van burgemeester Lenferink ten aanzien van het vraagstuk in zijn algemeenheid of de maatschappelijke onrust die is ontstaan als gevolg van het huisvesten van Benno L. worden geanalyseerd. Lenferink heeft vierentwintig uitspraken gedaan met betrekking tot de ernst van de mini-crisis die wijzen in de richting van het crisis-als-bedreiging frame. Enkele karakteriserende uitspraken zijn: *“Ik wist direct dit is iets waarmee ik niet heel erg mee uit de voeten kan. Want blijft dit geheim, dan kan ik er op z'n best zonder kleerscheuren vanaf komen. Komt dit in de openbaarheid dan heb ik er een heel gedoe mee. Dus dat was voor mij niet makkelijk”* (Pauw & Witteman, 18-02-2014). *“Mensen zijn bang. Ze zijn écht bang. (...) De mensen zijn er erg ongerust over dus dat zijn ook dingen die je mee moet wegen in het geheel”* (RTL Late Night, 17-02-2014). *“Het is een hartstikke lastig vraagstuk. (...) Een belangrijk vraagstuk is natuurlijk is de veiligheid van de man zelf gegarandeerd, en dat durf ik op dit moment niet te zeggen”* (Unity TV, 17-02-2014). Op de voorlaatste dag van de acute fase (21 februari 2014) brengt Lenferink het nieuws naar buiten dat Benno L. in Leiden kan blijven wonen. Hierover zegt Lenferink: *“Het was een moeilijke beslissing”* (AD, 21-02-2014b; Volkskrant, 21-02-2014f; Trouw, 21-02-2014b).

Vanaf het begin wist Lenferink dat hij met een lastig probleem te maken had. Ook ziet hij in dat er reële angst bestaat onder de Leidse bevolking en dat er een groot veiligheidsrisico bestaat voor Benno L. zelf. Hij geeft zelfs aan dat hij nog niet weet of hij de veiligheid van Benno L. kan garanderen en of Benno L. in Leiden kan blijven wonen. Deze uitspraken laten zien dat Lenferink de ernst van de crisis vanaf het begin erkende, wat duidt op het crisis-als-bedreig frame.

Ook in de acute fase neemt de burgemeester zijn verantwoordelijkheid voor de ontstane mini-crisis. Om dit kracht bij te zetten verbindt Lenferink in de tweede bewonersbijeenkomst zijn politieke lot aan Benno L.:

“Als het fout gaat met Benno L., dan stap ik op” (AD, 17-02-2014; Volkskrant, 17-02-2014d; Leidsch Dagblad, 17-02-2014f; Nu.nl, 17-02-2014).

Soortgelijke uitspraken herhaalt Lenferink vervolgens onder andere in RTL Late Night (17-02-2014), Pauw & Witteman (18-02-2014) en enkele interviews (Radio 1, 17-02-2014; ANP, 17-02-2014). Ook diverse andere uitspraken duiden op het accepteren van verantwoordelijkheid: *“Het kan echter wel zijn dat mensen het in het algemeen niet met mijn beslissing eens zijn. Dat kan natuurlijk ook en dat kan ook een reden zijn dat ze mij liever niet meer als burgemeester hebben. Dat respecteer ik en dat hoor ik dan graag”* (Daily Channel, 21-02-2014). Deze uitspraken laten het beeld zien dat Lenferink verantwoordelijkheid accepteert. Het accepteren van verantwoordelijkheid is wederom onderdeel van het crisis-als-bedreiging frame.

Ook de uitspraken die Lenferink doet ten aanzien van zijn politieke visie neigen naar het crisis-als-bedreiging frame (21 in totaal). In verschillende uitspraken verdedigt Lenferink zichzelf of de gemaakt keuzen. Ook lijkt hij hierbij naar andere niet-specifieke actoren te wijzen om de schuld af te schuiven en te verspreiden (diffuse blame). De volgende selectie uitspraken is representatief voor de hele categorie:

“Er rust een taboe op het huisvesten van zedendelinquenten en dat is de reden dat ik de buurt niet vooraf heb geïnformeerd” (NRC Handelsblad, 16-02-2014; Nu.nl, 15-02-2014). *“De reacties [van de boze demonstranten] laten zien dat het stilhouden van de komst van L. waarschijnlijk toch beter was geweest. Uiteraard wisten wij van tevoren dat het bekend worden van deze informatie tot deze reactie zou leiden”* (NRC Handelsblad, 17-02-2014d).

Eén van de krachtigste uitspraken waarmee Lenferink de huisvesting van Benno L. verdedigt en die ook het dilemma waar hij voor stond benadrukt is:

“Ik heb zelf ook een hekel aan pedoseksuelen, maar ze moeten toch ergens wonen” (AD, 17-02-2014; Volkskrant, 17-02-2014d; Nu.nl, 17-02-2014).

Eén van de uitspraken van Lenferink in de acute fase duidt op het crisis-als-kans frame: *“Nou het vraagstuk is in Nederland behoorlijk groot natuurlijk. Niet alleen in Nederland, dat is over de hele wereld zo”* (RTL Late Night, 17-02-2014). Met deze uitspraak maximaliseert Lenferink de ernst van de crisis. Hij maakt van een lokaal en landelijk probleem immers een wereldwijd probleem. Het is echter niet meteen duidelijk of hij met deze uitspraak de mini-crisis aangrijpt om voor verandering te pleiten.

Al met al kan geconcludeerd worden ook in de acute fase het crisis-als-bedreiging frame dominant is geweest. Het merendeel van de uitspraken in deze fase houdt verband met het erkennen van de ernst van de situatie, het nemen van verantwoordelijkheid, het verdedigen van zichzelf en de gemaakte beslissingen, en het verspreiden van blaam (zie tabel 9). Wel kan geconcludeerd worden dat er een groot verschil waarneembaar is in de framing strategieën ten aanzien van het vraagstuk in het algemeen en de maatschappelijke onrust enerzijds en het risico omtrent de huisvesting van Benno L. anderzijds. Waar burgemeester Lenferink het risico dat Benno L. in de fout gaat minimaliseert in zijn bewoordingen (geen-crisis frame), lijkt hij wel degelijk toe te geven dat er sprake is van een mini-crisis ten aanzien van de maatschappelijke onrust (crisis-als-bedreiging frame). De framing strategieën in de acute fase kunnen daarom worden gezien als een mix van het geen-crisis frame (ten aanzien van Benno L.) en het dominante crisis-als-bedreiging frame.

4.3.3 Nafase

De nafase begint op het moment dat de maatschappelijke onrust grotendeels verdwenen is. Hiervan is sprake na de laatste demonstratie van 22 februari 2014, een dag nadat Lenferink naar buiten bracht dat Benno L. in Leiden zou blijven wonen. Met name de verantwoording die Lenferink aflegde in de speciaal daarvoor ingelaste raadsvergadering van 27 februari heeft bruikbare informatie opgeleverd om de nafase (en de politieke uitkomst) in kaart te brengen.

Frame strategie Nafase	Indicatoren	Aantal uitspraken per indicator	Totaal aantal uitspraken per frame strategie
Geen crisis	Betekenis	7	7
	Oorzaak	0	
	Verantwoordelijkheid	0	
	Politieke visie	0	
	Beleidsvisie	0	
Crisis als bedreiging	Betekenis	10	34
	Oorzaak	0	
	Verantwoordelijkheid	11	
	Politieke visie	13	
	Beleidsvisie	0	
Crisis als kans	Betekenis	1	2
	Oorzaak	0	
	Verantwoordelijkheid	0	
	Politieke visie	0	
	Beleidsvisie	1	

Tabel 10: Aantallen uitspraken per indicator m.b.t. de framing strategieën van Lenferink in de voorfase.

Ook in de nafase kan geconcludeerd worden dat Lenferink wat betreft de risico's omtrent de huisvesting van Benno L. duidelijk framing strategieën van het geen-crisis frame heeft gecommuniceerd. In de raadsvergadering van 27 februari zei Lenferink het volgende: *“Ieder jaar weer krijgen we een aantal meldingen van ex-delinquenten die naar Leiden terugkeren of daar komen wonen. Onder hen bevinden zich ook pedoseksuelen. (...) Ze zijn er, en ook in verschillende delen van de stad. Dat is de normale gang van zaken.”* En: *“Uit onderzoeken bleek dat de kans op herhaling bij de persoon zelf al buitengewoon klein was. (...) Er is een pakket aan maatregelen om deze persoon georganiseerd wat bij geen van de andere pedoseksuelen die de afgelopen jaren in Leiden terug zijn gekomen maar in de verste verte is neergezet.”* (gemeenteraad Leiden, 27-02-2014). Met het aangeven dat jaarlijks vele pedoseksuelen terugkeren in de maatschappij, de kans op recidive bij Benno L. zeer klein is, en er een groot pakket aan maatregelen is genomen met betrekking tot Benno L., lijkt Lenferink het gevaar dat schuilt achter de huisvesting van de zedendelinquent te minimaliseren. Het minimaliseren van de ernst van een situatie is onderdeel van het geen crisis frame.

Aan de andere kant wijst Lenferink in de raadsvergadering wederom op het lastige vraagstuk rondom het huisvesten van pedoseksuelen. Bovendien geeft hij aan dat hij had niet had verwacht dat het maatschappelijke klimaat in Leiden het in rust huisvesten van een pedoseksueel toe zou laten: *“Pedoseksualiteit is een zeer beladen onderwerp in onze samenleving. Dat hebben we de afgelopen weken opnieuw kunnen beleven.”* *“Eigenlijk omdat ik vreesde dat het maatschappelijke klimaat er niet rijp voor was om zo'n debat ook echt goed te voeren.”* *“Ik heb intrieste verhalen gehoord van mensen die zelf een verleden hebben als*

misbruikt kind. Van ouders die uit oprechte angst hun kinderen niet meer buiten durfde te laten spelen. (...) En die verhalen, die hakte erin.’’ ‘‘De afgelopen twee weken waren voor mij heftig en emotioneel. (...) Het was een enorme klus’’ (Gemeenteraad Leiden, 27-02-2014).

Deze uitspraken laten zien dat hij de ernst van de situatie inzag. Met name de reële angst die bestond onder buurtbewoners hebben indruk gemaakt op Lenferink. Het erkennen van de ernst van de situatie is onderdeel van het crisis-als-bedreiging frame.

Daarnaast heeft Lenferink opnieuw duidelijk gemaakt dat hij verantwoordelijkheid nam voor het huisvesten van Benno L. en zaken wellicht anders had moeten aanpakken: *‘‘Ik heb in het verleden wel eens gezegd als hij dingen doet waarvan ik zeg dat die niet zullen gebeuren, dat hij opnieuw met zijn handen aan kinderen zit, ja dan kan ik niet blijven. Dat is evident’’* (gemeenteraad Leiden, 27-02-2014). *‘‘Achteraf denk ik dat ik bij deze keuze een aantal zaken onvoldoende heb meegewogen. De verantwoordelijkheid van de gemeentesecretaris voor de ambtelijke organisatie bijvoorbeeld. Of de mogelijkheid dat een locoburgemeester bij afwezigheid van mijzelf geconfronteerd zou kunnen worden met de kwestie zonder dat hij of zij iets van de materie wist. Dat had ik echt anders moeten doen.(Ibid)’’*

Door zijn eigen lot aan het recidivegedrag van Benno L. te verbinden accepteert Lenferink verantwoordelijkheid. Daarnaast geeft hij aan bepaalde zaken onvoldoende te hebben meegewogen en anders aangepakt te moeten hebben. Het accepteren van verantwoordelijkheid en het toegeven van fouten is ook onderdeel van het crisis-als-bedreiging frame.

Ook de uitspraken van de burgemeester ten aanzien van de politieke visie neigen naar het crisis-als-bedreiging frame: *‘‘Of het naïef was te veronderstelling dat de vestiging van Benno L. geheim zou kunnen blijven in onze wereld van internet, sociale media en openheid? Ik denk het niet. Het had gekund en het is ook veel vaker vertoond, ook recent.’’* En: *‘‘Je kunt niet van tevoren garanderen dat zoiets dergelijks goed gaat. (...) met de wetenschap van nu is het altijd makkelijk’’* (gemeenteraad Leiden, 27-02-2014).

Door te beweren dat het in huidige tijden wel mogelijk is om zedendelinquenten in het geheim te huisvesten verdedigt Lenferink zichzelf en de gemaakte beslissingen. Hetzelfde geldt voor de tweede uitspraak, waarmee Lenferink aangeeft dat achteraf praten altijd makkelijk is. Deze statements ten aanzien van de politieke visie zijn onderdeel van het crisis-als-bedreiging frame. Bovendien geeft Lenferink aan dat blaam voor het uitlekken van Benno L's huisvesting in

Leiden diffuus is: *“Er zijn eigenlijk denk ik teveel mensen geweest die het wisten die het niet hadden hoeven weten en daarbij is niet genoeg voorzichtigheid betracht met de informatie waar zij over beschikte.” “Ik heb wel een vermoeden gekregen langs welke kant zij [de journalisten] aan informatie zijn gekomen. (...) Maar ik kan daar niet veel meer over zeggen want dan wordt het een lastig verhaal”* (Omroep West, 27-02-2014). Door te zeggen dat teveel mensen van de huisvesting op de hoogte waren en hij niet zeker weet wie de informatie heeft uitgelekt beweert Lenferink dat blaam voor het ontstaan van de mini-crisis diffuus is. Ook deze uitspraken wijzen in de richting van het crisis-als-bedreiging frame.

Tot slot heeft Lenferink met één (lange) uitspraak de ernst van het landelijke vraagstuk wel heel sterk uitgedrukt. Om deze reden kan deze uitspraak worden beschouwd als het maximaliseren van de situatie, wat valt onder het crisis-als-kans frame: *“Aan het onderbrengen van hen, zeker als zij ook formeel niet terug kunnen keren naar hun oorspronkelijke woonomgeving, hebben het OM en de reclassering een dagtaak. Niemand wil hen, wat zij zijn synoniem voor gedoe, voor problemen, voor risico. Maatschappelijk, bestuurlijk en politiek. In de een na de andere gemeente worden zij geweigerd. En dat leidt tot een schier onmogelijk op te lossen vraagstuk”* (gemeenteraad Leiden, 27-02-2014).

Ook in de nafase is het crisis-als-bedreiging frame dominant geweest. Dit wordt nogmaals bevestigd door tabel 10. Wel heeft Lenferink in zijn framing strategieën wederom duidelijk onderscheid gemaakt tussen tot de huisvesting van Benno L. in het bijzonder (geen crisis) en het landelijke probleem en de ontstane maatschappelijke onrust in het algemeen (crisis-als-bedreiging). Geconcludeerd kan dus worden dat Lenferink een mix van het geen-crisis en crisis-als-bedreiging frame heeft gecommuniceerd, waarbij de laatstgenoemde dominant is geweest.

4.4 Politieke uitkomst

Om de politieke uitkomst op de positie van de burgemeester vast te stellen is het oordeel van de gemeenteraad het meest belangrijk. De raad bepaalt immers of een burgemeester al dan niet aanblijft (Resoort, 2014). Om de politieke uitkomst uitvoerig in kaart te brengen is verder ook het oordeel van de lokale bevolking, de media en andere prominente personen meegenomen. Tot slot is nagegaan of overige indicatoren iets over de politieke uitkomst zeggen en wat het beoogde resultaat van de burgemeester gedurende de mini-crisis is geweest. Hierbij wordt er vanuit gegaan dat het behouden van hun functie het voornaamste belang is van de burgemeester.

Politieke uitkomst	Indicatoren	Aantal uitspraken per indicator	Totaal aantal uitspraken per politieke uitkomst
Reputatiestijging	Raad	9	23
	Bevolking	0	
	Media	5	
	Overige	7	
	Beoogde resultaat	2	
Elite escape	Raad	23	30
	Bevolking	2	
	Media	4	
	Overige	0	
	Beoogde resultaat	1	
Reputatieschade	Raad	10	11
	Bevolking	0	
	Media	1	
	Overige	0	
	Beoogde resultaat	0	

Tabel 11: Politieke uitkomst burgemeester Lenferink onder de gemeenteraad, bevolking, media, overige en ten aanzien van het beoogde resultaat.

4.4.1 De gemeenteraad

Om het oordeel van de Leidse gemeenteraad op een eenduidige wijze te analyseren is voornamelijk de daarvoor ingelaste raadsvergadering van 27 februari 2014 onderzocht. Alle politieke partijen hebben in deze vergadering op een uniforme wijze de mogelijkheid gekregen om een oordeel te geven over het optreden van de burgemeester. Hierbij is ervanuit gegaan dat raadsleden die een oordeel over de burgemeester hebben geveld namens de hele partij spraken.

Zoals ook tabel 11 inzichtelijk maakt, is de burgemeester zowel geprezen als bekritiseerd. Lof heeft de burgemeester gekregen over zijn onvermoeide inzet en goede optreden gedurende de gehele mini-crisis (D66-raadslid Koek), het nemen van verantwoordelijkheid door zijn eigen lot aan Benno L. te verbinden (D66-raadslid Koek), met zijn fiets naar de demonstratie te gaan en de dialoog aan te gaan met de betogers (D66-raadslid Koek; GroenLinks-raadslid Kos; PvdD-raadslid Vos) en het afleggen van verantwoording in de gemeenteraad (alle partijen). Daarnaast was het merendeel van de politieke partijen het eens met de beslissing van de burgemeester om Benno L. in Leiden te huisvesten (PvdA, D66, GroenLinks, VVD; Stadspartij Leiden Ontzet, SP, PvdD; CDA; Christen Unie): *“Onze burgemeester toont zich in deze zaak een man met oog voor het maatschappelijke probleem dat niet opgelost wordt als je het als maatschappij voor je uit schuift of bij een andere over het hek gooit (...). De besluiten van onze burgemeester passen in de eeuwenoude Leidsche traditie. De PvdA steunt dan ook het besluit van onze burgemeester om dhr. L. in Leiden onder strikte voorwaarden onderdak te bieden”* (Keerweer, in gemeenteraad Leiden, 27-02-2014).

De burgemeester heeft echter ook kritiek gekregen in de raadsvergadering. Ook door partijen die zich in dezelfde raadsvergadering lovend over de burgemeester hebben uitgelaten. De meeste kritiek is geuit door Leefbaar Leiden-raadslid Sloots:

“Burgemeester Lenferink heeft ernstige problemen met het stellen van prioriteiten. In plaats van zich als burgervader tot het uiterste in te spannen voor de veiligheid van zijn Leidsche burgers (...) lost hij de problemen van Haagse regenten op ten koste van de Leidenaren. (...) Hij dient zo spoedig mogelijk af te treden” (Sloots, in gemeenteraad Leiden, 27-02-2014).

Sloots heeft daarbij ook een motie van wantrouwen ingediend tegen de burgemeester. Deze werd echter door geen enkele andere partij gesteund. De burgemeester kreeg verder kritiek over de locatie waar Benno L. uiteindelijk gehuisvest is (D66-raadslid Koek) en het feit dat Benno L. in het geheim in Leiden is ondergebracht (VVD-raadslid Zevenbergen; SP-raadslid van der Kraats; CDA-raadslid Meijer). Wat verder opvalt is dat voornamelijk kritiek is geuit door coalitiepartijen. Buiten de kritiek van Leefbaar Leiden is alle kritiek geuit door de vier coalitiepartijen D66, VVD, SP en CDA.

Het merendeel van de uitspraken van raadsleden is echter gematigd positief of gematigd negatief. De meeste partijen kunnen zich vinden in de beslissing van Lenferink om Benno L. in Leiden te huisvesten en vinden dat de burgemeester gedurende de mini-crisis goed gehandeld heeft. Desondanks zet het merendeel van de raadsfracties (in enige mate) kanttekeningen bij de manier waarop de burgemeester in eerste instantie gehandeld heeft: *“GroenLinks denkt dat het een illusie is om dit [huisvesting Benno L.] stil te houden. De plaatsing van een veroordeelde met zo'n hoog mediaprofiel (...) zal in 2014 bekend worden of we dat nu willen of niet. Dan kunnen wij daar principieel veel van vinden, maar pragmatisch is het dan verstandiger om de regie te pakken. Daar heeft de burgemeester zojuist ook veel over gezegd en wij waarderen de manier waarop hij daar op terugkijkt”* (Kos, in gemeenteraad Leiden, 27-02-2014). Gematigd positieve of negatieve uitspraken wijzen in de richting van de politieke uitkomst 'elite escape'. Ook is Lenferink in 2015 herbenoemd als burgemeester van Leiden. In de raadsvergadering waarin is gestemd over een eventuele herbenoeming (gemeenteraad Leiden, 18-12-2014), en in de raadsvergadering waarin de definitieve herbenoeming is aangekondigd (gemeenteraad Leiden, 30-04-2015), is verder niet gesproken over de mini-crisis rondom Benno L. Ook op basis van deze indicaties kan de politieke uitkomst onder de gemeenteraad worden vastgesteld op elite escape.

4.4.2 De bevolking

Een tweetal onderzoeken kunnen een indicatie geven over de politieke uitkomst van Lenferink onder de Leidse bevolking. Ten eerste heeft de SP een klein onderzoek uitgevoerd onder vijftig directe buurtbewoners. Hieruit bleek dat 84% van de buurtbewoners geen probleem had met de huisvesting van Benno L. in hun buurt (en daarmee de gemaakte keuze van Lenferink). Wel waren ook de buurtbewoners kritisch over het feit dat zij niet waren ingelicht en waarom juist die locatie gekozen is (Omroep West, 21-02-2014). Ten tweede heeft EenVandaag een onderzoek gedaan onder 12.000 leden. In dit onderzoek gaf 53% van de respondenten aan begrip te hebben voor de beslissing van Lenferink om Benno L. in het geheim te huisvesten. Daarnaast gaf 55% aan dat elke gemeente zijn verantwoordelijkheid zou moeten nemen om een veroordeelde zedendelinquent in de gemeente te huisvesten (EenVandaag, 19-02-2014). Het is echter onwaarschijnlijk dat de respondenten allen afkomstig waren uit Leiden, waardoor de representativiteit van het onderzoek onder de Leidenaren twijfelachtig is.

Beide onderzoeken tonen aan dat het merendeel van de (lokale) bevolking zich in grote lijnen kon vinden in de gemaakte beslissingen van Lenferink. Daarnaast kon de herbenoeming van Lenferink in 2015 op brede steun van de Leidse bevolking rekenen (van Voorden en Boin, in van Duin & Wijkhuijs, 2015: p. 61). Het is echter onduidelijk waar deze uitspraak op gebaseerd is en of het optreden van Lenferink in de Benno L.-crisis hieraan ten grondslag ligt. Elite escape lijkt daarom de meest voor de hand liggende politieke uitkomst onder de Leidse bevolking.

4.4.3 Media

Om de politieke uitkomst op burgemeester Lenferink te beoordelen is ook een media-analyse uitgevoerd. Hierbij zijn enkel de opiniestukken van de vijf grootste nationale kranten (AD, Telegraaf, Trouw, NRC Handelsblad en Volkskrant), twee grote online nieuwsbronnen (Nu.nl en NOS) en een prominente lokale krant (Leidsch Dagblad) geanalyseerd. In totaal zijn elf artikelen geselecteerd.

Zes van deze artikelen waren zeer lovend over (het optreden van) de burgemeester: *“Leidse burgemeester Lenferink heeft het juiste gedaan”* (van Walsum, in Volkskrant, 18-02-2014c). *“Lenferink liet zich niet wegblazen door boze burgers en hij verbond zijn eigen lot (als burgemeester) aan het gedrag van zijn gast. Daarmee week hij af van de wankelmoedigheid waarmee bestuurders worden geassocieerd”* (van Walsum, in Volkskrant, 25-02-2014c). *“De*

burgemeester van Leiden verdient een compliment voor zijn moedige beslissing onverplicht een ex-gedetineerde zedendader uit Brabant in zijn gemeente te huisvesten” (NRC Handelsblad, 17-02-2014c). *“Lenferink was de held van de dag door de moedige uitspraak dat hij zijn politieke lot verbond aan het uitblijven van recidive van de door hem in een bejaardenflat ondergebrachte ex-zwemleraar. Je ziet een burgemeester of wethouder zelden zo openlijk zijn net uitsteken, tegen de volkswoede in”* (Beerekamp, in NRC Handelsblad, 18-02-2014a). En: *“Lenferink geeft de rechtsstaat smoel. (...) De slotsom moet zijn dat Lenferink het voor onpersoonlijk gehouden recht een gezicht heeft gegeven dat andere bestuurders en politici tot voorbeeld kan strekken”* (Goslinga, in Trouw, 23-02-2014b). Deze zes opiniestukken zijn zeer positief gestemd over (het optreden van) de burgemeester en duiden op reputatiestijging.

Vier artikelen waren gematigd positief of gematigd negatief over de burgemeester: *“De stad uit (...) waar de studio blijkt vol te zitten met tot aan hun strot getatoeëerde en van geduchte littekens voorziene Leidenaren, die hun dappere burgemeester met zijn nieuwe ingezetene Benno L. ‘op hun manier’ vóór zaterdagmorgen acht uur de stad willen uitjagen”* (NRC Handelsblad, 19-02-2014b). *“Ze hebben in Leiden een moedige burgemeester. Dat hij zijn positie afhankelijk maakt van het recidivegedrag van een crimineel is belachelijk en een teken van bizarre tijden”* (van Hintum, in Volkskrant, 20-02-2014g). *“Het is dapper van burgemeester Lenferink dat hij het gesprek met hen aangaat, maar het met elkaar eens worden zullen ze niet. Lenferink is een moedige burgemeester, maar de oplossing van dit probleem mag niet afhangen van het lef van een individuele bestuurder”* (van Hintum, in Volkskrant, 20-02-2014). En: *“Ook voor pedofielen gelden de rechten van de mens. Die straf heeft hij uitgezeten en daarmee heeft hij zijn schuld aan de samenleving ingelost”* (NRC Handelsblad, 21-02-2014b). Deze artikelen kwamen voornamelijk op voor Lenferink en Benno L. of keerde zich tegen de boze buurtbewoners. Ook spraken deze artikelen gematigd positief over de burgemeester. Deze artikelen wijzen in de richting van de politieke uitkomst elite escape.

Slechts één opiniestuk liet zich negatief uit over het optreden van de burgemeester: *“Emotioneel pedoprotest blus je niet met zakelijk betoog vol abstracties”* (Smout in Volkskrant, 18-02-2014d).

Geconcludeerd kan worden dat de opiniestukken in de media veelal in het voordeel spraken van de burgemeester. Zes van de elf artikelen duiden op de politieke uitkomst reputatiestijging. Daarnaast waren de meeste artikelen die wijzen in de richting van elite escape gematigd positief gestemd. Slechts één artikel kon worden geschaard onder reputatieschade. Voor de media kan om deze reden geconcludeerd worden dat van reputatiestijging sprake is.

4.4.4 Overige

Tot slot is onderzocht of andere factoren een indicatie geven over de politieke uitkomst van de mini-crisis op burgemeester Lenferink. Zo is in de media-analyse ook gekeken invloedrijke overige personen of organisaties zich positief of negatief over de burgemeester hebben uitgelaten. Dit bleek in deze casus vijf keer het geval te zijn. In alle gevallen was het oordeel over de burgemeester zeer positief. Staatssecretaris Teeven zei het volgende over Lenferink: *“Nederland heeft mensen als Lenferink nodig die hun nek uitsteken”* (AD, 19-02-2014d; Trouw, 19-02-2014b; Nu.nl, 19-02-2014). En: *“Ik steun de burgemeester. Het is een moedig besluit. We hebben een gemeente nodig die bereid is dit te doen”* (Volkskrant, 18-02-2014e). Ook premier Rutte schaarde zich achter Lenferink: *“Het is belangrijk dat gemeenten bereid zijn zedendelinquenten op te nemen.* (Volkskrant, 22-02-2014a; NOS, 21-02-2014a). Daarnaast spraken ook de reclassering Nederland (NRC, 15-02-2014), de Bond van Wetsovertreders (AD, 21-02-2014) en het Openbaar Ministerie (NRC, 17-02-2014) lovend over de burgemeester. Wel moet hierbij rekening worden gehouden dat deze actoren veelal gebaad zijn bij het besluit van de burgemeester en om die reden niet als objectieve bron kunnen worden aangemerkt.

Tot slot is nog een tweetal zaken noemenswaardig. Ten eerste is burgemeester Lenferink genomineerd voor de prijs ‘Bestuurder van het jaar 2014’. Zijn nominatie verdiende hij *“vanwege zijn kordate maar omstreden optreden in de kwestie rond pedofiel Benno L. die hij in Leiden onderdak bood”* (Leidsch Dagblad, 19-01-2015). Ten tweede viel Lenferink in de prijzen voor de titel ‘Leidenaar van het jaar’. Bij de uitreiking werd zijn duidelijke en moedige optreden in de crisis omtrent Benno L. als één van de voornaamste redenen genoemd (Leidsch Dagblad, 06-01-2014). Geconcludeerd kan worden dat in deze categorie duidelijk duidt op reputatiestijging.

4.4.5 Beoogde resultaat burgemeester Lenferink

Het primaire persoonlijke doel van publieke leiders tijdens en in de nasleep van (mini-)crises is volgens Boin et al. (2009) om geen politieke schade op te lopen (‘political survival’). Aangezien burgemeester Lenferink niet is ontslagen en ook geen ontslag heeft genomen lijkt hij hierin te zijn geslaagd. Naast het vermijden van grote politieke schade heeft burgemeester Lenferink twee zaken trachten te bereiken in deze casus. Ten eerste heeft Lenferink zich hard gemaakt om Benno L. tijdelijk in Leiden te huisvesten. Om dit te bewerkstelligen heeft hij – door het gevaar dat schuilt achter de huisvesting van Benno L. herhaaldelijk te minimaliseren - elementen van het geen-crisis-frame gecommuniceerd. Deze framing strategieën zijn succesvol geweest,

aangezien Benno L. tot zijn (geplande) verhuizing naar Duitsland in Leiden is blijven wonen (Omroep West, 10-07-2015; Volkskrant, 10-07-2015). Ten tweede heeft Lenferink geprobeerd een landelijke discussie aan te wakkeren ten aanzien van de huisvesting van terugkerende (zedendelinquenten). Om dit te realiseren heeft hij de ontstane onrust en (media-)aandacht aangegrepen als kans om voor verandering te pleiten. Ook deze framing strategieën lijken succesvol te zijn geweest, aangezien het VNG inmiddels in samenwerking met diverse partners een ‘gezamenlijke aanpak huisvesting zedendelinquenten’ heeft ontwikkeld (VNG, 2015). Het ontstaan van deze gezamenlijke aanpak kan met redelijk hoge zekerheid aan de acties van Lenferink worden toegerekend. Zowel de directeur van reclassering Nederland (Van Gennip) als de landelijk hoofdadvocaat-generaal van het OM (Moraal) hebben gedurende de mini-crisis namelijk aangegeven dat het huisvesten van terugkerende (zedendelinquenten) een steeds groter probleem aan het worden was, waarvoor snel een oplossing diende te komen. Beide heren gaven aan dat hiervoor inmiddels contact was gelegd met de VNG (Volkskrant, 17-02-2014c; NRC, 17-02-2014e). Geconcludeerd kan worden dat de door Lenferink ten uitvoer gebrachte framing strategieën op alle fronten hebben geleid tot een gewenst resultaat.

4.4.6 Conclusie politieke uitkomst

De mini-crisis heeft voor burgemeester Lenferink geen grote politieke schade opgeleverd. Lenferink is niet ontslagen, heeft niet (gedwongen) ontslag genomen, en is een jaar later zelfs herbenoemd als burgemeester van Leiden. Ook heeft Lenferink de afsluitende raadsvergadering van 27 februari 2014 zonder veelal kritiek te hebben gehad doorstaan. Onder de gemeenteraad kan geconcludeerd worden dat van elite escape sprake is, wat kan worden aangemerkt als een succesvolle politieke uitkomst. Ook beide indicaties ten aanzien van de politieke uitkomst onder de (lokale) bevolking wijzen in de richting van elite escape. Ten aanzien van de indicatoren media, overige, en het beoogde resultaat kan worden geconcludeerd dat van reputatiestijging sprake is. Het oordeel van de gemeenteraad dient echter als meest belangrijk te worden gezien, aangezien de raad beslist over het al dan niet aanblijven van de burgemeester (Resoort, 2014).

4.5 Overige invloedrijke factoren

Tot slot is onderzocht of de potentiële overige factoren een invloedrijke rol hebben gehad op de framing context of de kwaliteit van de crisisbeheersing in deze casus. Per factor is geanalyseerd in hoeverre deze de politieke uitkomst mogelijk heeft beïnvloed.

4.5.1 Media

Geconcludeerd kan worden dat de media een invloedrijke rol heeft gespeeld in deze casus. Ten eerste is de mini-crisis ontstaan op het moment dat twee freelance journalisten de woonplaats van Benno L. hebben achterhaald. Nadat de huisvesting van Benno L. door het NRC Handelsblad wereldkundig is gemaakt, heeft Lenferink zo veel mogelijk de media opgezocht om ook andere Leidenaren te bereiken dan die hij zou spreken in de demonstraties en bewonersbijeenkomsten (Lenferink, in gemeenteraad Leiden, 27-02-2014). Dit lijkt zijn vruchten afgeworpen te hebben, aangezien de media grotendeels het frame van Lenferink hebben overgenomen. Van de 165 verschenen artikelen in de Telegraaf, de Trouw, het NRC Handelsblad, het AD, de Volkskrant, het Leidsch Dagblad, op Nu.nl, en de NOS, waren in 67 artikelen duidelijk onderdelen van frames te herkennen van bij de mini-crisis betrokken actoren (zie dataset). Hiervan berichtte 35 artikelen enkel over het frame van Lenferink. Ruim twintig artikelen berichtte over zowel het frame van Lenferink als dat van Lenferink's 'tegenstanders', zoals raadsleden of ontevreden demonstranten. Elf artikelen namen enkel het frame van de laatstgenoemde groep over. Geconcludeerd kan dus worden dat Lenferink succesvol is geweest in het verspreiden en laten domineren van zijn frame in de media arena. Het succesvol verspreiden van een frame kan leiden tot positieve mediaberichtgeving (Boin et al., 2009), en daarmee ten goede komen aan de politieke uitkomst van de burgemeester.

4.5.2 Onderzoeken

Er zijn geen (officiële) onderzoeken ingesteld naar het ontstaan en verloop van de mini-crisis. Burgemeester Lenferink en de raadsleden namen genoeg met het uitgebreid afleggen van verantwoording in de daarvoor ingelaste gemeenteraadsvergadering. De factor onderzoeken heeft daarmee geen invloedrijke rol gespeeld in deze casus.

4.5.3 Aard en oorzaak van de mini-crisis

De invloedrijke factor duidelijke aard en oorzaak van de crisis heeft ook een rol gespeeld in de frame contests. De aard van de mini-crisis – de huisvesting van een bekende zedendelinquent – resulteerde in een woedende Leidse bevolking (van Voorden & Boin, in van Duin & Wijkhuijs, 2015). Bovendien was al snel duidelijk dat Lenferink ten grondslag lag aan de geheime huisvesting van Benno L. Hierdoor is Lenferink beperkt in het ontwikkelen en communiceren van bepaalde framing strategieën. Zo was het niet accepteren van verantwoordelijk voor Lenferink geen optie meer, aangezien het voor iedereen duidelijk was

dat Lenferink in het geheim een bekende zedendelinquent gehuisvest had. Bovendien stond de duidelijke oorzaak toe om de burgemeester als schuldige aan de crisis aan te wijzen en hem sterk ter beschuldigen (focus blame). Dat deze duidelijke oorzaak ook op die manier is aangegrepen blijkt uit diverse uitlatingen van de demonstranten en oppositiepartij Leefbaar Leiden. Deze actoren hebben om het aftreden van de burgemeester gevraagd, waarbij door de demonstranten ook een bedreiging aan het adres van Benno L. en Lenferink is geuit. Gesteld kan dus worden dat de aard van de crisis zorgde voor een zeer grote maatschappelijke onrust, en dat de duidelijke oorzaak voor het ontstaan van de mini-crisis (de burgemeester zelf) Lenferink in een ongunstige positie plaatste. Dit zou een negatieve impact kunnen hebben op de politieke uitkomst voor Lenferink.

4.5.4 Contextuele factoren

De lengte van de ambtsperiode en de timing van de mini-crisis ten opzichte van verkiezingen kunnen ook een invloedrijke rol spelen. Uit niets blijkt dat de lengte van de ambtsperiode van de burgemeester een grote rol heeft gespeeld in deze casus. Enkel het feit dat Lenferink in het geheim een pedoseksueel heeft gehuisvest kwam hem op veel kritiek te staan. De naderende verkiezingen hebben een minimale rol gespeeld in deze casus. Leefbaar Leiden-raadslid Kok haalde in een uitzending van Pauw & Witteman namelijk de naderende verkiezingen aan op het moment dat beweerd werd dat 95% van de bevolking zich achter burgemeester Lenferink zou scharen (Pauw & Witteman, 17-02-2014). Het is daarom mogelijk dat de naderende verkiezingen aan de keuze van Leefbaar Leiden om een motie van wantrouwen in te dienen heeft bijgedragen. Geen enkele raadsfractie heeft deze motie echter gesteund, waardoor ook de rol van de aankomende verkiezingen weinig invloed heeft gehad op het verband tussen de framing strategieën en de politieke uitkomst.

4.5.5 Kwaliteit coördinatie

Volgens Resoort (2014) speelt ook de coördinatie tussen de veiligheidspartners een cruciale rol. Er is gedurende de mini-crisis veel aandacht besteedt aan de crisiscoördinatie. De ondersteuning van het bovenregionaal team crisiscommunicatie dat ten behoeve van de coördinatie in het leven was geroepen bood extra kennis, expertise en ondersteuning aan de gemeente (van Voorden en Boin, in van Duin & Wijkhuijs, 2015). Burgemeester Lenferink beaamde dit nogmaals in de raadsvergadering van 27 februari 2014: *“Op alle niveaus verliep de coördinatie uitstekend.”* En: *“Tijdens de gehele periode heb ik nauw contact onderhouden met de politie, het OM, en reclassering Nederland. De beslissingen werden genomen in de driehoek,*

uitgebreid met de reclassering. Ik ben erg tevreden over die samenwerking'' (gemeenteraad Leiden, 27-02-2014). Het is aannemelijk te stellen dat deze goede coördinatie heeft bijgedragen aan het bezweren van de crisis, en daarmee aan het realiseren van de succesvolle politieke uitkomst voor de burgemeester.

4.5.6 Kwaliteit leiderschap

Ook de factor kwaliteit leiderschap heeft een belangrijke rol gespeeld in deze casus. Hoewel geen ongeval bestreden hoefde te worden, is burgemeester Lenferink erin geslaagd een snel escalerende crisis door ogenschijnlijk simpele zetten te neutraliseren (van Voorden en Boin, in van Duin & Wijkhuijs, 2015). Door resoluut op zijn fiets de groep demonstranten in te fietsen heeft hij sterk en zelfverzekerd leiderschap getoond. Aangezien verschillende partijen in de raadsvergadering deze actie positief verwelkomden, kan gesteld worden dat deze positief heeft uitgekapt (D66-raadslid Koek; GroenLinks-raadslid Kos; PvdD-raadslid Vos, in gemeenteraad Leiden, 27-02-2014). Ook het feit dat Lenferink zijn eigen lot aan het gedrag van Benno L. heeft verbonden werd positief ontvangen (D66-raadslid Kos). Het is aannemelijk dat ook het sterke leiderschap heeft bijgedragen aan het bezweren van de mini-crisis, en daarmee de politieke uitkomst voor de burgemeester positief heeft beïnvloed.

4.5.7 Kwaliteit crisiscommunicatie

Ook aan de crisiscommunicatie is in deze casus veel aandacht besteed (van Voorden en Boin, in van Duin & Wijkhuijs, 2015). Zo was op voorhand al een draaiboek gemaakt over hoe gehandeld moest worden wanneer de huisvesting van Benno L. zou uitlekken. Deze is daarna ook leidend geworden voor het handelen (Lenferink, in gemeenteraad Leiden, 27-02-2014). Verder heeft burgemeester Lenferink proactief gehandeld in deze casus. Het crisisoverleg was reeds begonnen voordat het bewuste artikel van het NRC Handelsblad op 15 februari werd gepubliceerd (van Voorden en Boin, in van Duin & Wijkhuijs, 2015). Om onjuiste berichtgeving in de media te voorkomen heeft Lenferink zich voordat het krantenartikel gepubliceerd zou worden laten interviewen door de twee journalisten (Lenferink, in gemeenteraad Leiden, 27-02-2014; NRC Handelsblad, 15-02-2014). Ook zijn zowel de gemeenteraad als de directe buurtbewoners middels een informatiebrief op de hoogte gebracht van de huisvesting van Benno L. in Leiden, waarmee Lenferink een directe en open interne en externe crisiscommunicatie heeft gerealiseerd (van Voorden en Boin, in van Duin & Wijkhuijs, 2015). Daarnaast heeft burgemeester Lenferink een tweetal bewonersbijeenkomsten georganiseerd, waarmee een directe communicatielijn met de bewoners werd geopend (Ibid).

Tot slot is Lenferink ruimschoots in de media en op landelijke televisie en radioprogramma's verschenen. Op die manier kon Lenferink ook Leidenaren bereiken die hij niet in de demonstraties en bewonersbijeenkomsten zou spreken (Lenferink, in gemeenteraad Leiden, 27-02-2014). Geconcludeerd kan worden dat Lenferink een kwalitatief hoge crisiscommunicatie heeft georganiseerd, die zonder twijfel heeft bijgedragen aan het niet verder laten escaleren van de mini-crisis, en daarmee aan het realiseren van een succesvolle politieke uitkomst.

4.6 Conclusie casus Leiden

In deze laatste paragraaf zal op basis van deze casus een voorlopig antwoord op de centrale onderzoeksvraag worden geformuleerd. Deze onderzoeksvraag luidt: "In hoeverre kunnen de door burgemeesters gecommuniceerde framing strategieën voor, gedurende, en na afloop van mini-crisis de politieke uitkomst van mini-crisis op de desbetreffende burgemeesters verklaren en welke potentiële overige factoren hebben hierbij een invloedrijke rol gespeeld?"

De analyse van deze casus maakt inzichtelijk dat Lenferink met elite escape, waarbij een lichte neiging naar reputatiestijging kan worden aangemerkt, een succesvolle politieke uitkomst heeft gerealiseerd. Dit heeft Lenferink gerealiseerd door consistent een combinatie van het geen-crisis en het crisis-als-bedreiging frame te communiceren, waarbij het crisis-als-bedreiging frame dominant is geweest. Met name ten aanzien van de indicator 'betekenis' is Lenferink van het crisis-als-bedreiging frame afgeweken. Waar Lenferink aan de ene kant de ernst van de maatschappelijke onrust en het landelijke probleem rondom het huisvesten van zedendelinquenten erkende (crisis-als-bedreiging frame), minimaliseerde hij aan de andere kant het gevaar dat de huisvesting van Benno L. met zich meebracht (geen-crisis frame). De framing strategieën ten aanzien van de andere indicatoren wezen sterk in de richting van het crisis-als-bedreiging frame. Het consistent communiceren van een combinatie van het geen-crisis en crisis-als-bedreiging frame, waarbij het laatstgenoemde frame dominant is, heeft in deze casus geleid tot een succesvolle politieke uitkomst. Wel moet hierbij vermeld worden dat de mix van het geen-crisis en crisis-als-bedreiging frame in de acute- en nafase duidelijker waarneembaar dan in de voorfase. In de voorfase was het crisis-als-bedreiging frame sterk dominant.

Naast de framing strategieën kunnen diverse andere factoren van invloed zijn op de framing context en de kwaliteit van de crisisbeheersing. In deze casus hebben de overige invloedrijke factoren onderzoeken en de twee contextuele factoren geen rol van betekenis gespeeld. De

factoren media, aard en oorzaak van de mini-crisis, en de kwaliteit van de coördinatie, het leiderschap en de crisiscommunicatie hebben wel een invloedrijke rol gehad.

De media en aard en oorzaak van de mini-crisis hebben een sturende rol gehad in de framing context. Enerzijds kan geconcludeerd worden dat het frame van Lenferink dominant is geweest in de media arena. Deze dominantie heeft geresulteerd in veelal positieve mediaberichtgeving, wat wellicht heeft bijgedragen aan het realiseren van de succesvolle politieke uitkomst. Anderzijds leende de duidelijke oorzaak van de mini-crisis (het door Lenferink in het geheim huisvesten van een bekende zedendelinquent) zich voor het uiten van gerichte kritiek op Lenferink. Deze kritiek werd bovendien versterkt door het maatschappelijk gevoelige onderwerp van de aard van de mini-crisis. De aard en duidelijke oorzaak van de mini-crisis plaatste Lenferink daarmee vanaf het begin in een ongunstige positie. Gezien de succesvolle politieke uitkomst van Lenferink, lijkt deze factor echter geen grote negatieve consequenties te hebben gehad op de politieke uitkomst voor Lenferink.

De kwaliteit van de coördinatie, het leiderschap, en de crisiscommunicatie hebben invloed op de kwaliteit van de crisisbeheersing. Voor alle drie de factoren kan geconcludeerd worden dat zij op positieve wijze hebben bijgedragen aan het bezweren van de mini-crisis. De coördinatie verliep zonder problemen, Lenferink heeft sterk leiderschap getoond, en er is een proactieve, open, eerlijke en betrouwbare crisiscommunicatie georganiseerd. Zowel intern naar de ambtelijke organisatie, als extern naar de media en de (lokale) bevolking. De hoogwaardige kwaliteit van de crisisbeheersing is verschillende keren door raadsleden in de afsluitende raadsvergadering geprezen. Gesteld kan worden dat ook de kwaliteit van de crisisbeheersing heeft bijgedragen aan het realiseren van de succesvolle politieke uitkomst.

Tot slot kan ook het politieke kapitaal waarover een burgemeester voor aanvang van een mini-crisis beschikt van invloed zijn op de politieke uitkomst. Het politieke kapitaal van burgemeester Lenferink voor aanvang van de mini-crisis rondom Benno L. was minstens normaal, waarbij een neiging naar een hoog politiek kapitaal kon worden aangemerkt. In de afsluitende raadsvergadering van 27 februari 2014 wezen verschillende raadsleden op de grondige, vastberaden en zorgvuldige wijze waarop Lenferink normaliter omgaat met veiligheidsvraagstukken. Een redelijk hoog draagvlak onder de gemeenteraad, maar wellicht ook onder de bevolking en de media, lijkt in deze casus daarmee eveneens een positieve invloed te hebben gehad op het oordeel van de gemeenteraad en daarmee de politieke uitkomst.

5. Casus: Sytze van der V. in Amersfoort

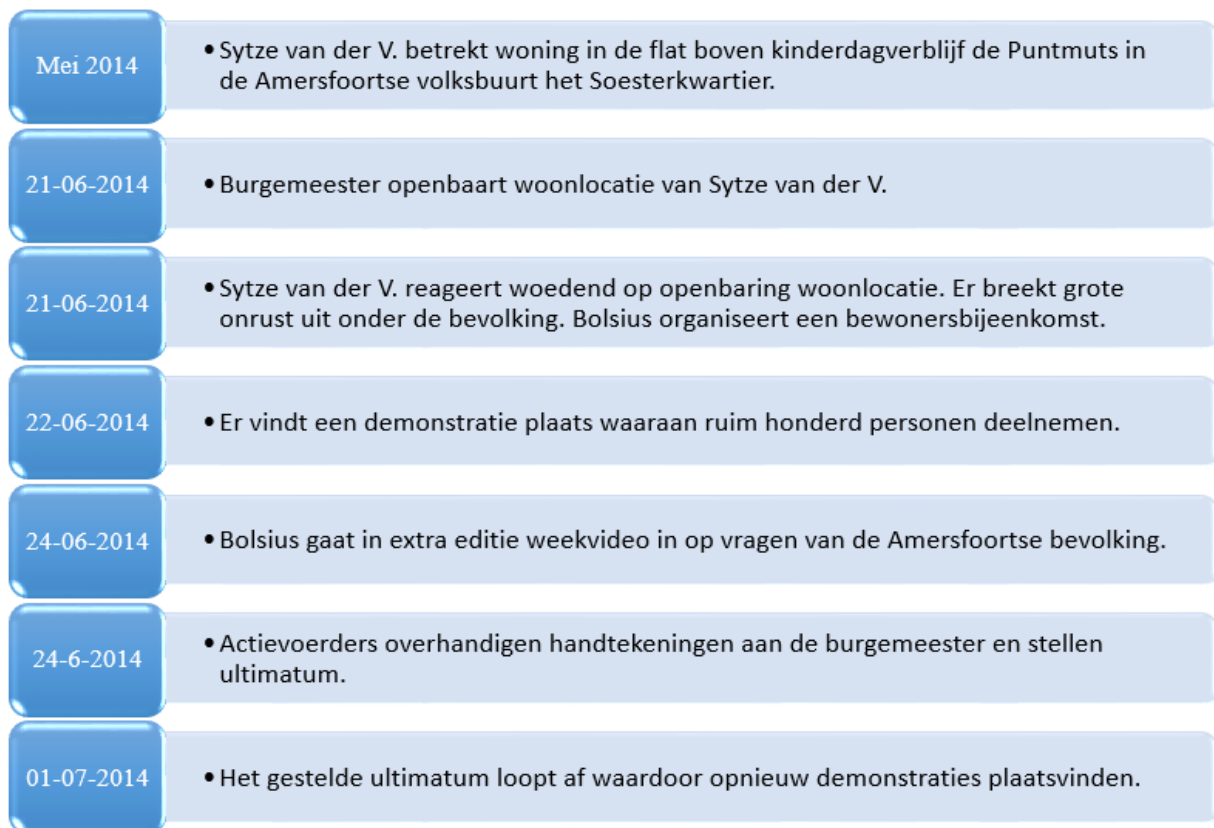
5.1 Casusbeschrijving

In 2007 wordt Sytze van der V. veroordeeld tot gevangenisstraf voor het seksueel misbruiken van jongeren in de Eindhovense wijk Woensel. In oktober 2009 komt Sytze van der V. voor het eerst op vrije voeten. Daarna volgt tot mei 2014 een zwerftocht tussen verschillende gemeenten en opnieuw de gevangenis vanwege het niet nakomen van reclasseringsvoorwaarden (NOS, 21-06-2014). In mei 2014 betreft van der V. een woning in een flat boven kinderdagverblijf de Puntmuts in de Amersfoortse volkswijk het Soesterkwartier. Pas op het moment dat van der V. in Amersfoort woont en zijn vergunning is verleend, ontdekt de gemeente dat het om de veroordeelde zedendelinquent gaat. Burgemeester Bolsius verzoekt van der V. om naar een geschiktere woonlocatie te verhuizen, waarbij drie alternatieve woningen elders in Amersfoort worden voorgesteld. Nadat Sytze van der V. deze brief - voorzien van stevige kritiek op de burgemeester en het OM - op zijn weblog plaatst en eveneens verschillende media benaderd, besluit Bolsius in te grijpen. Op het moment dat Sytze van der V. – volgens Bolsius – zijn woonlocatie traceerbaar heeft gemaakt kan de burgemeester de huisvesting van Sytze van der V. in Amersfoort openbaren. Op 21 juni worden de buurtbewoners middels een brief op de hoogte gesteld van de huisvesting van Sytze van der V. Diezelfde dag wordt een bewonersbijeenkomst georganiseerd en publiceert de gemeente Amersfoort een nieuwsbericht op de gemeentelijke website. Er breekt direct grote maatschappelijke onrust uit, en ook wordt in de media veelvuldig over de casus gerapporteerd (Instituut Fysieke Veiligheid, 2015). Sytze van der V. reageert woedend op de actie van Bolsius (NRC Handelsblad, 21-06-2014a) en spant een rechtszaak aan tegen de gemeente Amersfoort. De rechtbank oordeelt dat burgemeester Bolsius inderdaad onrechtmatig heeft gehandeld, en veroordeelt de gemeente in april 2015 tot het betalen van een schadevergoeding van 4.000 aan van der V. (NRC Handelsblad, 08-04-2015).

De acute fase van de mini-crisis begint op 22 juni 2014 op het moment dat de maatschappelijke onrust toeneemt en er een demonstratie wordt georganiseerd. Burgemeester Bolsius treedt tijdens de demonstratie met de buurtbewoners in gesprek en neemt de door de demonstranten ingezamelde handtekeningen tegen de komst van Sytze van der V. in ontvangst. Twee dagen later beantwoordt Bolsius in een extra editie van de weekvideo vragen van buurtbewoners met betrekking tot Sytze van der V. Door de demonstranten is een ultimatum gesteld: indien niet vóór 1 juli 2014 een andere woonlocatie is gevonden voor van der V. zullen de acties van de demonstranten harder worden. De acute fase van de mini-crisis eindigt ook met

een demonstratie. Op 1 juli 2014 (de dag dat het ultimatum afloopt) protesteren wederom tientallen inwoners van Amersfoort tegen de huisvesting van Sytze van der V. Dezelfde dag nog gaat Bolsius in de reguliere weekvideo in op de kwestie rondom Sytze van der V. en beantwoordt hij vragen van de Amersfoortse bevolking. Vanaf dat moment neemt de berichtgeving in de media af en is de meest kritieke periode voorbij (Instituut Fysieke Veiligheid, 2015).

Onderstaande figuur geeft het feitenrelaas van de mini-crisis rondom Benno L. nogmaals overzichtelijk weer.

Figuur 5: Beknopte weergave van het feitenrelaas van casus Amersfoort.

5.2 Politieke kapitaal

Er is weinig concrete informatie verzameld op basis waarvan met zekerheid het politieke kapitaal van burgemeester Bolsius voor aanvang van de mini-crisis rondom Sytze van der V. kan worden vastgesteld. Wel kunnen de wijze waarop Bolsius werd aanbevolen in de gemeenteraad, een opinierapport onder de Amersfoortse bevolking, een uitgelekt rapport over het functioneren van burgemeester Bolsius en enkele uitspraken van raadsleden een gegronde indicatie geven.

Politieke kapitaal	Indicatoren	Aantal uitspraken per indicator	Totaal aantal uitspraken per type politieke kapitaal
Hoog	Gemeenteraad	1	1
	Bevolking	0	
	Media	0	
Normaal	Gemeenteraad	3	7
	Bevolking	3	
	Media	1	
Laag	Gemeenteraad	1	1
	Bevolking	0	
	Media	0	

Tabel 12: Het politieke kapitaal van burgemeester Bolsius onder de gemeenteraad, de bevolking en de media.

Op basis van de beschikbare indicaties ten aanzien van het politieke kapitaal van burgemeester Bolsius onder de gemeenteraad kan geconcludeerd worden dat Bolsius over een relatief normaal politiek kapitaal beschikte. Bolsius werd met lovende woorden aan de minister aanbevolen door de vertrouwenscommissie in 2010: *“Hij is dynamisch en ondernemend, beschikt over een groot netwerk en straalt energie uit. Ook als boegbeeld en verbinder zal hij zijn rol goed kunnen vervullen”* (gemeenteraad Amersfoort, 22-06-2010). Op basis van deze woorden kan gezegd worden dat de gemeenteraad ruim voldoende vertrouwen had in het burgemeesterschap van Bolsius.

Wanneer eind 2012 een functioneringsrapport uitlekt, dat het resultaat is van een functioneringsgesprek tussen de fractievoorzitters en de burgemeester, lijkt van een hoog politiek kapitaal geen sprake meer. In het gelekte rapport zou onder andere staan dat de burgemeester meer leiderschap moest tonen en zichtbaarder zou moeten zijn. Daarnaast zou Bolsius beter moeten luisteren en meer empathie moeten tonen (Binnenlands Bestuur, 29-12-2012). Deze aspecten komen terug in een klein opinieonderzoek van het AD, dat uitgevoerd is op het moment dat Bolsius zich in januari 2016 kandidaat stelde voor een tweede ambtstermijn. Hierin zijn door enkele raadsleden uitspraken gedaan die het gelekte rapport bevestigen. Zo zei SP-fractievoorzitter Meijer: *“Aanvankelijk ging het moeilijk. Op het gebied van zijn portefeuille, veiligheid, liet hij zich weinig zeggen.”* VVD’er Voogt voegde hier aan toe: *“Hij begon onwennig en beriep zich te vaak op Rotterdam uit zijn tijd als wethouder.”* In tegenstelling tot de lovende woorden bij zijn aanstelling wijzen dergelijke uitspraken eerder in de richting van een laag politiek kapitaal dan op een hoog politiek kapitaal. Wel gaven zij aan dat Bolsius zijn functie beter leerde uitoefenen naarmate de tijd vorderde: *“Langzamerhand werd hij wat soepeler”* (Sp-fractievoorzitter Meijer). En: *“Hij heeft zich langzaam ontwikkeld en zich gemanifesteerd. Op veiligheidsterrein kent hij zijn lesje nu. Hij presenteert zich als grondige kenner”* (VVD-er Voogt). Hoe het op het moment van het manifesteren van de mini-

crisis exact gesteld was met het politieke kapitaal is lastig te zeggen. De mini-crisis brak immers ruim een jaar na het uitlekken van het functioneringsrapport uit, in een periode waarin burgemeester Bolsius beter ging functioneren. Bovendien is men tevreden over de manier waarop Bolsius is omgegaan met de omstrede zelfmoord van raadslid Alvarez in oktober 2013. Zo zei SP-fractievoorzitter Meijer: “*Op zulke momenten toont hij zich een échte burgemeester.*” En: ‘*Hij heeft dat ingetogen en met empathie gedaan*’ (AD, 09-01-2016). Al met al is op basis van deze indicaties een normaal politiek kapitaal, met een lichte neiging naar laag, het meest waarschijnlijk.

Ook onder de bevolking lijkt de burgemeester voor aanvang van de mini-crisis over een normaal politiek kapitaal te beschikken. In februari 2014 is een onderzoek gedaan naar de relatie tussen de Amersfoortse overheid en de lokale burger. Op de stelling: ‘ik heb vertrouwen in de burgemeester en wethouders’ antwoordde 35% met (helemaal) mee eens, tegenover 13% (helemaal) niet mee eens. De overige respondenten hadden geen mening of waren neutraal. Verder vond 11% dat de burgemeester en wethouders hun beloften waar maakten, tegenover 18% die vonden dat dit niet het geval was. Tot slot vond 26% dat de gemeente goed bestuurd werd, tegenover 15% die vonden dat de gemeente niet goed werd bestuurd (Meijneken, 2014). Uit deze gegevens blijkt dat het politieke kapitaal van burgemeester Bolsius onder de bevolking als normaal kan worden beschouwd.

In de vier jaar tijd dat burgemeester Bolsius burgemeester was voordat de mini-crisis rondom van der V. uitbrak is verschillende keren door de media over hem gerapporteerd. Geen enkel bericht betrof een opiniërend artikel. Verder is geen duidelijk negatieve of positieve toon in de berichtgeving waar te nemen, ook niet in de artikelen die betrekking hadden op enkele gevoelige kwesties zoals de dienstauto-affaire (Telegraaf, 29-08-2013), de fraude en zelfdoding van raadslid Alvarez (Nu.nl, 22-10-2013; AD, 27-10-2013), en het uitlekken van het functioneringsrapport (AD, 29-12-2012; NRC, 29-12-2012; Trouw, 29-12-2012). De berichtgeving in deze artikelen lijkt objectief te zijn. Ook onder de media lijkt Bolsius daarmee over een betrekkelijk normaal politieke kapitaal te beschikken.

5.3 Framing strategieën

Wederom zal vanwege de procesbenadering van dit onderzoek een onderscheid worden gemaakt tussen de framing strategieën in de voorfase, acute fase en nafase. Elke fase zal in een aparte sub-paragraaf worden geanalyseerd.

5.3.1 Voorfase

De voorfase begint volgens dit onderzoek op 12 juni 2014. Er kon echter pas informatie worden gevonden vanaf het moment dat burgemeester Bolsius de woonplaats van Sytze van der V. op 21 juni 2014 bekend maakte.

Frame strategie voorfase	Indicatoren	Aantal uitspraken per indicator	Totaal aantal uitspraken per frame strategie
Geen crisis	Betekenis	3	3
	Oorzaak	0	
	Verantwoordelijkheid	0	
	Politieke visie	0	
	Beleidsvisie	0	
Crisis als bedreiging	Betekenis	6	16
	Oorzaak	4	
	Verantwoordelijkheid	2	
	Politieke visie	4	
	Beleidsvisie	0	
Crisis als kans	Betekenis	0	0
	Oorzaak	0	
	Verantwoordelijkheid	0	
	Politieke visie	0	
	Beleidsvisie	0	

Tabel 13: Aantallen uitspraken per indicator m.b.t. de framing strategieën van Bolsius in de voorfase.

In de voorfase wijzen drie uitspraken in de richting van het geen-crisis frame. Ten aanzien van de pedoseksueel in kwestie zei Bolsius het volgende: *“Elk jaar zijn er 600 tot 700 zedendelinquenten die terugkeren in de maatschappij”* (AD, 21-06-2014b; Volkskrant, 21-06-2014b; Trouw, 21-06-2014a; Nu.nl, 21-06-2014; DeStentor, 21-06-2014a). Door aan te geven dat Sytze van der V. slechts één van de velen zedendelinquenten is die op jaarbasis gehuisvest worden minimaliseert Bolsius de ernst van de situatie. Dit duidt op het geen crisis frame.

Desondanks kan gesteld worden dat het crisis-als-bedreiging frame in de voorfase sterk dominant is geweest. Zestien uitspraken wijzen in de richting van het crisis-als-bedreiging frame. Twee uitspraken waaruit dit blijkt zijn: *“Het appartement dat hij [Sytze van der V.] heeft gehuurd dat zit boven een kinderdagverblijf. Dat zit boven een buitenschoolse opvang. Dat zit in de buurt van allerlei organisaties die met jongeren actief zijn. Dat is voor ons het totaalplaatje waarvan wij zeggen: deze plek vinden wij niet geschikt”* (RTV Utrecht, 21-06-2014). *“Uit recente voorbeelden weten we hoe ingewikkeld die terugkeer in de maatschappij is voor ex-gedetineerden”* (gemeente Amersfoort, 21-06-2014). Deze uitspraken laten duidelijk zien dat Bolsius de woonlocatie van Sytze van der V. ongeschikt vindt, en dat hij het huisvesten

van terugkerende zedendelinquenten als een lastig en gevoelig vraagstuk beschouwd. Hiermee erkent hij de ernst van de situatie, wat onderdeel is van het crisis-als-bedreiging frame.

Verder spreekt Bolsius regelmatig zijn ongenoegen uit over de opstelling van Sytze van der V. in deze kwestie: *“Het enige instrument dat ik heb is overtuigingskracht. Dat heb ik ingezet, maar hij wil niet bewegen. Dat is zijn afweging. Ik kan daar juridisch verder niets tegen doen”* (NRC Handelsblad, 21-06-2014a). Met dergelijke uitspraken geeft Bolsius aan dat hij geen juridische instrumenten heeft om Sytze van der V. boven het kinderdagverblijf weg te krijgen en dat Sytze van der V. onvoldoende medewerking verleend. Hiermee lijkt Bolsius te zeggen dat het ontstaan en het beheersen van de crisis buiten zijn macht ligt (de oorzaak exogeen is). Ook deze uitspraken duiden op het crisis-als-bedreiging frame.

Ondanks het feit dat de oorzaak volgens Bolsius exogeen is en hij herhaaldelijk zijn ongenoegen over van der V. uitsprekt, accepteert hij wel in zekere zin verantwoordelijkheid voor de zedendelinquent: *“De overheid voelt een verantwoordelijkheid voor zijn veiligheid, net als die van alle andere inwoners”* (gemeente Amersfoort, 21-06-2014). Ook het accepteren van verantwoordelijkheid is onderdeel van het crisis-als-bedreiging frame.

Tot slot wijzen ook de uitspraken ten aanzien de politieke visie in de richting van het crisis-als-bedreiging frame: *“Feit is dat hij zelf de media heeft geïnformeerd met traceerbare informatie over waar hij woont. Bovendien werd mij deze week helder dat hij niet op ons verzoek wilde ingaan om te verhuizen. Ik vind dat ik daarom de verantwoordelijkheid heb de directe omgeving te informeren”* (NRC Handelsblad, 21-06-2014a). Met deze uitspraak verdedigt Bolsius zijn keuze om in openheid te treden over de huisvesting van Sytze van der V. Het verdedigen van zichzelf en de gemaakte keuzen is ook onderdeel van het crisis-als-bedreiging frame.

Geconcludeerd kan worden dat het crisis-als-bedreiging frame duidelijk dominant is geweest in de framing strategieën van burgemeester Bolsius in de voorfase. Dit wordt bevestigd door de statistische weergave van de framing strategieën in tabel 13. Wel lijkt ook Bolsius een onderscheid te maken tussen de ernst van de risico's ten aanzien van de pedoseksueel in kwestie enerzijds (geen crisis frame) en de ongeschikte woonlocatie, het vraagstuk van het huisvesten van zedendelinquenten in het algemeen, en de ontstane maatschappelijke onrust anderzijds (crisis-als-bedreiging frame).

5.3.2 Acute fase

De acute fase vangt aan op 22 juni 2014, wanneer ruim honderd Amersfoorters demonstreerden tegen de huisvesting van Sytze van der V. boven het kinderdagverblijf in Amersfoort. De acute fase duurt tot en met 1 juli 2014, de dag dat het gestelde ultimatum afloopt en er voor de laatste keer demonstraties plaatsvinden.

Frame strategie acute fase	Indicatoren	Aantal uitspraken per indicator	Totaal aantal uitspraken per frame strategie
Geen crisis	Betekenis	2	2
	Oorzaak	0	
	Verantwoordelijkheid	0	
	Politieke visie	0	
	Beleidsvisie	0	
Crisis als bedreiging	Betekenis	16	43
	Oorzaak	12	
	Verantwoordelijkheid	3	
	Politieke visie	12	
	Beleidsvisie	0	
Crisis als kans	Betekenis	1	3
	Oorzaak	0	
	Verantwoordelijkheid	0	
	Politieke visie	0	
	Beleidsvisie	2	

Tabel 14: Aantallen uitspraken per indicator m.b.t. de framing strategieën van Bolsius in de voorfase.

Ook in de acute fase wijzen weinig uitspraken in de richting van het geen-crisis frame. Slechts twee uitspraken kunnen tot dit frame worden herleid. Deze hebben beide betrekking op de indicator betekenis. Zo zei Bolsius in een extra editie van de weekvideo: *“Jaarlijks komen er meer dan 700 mensen vrij in Nederland die een zedendelict hebben gepleegd. Dus het is niet een vraag van één persoon, het is een vraag van tientallen mensen die terugkeren in onze samenleving. (...) ook in Amersfoort komen er elk jaar de nodige mensen terug uit gevangenschap en die moeten we ook een plek in onze samenleving geven”* (Bolsius, 24-06-2014). Met dergelijke uitspraken minimaliseert Bolsius de ernst van de huisvesting van Sytze van der V. in Amersfoort, wat onderdeel is van het geen crisis frame.

Desondanks is het crisis-als-bedreiging frame duidelijk dominant in de acute fase. Maar liefst 43 van de 48 uitspraken van burgemeester Bolsius wezen in de richting van dit frame. Ten eerste wijzen zestien uitspraken op het erkennen van de ernst van de situatie. Zo zei Bolsius: *“Ik heb natuurlijk ook kennis genomen wat hij [Sytze van der V.] de afgelopen jaren heeft geproduceerd op social media en op zijn weblog. (...) U kunt begrijpen dat ik ook af en toe mijn wenkbrauwen frons met wat ik lees”* (Bolsius, 24-06-2014). *“De handtekeningen zijn een stevig signaal en onderstrepen de conclusie die de gemeente zelf ook al heeft getrokken,*

namelijk dat van der V. niet op de goede plek woont'' (AD, 22-06-2014; Trouw, 01-07-2014c; Telegraaf; 22-06-2014b; Volkskrant, 23-06-2014a). *“Ik realiseer me heel goed dat de mensen die in de Puntenburg wonen de afgelopen tien dagen heel wat hebben gezien en meegemaakt*'' (Bolsius, 01-07-2014). De meeste uitspraken hebben betrekking op (de huisvesting van) Sytze van der V., de ontstane maatschappelijke onrust, en op de ingewikkelde kwestie van het huisvesten van pedoseksuelen in het algemeen. Met dergelijke uitspraken laat Bolsius zien dat hij de ernst van de situatie inziet, wat onderdeel is van het crisis-als-bedreiging frame.

Ten aanzien van de indicator ‘oorzaak’ deed Bolsius onder andere de volgende uitspraken: *“Ik heb geen juridische instrumenten om hem hier niet te laten wonen. Behalve overtuigingskracht*'' (Bolsius, 24-06-2014). *“We hebben de afgelopen periode veelvuldig contact gezocht met Sytze van der V. We zijn ook met hem in gesprek geraakt, maar telkens werd van zijn kant het gesprek gestopt*'' (Bolsius, 01-07-2014). *“Tegelijkertijd constateer ik dat Sytze van der V. een wispelturig mens is. Lastig om mee in contact te komen. Lastig om afspraken mee te maken*'' (Ibid). Door aan te geven dat hij niet over de juridische instrumenten beschikt om de crisis te bezweren en Sytze van der V. niet aan een oplossing wenst mee te werken geeft hij aan dat de oorzaak buiten zijn macht ligt. Het aangeven dat de oorzaak exogeen is, is onderdeel van het crisis-als-bedreiging frame.

Ook in de acute fase accepteert Bolsius in zekere zin verantwoordelijkheid: *“Maar ik ben ook burgemeester van mensen die uit detentie terugkeren*'' (Bolsius in RTL Nieuws, 22-06-2014). Het accepteren van verantwoordelijkheid wijst in de richting van het crisis-als-bedreiging frame. Deze uitspraak heeft echter betrekking op het welzijn van de zedendelinquent en niet zo zeer op het ontstaan van de mini-crisis.

Verder wijzen ook de uitspraken die Bolsius heeft gedaan met betrekking tot de politieke visie op het crisis-als-bedreiging frame: *“Het feit dat hij zelf richting de media aangaf waar hij [Sytze van der V.] woonachtig was, in ieder geval traceerbaar woonachtig was, gaf mij in ieder geval de ruimte om u te kunnen informeren. (...) Sytze van der V. heeft zelf zijn woning in het Soesterkwartier gevonden en nadat hij zijn intrek had genomen ben ik pas op de hoogte gesteld*'' (Bolsius, 24-06-2014). *“Dat zijn manieren van onderhandelen die voor mij toch richting het chantage beeld gaan leiden. Dat is voor mij onbespreekbaar*'' (RTL Nieuws, 01-07-2014). Met deze uitspraken lijkt Bolsius zichzelf en de gemaakte beslissingen te verdedigen, wat een element is van het crisis-als-bedreiging frame.

Een gering aantal uitspraken wijst in de richting van het crisis-als-kans frame. Zo maximaliseert Bolsius de ernst van de crisis door aan te geven dat er sprake is van een nationaal probleem dat niet op lokaal niveau opgelost kan worden (gemeente Amersfoort, 01-07-2014). Verder doet Bolsius de volgende uitspraak: *“Het is goed en broodnodig dat er wordt gewerkt aan nieuwe wetgeving om ex-gedetineerden langer te volgen en te dwingen tot hulpverlening. Burgemeesters zouden een steviger rol moeten krijgen in het toekennen van woningen aan zedendelinquenten”* (Ibid). Met deze uitspraken pleit Bolsius voor beleidsmatige en juridische veranderingen, wat onderdeel is van het crisis-als-kans frame.

In de acute fase duiden maar liefst 43 van de 48 uitspraken op het crisis-als-bedreiging frame. Hiermee kan geconcludeerd worden dat, ondanks enkele elementen van andere frames waargenomen kunnen worden, het crisis-als-bedreiging frame sterk dominant is geweest in de acute fase.

5.3.3 Nafase

De berichtgeving rondom de ‘Sytze van der V.-crisis’ neemt na de demonstratie van 1 juli 2014 gestaagd af. Ook besluit de gemeente om zo lang geen verdere informatie bekend is niet meer op de mini-crisis in te gaan. Hierdoor kon aanzienlijk minder informatie worden gevonden ten aanzien van de door Bolsius gecommuniceerde framing strategieën in de nafase. Dit is duidelijk te zien in tabel 15. De nafase duurt in dit onderzoek tot en met 12 juli 2014.

Frame strategie Nafase	Indicatoren	Aantal uitspraken per indicator	Totaal aantal uitspraken per frame strategie
Geen crisis	Betekenis	0	0
	Oorzaak	0	
	Verantwoordelijkheid	0	
	Politieke visie	0	
	Beleidsvisie	0	
Crisis als bedreiging	Betekenis	2	5
	Oorzaak	2	
	Verantwoordelijkheid	0	
	Politieke visie	1	
	Beleidsvisie	0	
Crisis als kans	Betekenis	0	1
	Oorzaak	0	
	Verantwoordelijkheid	0	
	Politieke visie	0	
	Beleidsvisie	1	

Tabel 15: Aantallen uitspraken per indicator m.b.t. de framing strategieën van Bolsius in de voorfase.

In de nafase is geen enkele uitspraak gedaan met betrekking tot het geen-crisis frame. Wel zijn er wederom meerdere uitspraken gedaan die duiden op het crisis-als-bedreiging frame. Ten aanzien van de ernst van de situatie zegt Bolsius: *“In de ogen van de driehoek was en is zijn woonlocatie niet geschikt. (...) om hem tijdelijk onder te brengen op een andere locatie. Dit met het oog op zijn eigen veiligheid gezien de spanningen in de wijk”* (gemeente Amersfoort, 06-07-2014). Deze uitspraak laat duidelijk zien dat Bolsius de ernst van de maatschappelijke onrust en het gevaar voor de veiligheid van Sytze van der V. inziet. Het erkennen van de ernst van een situatie is een element van het crisis-als-bedreiging frame.

Met betrekking tot de indicator oorzaak doet Bolsius de volgende uitspraak: *“Het is ons niet gelukt met onze overredingskracht van der V. tot het inzicht te brengen dat we gezamenlijk een oplossing wilden vinden”* (NRC Handelsblad, 02-07-2014). *“Gezien alle voorwaarden die van der V. stelt is aangegeven dat verder praten hierover niet zinvol is, maar dat er de bereidheid is te blijven zoeken naar een oplossing voor de ontstane situatie”* (gemeente Amersfoort, 06-07-2014). Door te zeggen dat Sytze van der V. niet wenst mee te werken lijkt Bolsius te zeggen dat de schuld exogeen is. Bovendien grijpt hij de onredelijke voorwaarden van Sytze van der V. aan om te zeggen dat besloten is op dit moment de gesprekken te stoppen. Hiermee lijkt Bolsius de schuld voor het feit dat het nog niet gelukt is Sytze van der V. te overtuigen om te verhuizen af te willen schuiven, en daarmee zichzelf te verdedigen. Beweren dat de schuld exogeen is en het verdedigen van zichzelf en de gemaakte beslissingen zijn beide onderdeel van het crisis-als-bedreiging frame.

Eén uitspraak wijst in de richting van het crisis-als-kans frame: *“In dit soort situaties werkt ons rechtssysteem niet voldoende. Ik heb geen tools meer om het op te lossen. Het is veel makkelijker als een ex-gedetineerde voorwaardelijk vrij is, dan kun je veel eenvoudiger voorwaarden opleggen. Het zou goed zijn als dat in uitzonderlijke situaties ook kan als een gedetineerde onvoorwaardelijk vrij is”* (NRC Handelsblad, 02-07-2014a; NRC handelsblad, 02;07-2014b). Hiermee lijkt Bolsius aan te willen geven dat beleidsmatige veranderingen doorgevoerd dienen te worden om dit soort situaties in de toekomst beter te kunnen beheersen. Dit is onderdeel van het crisis-als-kans frame.

Ondanks dat slechts een gering aantal bruikbare uitspraken door Bolsius zijn gedaan in de nafase, kan geconcludeerd worden dat ook in de nafase het crisis-als-bedreiging dominant is geweest.

5.4 Politieke uitkomst

Om de politieke uitkomst op de positie van de burgemeester vast te stellen is het oordeel van de gemeenteraad het meest belangrijk. De raad bepaalt immers of een burgemeester al dan niet aanblijft (Resoort, 2014). Om de politieke uitkomst uitvoerig te analyseren is verder ook het oordeel van de (lokale) bevolking, de media en potentiële overige belangrijke personen meegenomen. Tot slot is nagegaan wat het beoogde resultaat van de burgemeester gedurende de crisis is geweest. Hierbij wordt er vanuit gegaan dat het behouden van hun functie het voornaamste belang is van de burgemeester. Tabel 16 hieronder geeft per mogelijke politieke uitkomst (reputatiestijging, elite escape, reputatieschade) het aantal keren dat het desbetreffende oordeel (per actor) geveld is weer.

Politieke uitkomst	Indicatoren	Aantal uitspraken per indicator	Totaal aantal uitspraken per politieke uitkomst
Reputatiestijging	Raad	0	0
	Bevolking	0	
	Media	0	
	Overige	0	
	Beoogde resultaat	0	
Elite escape	Raad	4	6
	Bevolking	1	
	Media	0	
	Overige	0	
	Beoogde resultaat	1	
Reputatieschade	Raad	1	2
	Bevolking	0	
	Media	0	
	Overige	0	
	Beoogde resultaat	1	

Tabel 16: Politieke uitkomst burgemeester Bolsius onder de gemeenteraad, bevolking, media, overige en ten aanzien van het beoogde resultaat.

5.4.1 De gemeenteraad

De mini-crisis rondom Sytze van der V. is (helaas) nooit onderwerp van discussie geweest in raadsvergaderingen. Een belangrijke indicator om de politieke impact te bepalen is hiermee niet beschikbaar. Wel kunnen verschillende andere aspecten een indicatie geven over de politieke uitkomst van de mini-crisis op burgemeester Bolsius.

Ten eerste valt te verwachten dat geen enkele raadsfractie de kwestie rondom Sytze van der V. in de raadsvergaderingen heeft geagendeerd, aangezien de mini-crisis in geen enkele vergadering is behandeld. Wanneer één of meerdere partijen serieuze vraagtekens zou hebben gezet bij het optreden van burgemeester Bolsius, zouden zij dit wel hebben geagendeerd. Aangezien dit niet is gebeurd lijkt grote politieke schade uitgesloten. Wel heeft op zijn minst

één gemeenteraadsfractie kritiek geuit op het optreden van burgemeester Bolsius in de mini-crisis omtrent Sytze van der V.: *“Eén misser. Dat had de burgemeester vooraf juridisch moeten toetsen. Hij ging toen in de hectiek te snel door de bocht”* (PvdA-raadslid El Messaoudi, in AD, 09-01-2016). Op basis van één uitspraak kan echter niet worden geconcludeerd dat de burgemeester reputatieschade heeft opgelopen.

Verder is burgemeester Bolsius niet ontslagen en heeft hij ook geen ontslag genomen als gevolg van de mini-crisis. Bolsius is nog altijd burgemeester van Amersfoort en heeft zich in januari 2016 beschikbaar gesteld voor een tweede ambtstermijn (RTV Utrecht, 06-01-2016). De voorzitter van de vertrouwenscommissie heeft tijdens de raadsvergadering van 10 mei 2016 een positief advies uitgebracht om Bolsius te herbenoemen als burgemeester van Amersfoort (gemeenteraad Amersfoort, 10-05-2016). Aangezien de mini-crisis rondom Sytze van der V. hierbij niet ter sprake is gekomen, lijkt het onwaarschijnlijk dat Bolsius dit positieve advies te danken heeft aan zijn optreden in de mini-crisis. Op basis van al deze indicaties is elite escape de enige te trekken conclusie ten aanzien van de politieke uitkomst onder de gemeenteraad.

5.4.2 De bevolking

Er is geen enkele opiniepeiling onder de (lokale) bevolking gehouden met betrekking tot de huisvesting van Sytze van der V. of het optreden van burgemeester Bolsius in deze casus. Wel heeft de gemeenteraad burgerparticipatie als kernvoorwaarde gesteld om deel te nemen aan de commissie die uiteindelijk over het herbenoemen van de burgemeester een advies zou uitbrengen (AD, 08-01-2016). De commissie heeft uiteindelijk gesproken met de lokale en regionale bevolking uit verschillende beleidsterreinen, zoals sport, bedrijfsleven, cultuur en veiligheid (gemeente Amersfoort, 10-05-2016). Gezien het belang dat de commissie hechtte aan de stem van de Amersfoorters, en het feit dat de commissie een positief advies over de herbenoeming van de burgemeester heeft uitgebracht (Ibid), kan gesteld worden dat ook de bevolking zich kon vinden in dit positieve advies. Ook de politieke uitkomst onder de bevolking wijst daarmee in de richting van elite escape.

5.4.3 Media

Om de politieke uitkomst onder de media te onderzoeken zijn alle 87 nieuwsberichten geanalyseerd die zijn verschenen in het NRC Handelsblad, de Trouw, de Volkskrant, de Telegraaf, het AD, Nu.nl, NOS en DeStentor zijn tussen 12 juni en 12 juli 2014. Géén van deze 87 nieuwsberichten betrof een opiniestuk of column waarin duidelijk positief of negatief over de burgemeester is gerapporteerd. Daarnaast heeft de media aan zowel het frame van

burgemeester Bolsius als het frame van Sytze van der V. uitgebreid aandacht besteed (zie overige invloedrijke factoren). Er kunnen om deze redenen geen uitspraken worden gedaan over de politieke uitkomst van de mini-crisis op burgemeester Bolsius. Aangezien niet duidelijk partij is gekozen voor het frame van de burgemeester of voor het frame van Sytze van der V., is elite escape de meest voor de hand liggende uitkomst.

5.4.4 Overige

Bolsius is niet genomineerd voor een prijs en ook niet openlijk bekritiseerd of geprezen door overige relevante actoren. Er is daarmee geen informatie verzameld ten aanzien van de categorie overige.

5.4.5 Beoogde resultaat burgemeester Bolsius

Wederom wordt ervanuit gegaan dat het primaire doel van burgemeester Bolsius is om de mini-crisis te ‘overleven’ en er zonder grote reputatieschade vanaf te komen Boin et al. (2009). Aangezien hij niet is ontslagen, geen ontslag heeft genomen, en bovendien door de vertrouwenscommissie is aanbevolen voor een tweede ambtstermijn lijkt dit te zijn gelukt. Naast het vermijden van politieke schade heeft burgemeester Bolsius een aantal zaken proberen te bereiken. Zo beoogde Bolsius nadrukkelijk te bereiken dat Sytze van der V. zou verhuizen (gemeente Amersfoort, 06-07-2014). Om dit te bewerkstelligen heeft Bolsius in elke fase van de mini-crisis het crisis-als-bedreiging frame ten uitvoer gebracht, waarbij hij herhaaldelijk wees op de exogene oorzaak van de mini-crisis en Sytze van der V. in negatief daglicht plaatste. Aangezien van der V. in mei 2016 nog altijd boven het kinderdagverblijf woonde (Sytze van der V., 10-05-2016), kan gesteld worden dat de gecommuniceerde framing strategieën van Bolsius ten aanzien van dit aspect onsuccesvol zijn geweest. Verder hoopte Bolsius dat nieuwe wetgeving ontwikkeld zou worden met betrekking tot het langer volgen van ex-gedetineerden, het verplichten tot (levenslange) hulpverlening, en dat burgemeesters een stevigere rol zouden krijgen bij het toekennen van woningen aan zedendelinquenten. Deze elementen vallen onder het crisis-als-kans frame. Een wetsontwerp omtrent dit onderwerp (langdurig toezicht, gedragsbeïnvloeding en vrijheidsbeperking) lag destijds al bij de Tweede Kamer (Bolsius, 24-06-2014) en is inmiddels op 24 november 2015 door de Eerste Kamer aangenomen (Eerste Kamer, n.d.). Verder heeft het VNG inmiddels in samenwerking met diverse partners een ‘gezamenlijke aanpak huisvesting zedendelinquenten’ ontwikkeld. Hierin is onder andere geregeld dat contact wordt gezocht met de gemeente voordat een zedendelinquent wordt vrijgelaten (VNG, 2015). De voorbereidingen voor een dergelijke aanpak liepen echter ook al

voordat de Amersfoortse mini-crisis uitbrak (zie casus Benno L.). Ondanks dat beide beoogde zaken zijn gerealiseerd, lijkt het te zijn uitgesloten dat deze kunnen worden toegerekend aan de hand van Bolsius zijn framing strategieën gedurende de mini-crisis. Beide ontwikkelingen liepen immers al voordat de mini-crisis in Amersfoort uitbrak.

5.4.6 Conclusie politieke uitkomst

Elite escape is puur politiek gezien een passend eindoordeel, wat dient te worden beschouwd als een succesvolle politieke uitkomst. Hij is immers niet ontslagen, heeft geen ontslag genomen, en is bovendien – met steun van de lokale bevolking – door de vertrouwenscommissie aanbevolen om herbenoemd te worden als burgemeester van Amersfoort. Ook is Bolsius niet openlijk veelal geprezen of bekritiseerd door raadsleden of de media. De mate van succes ten aanzien van het beoogde resultaat neigt naar reputatieschade. Met name niet in staat te zijn geweest Sytze van der V. te overtuigen om te verhuizen is hiervoor een belangrijke indicatie.

5.5 Overige invloedrijke factoren

Tot slot is onderzocht of de potentiële overige factoren een invloedrijke rol hebben gehad op de framing context of de kwaliteit van de crisisbeheersing in deze casus. Per factor is geanalyseerd in hoeverre deze de politieke uitkomst mogelijk heeft beïnvloed.

5.5.1 Media

De media heeft om diverse redenen een aanzienlijke rol gespeeld in deze casus. Ten eerste ligt een conversatie tussen Sytze van der V. en het landelijk persbureau ten grondslag aan het ontstaan van de mini-crisis. Volgens burgemeester Bolsius zou Sytze van der V. namelijk zelf zijn woonplaats traceerbaar hebben gemaakt aan het landelijk persbureau. Op dat moment lag voor Bolsius naar eigen zeggen de weg vrij om het woonadres van Sytze van der V. naar buiten te brengen (gemeente Amersfoort, 21-06-2014).

Daarnaast kan de media ook een invloedrijke rol hebben in de frame contests, aangezien de media arena voor actoren een belangrijk podium is om hun frames te verspreiden (Boin et al., 2009). Zowel Bolsius als Sytze van der V. hebben in deze casus actief de media opgezocht. Naast het publiceren van berichten op zijn eigen weblog is diverse malen een reactie van Sytze van der V. verschenen in de media. Hierover zei Bolsius het volgende: “*Het is ook heel vervelend dat hij continu in de media en sociale media allerlei berichten naar buiten brengt om het beeld te beïnvloeden*” (Bolsius, 01-07-2014). Het gevolg van de actieve mediabenedering van zowel Bolsius als Sytze van der V. is dat over beide frames ruimschoots is gerapporteerd.

Van de in totaal 87 verschenen artikelen in de Telegraaf, de Trouw, het NRC Handelsblad, het AD, de Volkskrant, DeStentor, op Nu.nl, en de NOS waren in 73 artikelen onderdelen van frames te herkennen van bij de mini-crisis betrokken actoren (zie dataset). De meeste van deze artikelen (50) namen frames over van zowel Bolsius als van Bolsius zijn ‘tegenstanders’, zoals raadsleden, boze demonstranten en (met name) Sytze van der V. Verder berichtte tien artikelen enkel over het frame van Bolsius, en dertien artikelen enkel over het frame van Bolsius zijn ‘tegenstanders’. Hiermee kan geconcludeerd worden dat beide partijen succesvol zijn geweest in het verspreiden van hun frame, waarbij geen enkele partij duidelijk dominant is geweest. De factor media lijkt hiermee geen grote invloed te hebben gespeeld op de framing context.

Wel is in de eindfase van de mini-crisis onjuiste mediaberichtgeving ontstaan. In deze onjuiste berichtgeving werd beweerd dat de gemeente Amersfoort zich had neergelegd bij de woonlocatie boven het kinderdagverblijf van Sytze van der V. Als reactie hierop publiceerde de gemeente Amersfoort namens de burgemeester een corrigerend nieuwsbericht op de gemeentewebsite te publiceren: *“In de media is het beeld ontstaan als zouden de leden van de driehoek Amersfoort zich neerleggen bij de permanente huisvesting van Sytze van der V. op zijn huidige woonlocatie in Amersfoort. Dit beeld klopt niet. In de ogen van de driehoek was en is zijn woonlocatie niet geschikt”* (gemeente Amersfoort, 06-07-2014). Ondanks dit corrigerend bericht is de onjuiste mediaberichtgeving Bolsius wellicht op kritiek komen te staan. Dit heeft mogelijk een negatieve impact heeft gehad op de politieke uitkomst van Bolsius.

5.5.2 Onderzoeken

Er zijn geen (officiële) onderzoeken ingesteld naar het ontstaan en verloop van de mini-crisis. De factor onderzoeken heeft daarmee geen invloedrijke geen rol van betekenis gespeeld in deze casus.

5.5.3 Aard en oorzaak van de mini-crisis

Ook de factor duidelijke aard en oorzaak van de mini-crisis heeft geen aanzienlijke rol gespeeld. Er zijn geen interne fouten gemaakt of cruciale interne beslissingen genomen die aan de huisvesting van Sytze van der V. boven het kinderdagverblijf ten grondslag lagen. Burgemeester Bolsius was pas op de hoogte van de huisvesting van de zedendelinquent op het moment dat van der V. zijn intrek reeds had genomen. De aard en oorzaak van de mini-crisis heeft Bolsius niet in de weg gestaan bij het bepalen van zijn framing strategieën en stelde de oppositie of de kwade bevolking niet in de gelegenheid om de volle verantwoordelijkheid bij Bolsius neer te leggen.

5.5.4 Contextuele factoren

De twee contextuele factoren ‘lengte ambtsperiode bestuurder’ en ‘timing mini-crisis ten aanzien van verkiezingen’ lijken eveneens geen invloedrijke rol te hebben gespeeld. Bolsius bekleedde zijn functie op het moment van de mini-crisis ongeveer drie jaar. De lengte van zijn ambtsperiode is zowel door Bolsius zelf, als door de oppositie, media of bevolking, niet aangehaald om hem al dan niet als schuldige aan het ontstaan van de mini-crisis aan te wijzen. Ook van aankomende verkiezingen was in deze casus geen sprake. De eerstvolgende verkiezingen zouden nog ruim twee jaar op zich laten wachten. Het is daarom onwaarschijnlijk dat een actor de mini-crisis heeft geprobeerd te exploiteren vanwege aankomende verkiezingen.

5.5.5 Kwaliteit coördinatie

Er zijn door de burgemeester of door andere bij de mini-crisis betrokken actoren geen uitspraken gedaan over een al dan niet goed verlopen coördinatie bij het bezweren van de mini-crisis. Over de factor kwaliteit coördinatie kon daarom geen informatie worden verzameld. Het is aannemelijk te stellen dat de kwaliteit van de coördinatie geen invloedrijke rol heeft gespeeld bij het bestrijden van de mini-crisis.

5.5.6 Kwaliteit leiderschap

Net als Lenferink is ook Bolsius tijdens de eerste demonstratie ter plaatse gegaan om op die manier het gesprek aan te gaan met de demonstranten (Trouw, 22-06-2014). Aangezien Lenferink over zijn getoonde moed en leiderschap veel lof heeft gekregen in de media en de gemeenteraad geldt dit mogelijk ook voor Bolsius. In tegenstelling tot Lenferink, echter, is het leiderschap van Bolsius niet publiekelijk geprezen. Het is daarom onwaarschijnlijk dat de factor kwaliteit leiderschap een grote invloedrijke rol heeft gehad in het bestrijden van de mini-crisis, en daarmee aanzienlijk heeft bijgedragen aan het realiseren van de succesvolle politieke uitkomst.

5.5.7 Kwaliteit crisiscommunicatie

Tot slot kan ten aanzien van de kwaliteit van de crisiscommunicatie gesteld worden dat deze wél een aanzienlijke rol heeft gespeeld in deze casus. Ten eerste heeft de gemeente proactief en open gecommuniceerd richting de lokale bevolking en de media door de huisvesting van Sytze van der V. te openbaren. Middels interviews, nieuwsberichten en weekvideo's is de buitenwereld op de hoogte gehouden van de stand van zaken en werden de dilemma's waar

burgemeester Bolsius voor stond onder de aandacht gebracht. Hierdoor werd in eerste instantie onjuiste mediaberichtgeving wellicht voorkomen en kon begrip worden gekweekt voor de situatie waarin de burgemeester verkeerde.

Het bekendmaken van de woonlocatie van Sytze van der V. is echter ook omstreden. Volgens Bolsius heeft hij de woonlocatie van Sytze van der V. geopenbaard op het moment dat van der V. zijn woonlocatie zelf traceerbaar had gemaakt (gemeente Amersfoort, 21-06-2014). Volgens Sytze van der V. was dit echter niet het geval; hij beweerde zijn woonlocatie voldoende te hebben afgeschermd (NRC Handelsblad, 21-06-2014a). Sytze van der V. spande over deze kwestie een rechtszaak aan tegen de gemeente Amersfoort en werd uiteindelijk door de rechtbank in het gelijk gesteld. Volgens de rechtbank had de gemeente meer voorzichtig- en terughoudendheid moeten betrachten alvorens de woonlocatie van Sytze van der V. te openbaren (NRC Handelsblad, 08-04-2015). Hierover zei PvdA-raadslid El Messaoudi in 2016: *“Een misser. Dat had de burgemeester vooraf juridisch moeten toetsen. Hij ging toen in de hectiek te snel door de bocht”* (AD, 09-01-2016).

De kwaliteit van de crisiscommunicatie kent daarom twee gezichten. Aan de ene kant kon door een open en proactieve crisiscommunicatie in eerste instantie onjuiste berichtgeving worden voorkomen, kon begrip worden gekweekt voor de dilemma's waar Bolsius voor stond, en kon het frame van Bolsius worden verspreid. Dit heeft wellicht een positieve invloed gehad op de framing context. Aan de andere kant is het bekendmaken van de woonlocatie omstreden, wat mogelijk een negatieve impact heeft gehad op zijn reputatie en daarmee de politieke uitkomst.

5.6 Conclusie casus Amersfoort

In deze laatste paragraaf zal op basis van deze casus een voorlopig antwoord op de centrale onderzoeksvraag worden geformuleerd. Deze onderzoeksvraag luidt: *“In hoeverre kunnen de door burgemeesters gecommuniceerde framing strategieën voor, gedurende, en na afloop van mini-crisis de politieke uitkomst van mini-crisis op de desbetreffende burgemeesters verklaren en welke potentiële overige factoren hebben hierbij een invloedrijke rol gespeeld?”*

De analyse van deze casus maakt inzichtelijk dat Bolsius met elite escape, waarbij een lichte neiging naar laag kan worden aangemerkt, een betrekkelijk succesvolle politieke uitkomst heeft gerealiseerd. Dit heeft Bolsius in deze casus bewerkstelligd door consistente framing strategieën te communiceren, waarin het crisis-als-bedreiging frame sterk dominant is geweest. Er kunnen geen grote verschillen worden opgemerkt ten aanzien van de ten uitvoer gebrachte

framing strategieën in de voorfase, acute fase en de nafase. Bolsius heeft gedurende de hele mini-crisis de ernst van de situatie erkent, aangegeven dat de oorzaak exogeen is, en zichzelf en de gemaakte beslissingen verdedigd. Ook heeft hij tot een bepaalde hoogte verantwoordelijkheid genomen. Ondanks dat er in elke fase één of enkele uitspraken te onderscheiden zijn die duiden op het geen-crisis frame of het crisis-als-kans frame, kan geconcludeerd worden dat Bolsius met het consistent communiceren van een sterk dominant crisis-als-bedreiging frame een betrekkelijke succesvolle politieke uitkomst heeft weten te realiseren.

Naast de framing strategieën kunnen verschillende andere factoren invloed uitoefenen op de framing context en de kwaliteit van de crisisbeheersing. De factoren onderzoeken, aard en oorzaak van de mini-crisis, contextuele factoren, kwaliteit coördinatie en kwaliteit leiderschap lijken in deze casus geen grote rol te hebben gespeeld. De factoren media en kwaliteit crisiscommunicatie daarentegen wel.

De factor media kan een sturende rol hebben in de framing context, aangezien de media bepalen aan welk frame zij het meeste aandacht schenken. Geconcludeerd kan worden dat zowel Bolsius, als Bolsius zijn ‘tegenstanders’ (raadsfracties, kwade buurtbewoners, Sytze van der V.), succesvol zijn geweest in het verspreiden van hun frame. De media hebben over beide frames veelvuldig gerapporteerd, waarbij geen frame duidelijk dominant is geweest. In deze casus lijkt de media dan ook geen duidelijk positieve of negatieve sturende rol te hebben gehad. Desondanks kan geconcludeerd worden dat de media een invloedrijke rol hebben gehad. Ten eerste ligt de media aan de basis voor het ontstaan van de mini-crisis. Ten tweede is aan het eind van de mini-crisis onjuiste mediaberichtgeving ontstaan. Het is aannemelijk te stellen dat deze onjuiste berichtgeving Bolsius op kritiek is komen te staan, wat mogelijk een negatieve impact heeft gehad op de politieke uitkomst voor Bolsius.

De factor crisiscommunicatie heeft betrekking op de crisisbeheersing. De kwaliteit van Bolsius zijn crisiscommunicatie heeft een aanzienlijke rol gespeeld in deze casus. Aan de ene kant heeft Bolsius een open en proactieve crisiscommunicatie georganiseerd, zowel intern naar de ambtelijke organisatie als extern naar de media en bevolking. Dit heeft wellicht in eerste instantie onjuiste mediaberichtgeving voorkomen. Ook kon Bolsius zijn frame op die manier verspreiden. Dit kan een positieve impact hebben gehad op de politieke uitkomst voor Bolsius. Aan de andere kant is de proactieve crisiscommunicatie van Bolsius omstreden. Bolsius heeft volgens de rechtbank onzorgvuldig gehandeld bij het bekendmaken van het woonadres van

Sytze van der V. Deze (gevoelige) kwestie heeft wellicht een negatieve impact gehad op de politieke uitkomst van de burgemeester.

Tot slot kan ook het politieke kapitaal waarover een burgemeester voor aanvang van een mini-crisis beschikt van invloed zijn op de politieke uitkomst. Het politieke kapitaal van Bolsius voor aanvang van de mini-crisis was normaal, waarbij een neiging naar laag kan worden aangemerkt. Hoewel geen indicatoren het verband tussen het politieke kapitaal en de politieke uitkomst in deze casus kunnen aantonen, valt wel op dat een haast gelijke politieke uitkomst is behaald. De politieke uitkomst van Bolsius is immers elite escape, waarbij een neiging naar reputatieschade kan worden opgemerkt. Het politieke kapitaal lijkt in deze casus daarmee samen te hangen met de politieke uitkomst. Omdat geen empirisch bewijs voor dit verband is gevonden, dient echter voorzichtigheid te worden betracht met het doen van deze uitspraak.

6. Vergelijkende casusanalyse

In deze cross-case analyse zijn de resultaten van de twee aparte casus met elkaar vergeleken. Op die manier kan uit twee afzonderlijke casus geprobeerd worden één verband te achterhalen. Om een helder overzicht te geven over de onderzoeksresultaten van de analyses, zijn de belangrijkste bevindingen in tabel 17 naast elkaar gezet.

Observatie-eenheid	Casus Benno L. in Leiden	Casus Sytze van der V. in Amersfoort
Politieke kapitaal	Normaal (eerder hoog dan laag)	Normaal (eerder laag dan hoog)
Framing strategieën voorfase	Crisis-als-bedreiging frame	Crisis-als-bedreiging frame
Framing strategieën acute fase	Combinatie van frames: crisis-als-bedreiging frame dominant, aspecten van geen-crisis frame t.a.v. betekenis	Crisis-als-bedreiging frame
Framing strategieën nafase	Combinatie van frames: crisis-als-bedreiging frame dominant, aspecten van geen-crisis frame t.a.v. betekenis	Crisis-als-bedreiging frame
Politieke uitkomst	Elite escape onder raad en bevolking (succesvol), reputatiestijging onder media, overige en beoogde resultaat (meest succesvol)	Elite escape
Overige invloedrijke factoren	Media, aard en oorzaak crisis, en kwaliteit coördinatie, leiderschap en crisiscommunicatie (positief)	Media, kwaliteit crisiscommunicatie

Tabel 17: De voornaamste onderzoeksresultaten van beide casusanalyses.

Bij het beoordelen van de politieke uitkomst is ervanuit gegaan dat het vermijden van politieke schade voor burgemeesters het primaire doel is wanneer zij worden geconfronteerd met een (mini-)crisis (Boin et al., 2009). Op basis van de analyse kan geconcludeerd worden dat zowel Lenferink als Bolsius hierin is geslaagd. Beide burgemeesters zijn niet ontslagen of hebben geen ontslag genomen. Bovendien is Lenferink een jaar later herbenoemd als burgemeester van Leiden en is Bolsius recentelijk aanbevolen voor een tweede ambtstermijn. Aangezien het oordeel van de gemeenteraad als meest belangrijk wordt beschouwd in dit onderzoek, hebben beide burgemeesters met elite escape een succesvolle politieke uitkomst behaald. Ten aanzien van de overige indicatoren kan worden gesteld dat de politieke uitkomst voor Lenferink neigt naar reputatiestijging, terwijl het tegenovergestelde kan worden geconcludeerd van Bolsius. De overige indicatoren wijzen voor hem richting reputatieschade. Lenferink heeft daarom – binnen elite escape – een lichtelijk succesvollere politieke uitkomst gerealiseerd dan Bolsius.

Wanneer de politieke uitkomst vergeleken wordt met het politieke kapitaal waar Lenferink en Bolsius voor aanvang van de mini-crisis over beschikte, valt op dat het politieke kapitaal in beide casus sterk overeenkomt met de politieke uitkomst. Lenferink had voor aanvang van de mini-crisis een normaal tot hoog politiek kapitaal, terwijl Bolsius over een normaal tot laag politiek kapitaal beschikte. Geconcludeerd kan daarmee worden dat de burgemeester met het hoogste politieke kapitaal (Lenferink) relatief gezien ook een lichtelijk succesvollere politieke uitkomst heeft gerealiseerd. Dat het politieke kapitaal van belang kan zijn blijkt uit het feit dat in de afsluitende gemeenteraadsvergadering van 27 februari verschillende raadslezen wezen op de grondige, vastberaden en zorgvuldige wijze waarop Lenferink normaliter omgaat met veiligheidsvraagstukken. Dit lijkt hen het vertrouwen te hebben gegeven dat dit ook in deze casus het geval was. Het vooraf bestaande politieke kapitaal lijkt op basis van de onderzoeksresultaten samen te hangen met de uiteindelijke politieke uitkomst. Een hoog draagvlak onder de gemeenteraadsleden, maar wellicht ook onder de bevolking en de media, kan een succesvolle politieke uitkomst in de hand werken.

Bij het onderzoeken van de relatie tussen de ten uitvoer gebrachte framing strategieën en de politieke uitkomst, is gekozen de framing strategieën te analyseren aan de hand van een procesbenadering. In de tabel hieronder zijn de codeerresultaten van beide casus per crisisfase naast elkaar gezet.

Framing strategieën	Voorfase		Acute fase		Nafase	
	Leiden	Amersfoort	Leiden	Amersfoort	Leiden	Amersfoort
Geen crisis						
FS-GC-B	1	3	30	2	7	0
FS-GC-O	0	0	0	0	0	0
FS-GC-V	0	0	0	0	0	0
FS-GC-PV	0	0	0	0	0	0
FS-GC-BV	0	0	0	0	0	0
Totaal	1	3	30	2	7	0
Crisis als bedreiging						
FS-CB-B	3	6	24	16	10	2
FS-CB-O	0	4	0	12	0	2
FS-CB-V	3	2	9	3	11	0
FS-CB-PV	7	4	21	12	13	1
FS-CB-BV	0	0	0	0	0	0
Totaal	13	16	54	43	34	5
Crisis als kans						
FS-CK-B	1	0	1	1	1	0
FS-CK-O	0	0	0	0	0	0
FS-CK-V	0	0	0	0	0	0
FS-CK-PV	0	0	0	0	0	0
FS-CK-BV	2	0	0	2	1	1
Totaal	3	0	1	3	2	1

Tabel 18: Resultaten framing strategieën van Lenferink en Bolsius in de voorfase, acute fase en nafase.

Zoals tabel 18 inzichtelijk maakt is het crisis-als-bedreiging frame in de voorfase duidelijk dominant in de framing strategieën van beide burgemeesters. Zowel Lenferink als Bolsius erkent de ernst van het landelijke vraagstuk rondom het huisvesten van (zedendelinquenten) in het algemeen en de commotie die daar over kan ontstaan. Ook verdedigen beide burgemeesters zichzelf en de gemaakte beslissingen en accepteren zij (tot op zekere hoogte) verantwoordelijkheid voor het ontstaan van de mini-crisis. Lenferink accepteert hierbij ook verantwoordelijkheid voor het huisvesten van Benno L., terwijl Bolsius juist beweert dat de oorzaak van de mini-crisis exogeen is. In de framing strategieën ten aanzien van de zedendelinquent in kwestie is eveneens een verschil waar te nemen. Waar Lenferink zich nauwelijks over Benno L. uitlaat, geeft Bolsius diverse malen aan de woonlocatie van Sytze van der V. ongeschikt te vinden. Hoewel enkele aspecten zijn waar te nemen van het geen-crisis en crisis-als-kans frame, kan geconcludeerd worden dat in beide casus het crisis-als-bedreiging frame in de voorfase dominant is geweest.

In de acute fase laat Lenferink zich wel duidelijk uit over Benno L. Ten aanzien van de pedoseksueel in het bijzonder geeft Lenferink duidelijk aan dat er géén sprake is van een crisis. Herhaaldelijk minimaliseert Lenferink het gevaar dat de huisvesting van Benno L. met zich meebrengt. Het minimaliseren van de ernst van een situatie wijst in de richting van het geen-crisis frame. Bolsius daarentegen blijft aangeven dat de woonlocatie van Sytze van der V. ongeschikt is. Een verschil kan daarmee worden waargenomen in de framing strategieën van beide burgemeesters ten aanzien van de pedoseksueel in kwestie. Waar Lenferink framing strategieën communiceert van het geen-crisis frame ten aanzien van Benno L., communiceert Bolsius framing strategieën van het crisis-als-bedreiging frame met betrekking tot Sytze van der V. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat Lenferink de huisvesting van Benno L. zelf heeft geïnitieerd, terwijl Bolsius in eerste instantie niet van de komst van Sytze van der V. op de hoogte was. Voor Bolsius kan geconcludeerd worden dat het crisis-als-bedreiging sterk dominant is geweest in de acute fase. Lenferink daarentegen lijkt een combinatie van het geen-crisis frame (ten aanzien van Benno L.) en het crisis-als-bedreiging frame ten uitvoer te hebben gebracht. In deze combinatie van frames kan het crisis-als-bedreiging frame als het dominante frame worden beschouwd.

De framing strategieën van beide burgemeesters in de nafase zijn bijna identiek aan de framing strategieën gecommuniceerd in de acute fase. Ook in de nafase minimaliseert Lenferink het gevaar dat schuilt achter de huisvesting van Benno L. in Leiden, wat duidt op het geen-crisis frame. Desondanks is ook in de nafase het crisis-als-bedreiging frame dominant in de framing strategieën van Lenferink. Ook in de framing strategieën van Bolsius is het crisis-als-bedreiging

frame dominant. Opnieuw geeft Bolsius aan dat de woonlocatie van Sytze van der V. ongeschikt is (erkennen van de ernst van de situatie) en dat de opstelling van Sytze van der V. onredelijk (oorzaak exogeen) is. Geconcludeerd kan worden dat ook in de nafase het crisis-als-bedreiging frame bij beide burgemeesters dominant is geweest. Hierbij dient wel opnieuw te worden opgemerkt dat Lenferink het dominante crisis-als-bedreiging frame combineert met aspecten van het geen-crisis frame ten aanzien van de pedoseksueel in kwestie.

Nu inzicht is verkregen in de politieke uitkomst van beide burgemeesters, alsmede de framing strategieën die zij hebben gecommuniceerd in de verschillende fasen van de mini-crisis, kunnen de volgende conclusies worden getrokken. Ten eerste lijkt het communiceren van een dominant crisis-als-bedreiging frame een succesvolle politieke uitkomst in de hand te werken. Het crisis-als-bedreiging frame is immers bij beide burgemeesters dominant geweest en beide burgemeesters hebben een succesvolle politieke uitkomst gerealiseerd. Het erkennen van de ernst van de situatie, het (tot op zekere hoogte) accepteren van verantwoordelijkheid, en het verdedigen van de gemaakte beslissingen lijken een positieve invloed te hebben op het realiseren van een succesvolle politieke uitkomst.

Ten tweede lijkt het bij het bepalen van de framing strategieën van belang om stil te staan bij de relatie tussen de (zedendelinquent en de burgemeester. Wanneer de burgemeester niet op de hoogte is van de komst van de zedendelinquent kan het beste gekozen worden om een sterk dominant crisis-als-bedreiging frame ten uitvoer te brengen, waarbij wordt aangegeven dat de burgemeester niets aan de huisvesting van de zedendelinquent kan doen (de oorzaak exogeen is). Wanneer de burgemeester de komst van een bekende zedendelinquent zelf heeft geïnitieerd kan het beste gekozen worden om een combinatie van het geen-crisis en crisis-als-bedreiging frame te communiceren, waarbij de ernst van het gevaar dat schuilt achter de huisvesting van de zedendelinquent wordt geminimaliseerd.

Tot slot lijkt het communiceren van een consistent frame de kans op een succesvolle politieke uitkomst te vergroten. Zowel Lenferink als Bolsius is immers in hoge mate consistent geweest in de ten uitvoer gebrachte framing strategieën en beide burgemeesters hebben een succesvolle politieke uitkomst gerealiseerd. Voornamelijk in de framing strategieën van Bolsius zijn weinig veranderingen op te merken: zowel in de voorfase, acute fase en de nafase is het crisis-als-bedreiging frame sterk dominant geweest. Hoewel de combinatie van twee frames in de framing strategieën van Lenferink duidelijker waarneembaar is in de acute- en nafase, is ook Lenferink grotendeels consistent geweest in de ten uitvoer gebrachte framing strategieën.

Verschillende factoren hebben in de twee onderzochte casus echter een aanzienlijke rol gespeeld in de framing context en op de kwaliteit van de crisisbeheersing. Daarmee zijn deze factoren wellicht ook van invloed geweest op de politiek uitkomst van de burgemeesters. Deze invloedrijke rol is in de onderzochte casus niet weggelegd voor de factoren onderzoeken en de twee contextuele factoren (timing van de crisis ten opzichte van verkiezingen en de lengte van de ambtsperiode). Deze factoren speelde in beide casus geen of een te verwaarlozen rol.

Ten eerste heeft de factor media in beide casus een invloedrijke rol gespeeld in de framing context. In zowel de Leidse casus als de Amersfoortse casus is veelvuldig over de mini-crisis gerapporteerd. Hierbij is in de Leidse casus voornamelijk gerapporteerd over het frame van Lenferink, terwijl in de Amersfoortse casus over zowel het frame van Bolsius als dat van Sytze van der V. is gerapporteerd. Een mogelijke oorzaak hiervoor kan worden gevonden in het feit dat in Amersfoort Sytze van der V. zelf actief de media heeft opgezocht, terwijl in Leiden Benno L. helemaal geen contact met de media heeft gezocht. Hierdoor kon wel over het frame van Sytze van der V. worden bericht, maar niet over dat van Benno L. Volgens Boin et al. (2009) beïnvloedt de mate waarin een frame wordt overgenomen door de media de frame contests en daarmee mogelijk ook de politieke uitkomst op een bestuurder. Het feit dat het frame van burgemeester Lenferink dominant is geweest in de media arena dan het frame van burgemeester Bolsius kan mogelijk verklaren waarom Lenferink een lichtelijk succesvollere politieke uitkomst heeft weten te realiseren dan Bolsius. Dit vermoeden wordt alleen nog maar sterker wanneer in ogenschouw wordt genomen dat aan het eind van de Amersfoortse mini-crisis onjuiste negatieve mediaberichtgeving over Bolsius is verschenen.

Ook heeft de factor crisiscommunicatie een rol gespeeld in beide casus, welke van invloed is op de kwaliteit van de crisisbeheersing. In beide casus is door de burgemeester snel en open gecommuniceerd. Hierdoor is het verschijnen van onjuiste mediaberichtgeving wellicht in grote mate voorkomen, en waren beide burgemeesters succesvol in het verspreiden van hun frame. De proactieve crisiscommunicatie van beide burgemeesters naar de bevolking, de media en de gemeenteraad heeft wellicht in grote mate bijgedragen aan het bezweren van de maatschappelijke onrust en daarmee bijgedragen aan het realiseren van de succesvolle politieke uitkomst. Hierbij dient echter wel gezegd te worden dat de crisiscommunicatie van Bolsius omstreden is. Sytze van der V. heeft namelijk protest aangetekend tegen het openbaren van zijn woonlocatie en is hierin door de rechtbank in het gelijk gesteld. Logischerwijs heeft een dergelijk voorval een negatieve impact op de reputatie van een bestuurder. Door dit voorval kan ook de factor crisiscommunicatie de lichtelijk succesvollere politieke uitkomst van Lenferink ten opzichte van Bolsius mogelijk verklaren.

Een drietal andere factoren heeft enkel in Leiden een rol van betekenis gespeeld. Ten eerste stelde een duidelijke oorzaak die aan de mini-crisis ten grondslag lag de oppositie en kwade bevolking in staat om de burgemeester openlijk te bekritisieren (focus blame). Het was voor iedereen immers snel duidelijk dat Lenferink bewust in het geheim een zedendelinquent gehuisvest had. Dit kan mogelijk verklaren waarom Lenferink – zeker in eerste instantie – zoveel kritiek te voorduren heeft gekregen. Het herhaaldelijk en openlijk bekritiseerd worden heeft logischerwijs een negatieve impact op iemands positie. Het is gezien de succesvolle politieke uitkomst die Lenferink heeft gerealiseerd echter onwaarschijnlijk dat de factor aard en duidelijke oorzaak van de mini-crisis een rol van betekenis heeft gespeeld ten aanzien van de politieke uitkomst. Verder is de crisiscoördinatie tussen de verschillende partners zonder problemen verlopen en heeft Lenferink een sterk staaltje leiderschap laten zien. Deze twee factoren hebben ervoor gezorgd dat een snel escalerende crisis met ‘ogenshijnlijk simpele zetten’ (van Voorden en Boin, in van Duin & Wijkhuijs, 2015) geneutraliseerd kon worden, wat mogelijk heeft bijgedragen aan realiseren van de succesvolle politieke uitkomst van Lenferink.

Deel 3: Conclusie en afronding

---

7. Conclusie

In deze conclusie zijn de voornaamste onderzoeksresultaten gepresenteerd en is een antwoord geformuleerd op de centrale onderzoeksvraag. Verder is in dit hoofdstuk aandacht besteed aan de wetenschappelijke en praktische relevantie van dit scriptieonderzoek en zijn suggesties gedaan voor toekomstig onderzoek. Om een antwoord op de centrale onderzoeksvraag te formuleren, is een tweetal mini-crisis onderzocht: de huisvesting van Benno L. In Leiden en de huisvesting van Sytze van der V. in Amersfoort. De volgende onderzoeksvraag heeft de rode draad gevormd gedurende het onderzoek en zal in deze conclusie worden beantwoord:

“In hoeverre kunnen de door burgemeesters gecommuniceerde framing strategieën voor, gedurende, en na afloop van mini-crisis de politieke uitkomst van mini-crisis op de desbetreffende burgemeesters verklaren en welke potentiële overige factoren hebben hierbij een invloedrijke rol gespeeld?”

7.1 Onderzoeksresultaten en beantwoording centrale onderzoeksvraag

Alvorens uitspraken kunnen worden gedaan over de relatie tussen de framing strategieën en de politieke uitkomst, alsmede de invloed van potentiële overige factoren op deze relatie, zal eerst inzichtelijk moeten worden gemaakt welke politieke uitkomst beide burgemeesters hebben gerealiseerd. Geconcludeerd kan worden dat beide burgemeesters met elite escape een succesvolle politieke uitkomst hebben gerealiseerd. Zowel burgemeester Lenferink als burgemeester Bolsius is niet ontslagen, heeft niet (gedwongen) ontslag genomen en is reeds herbenoemd (Lenferink) of aanbevolen voor herbenoeming (Bolsius) voor een volgende ambtstermijn. Daarnaast is niet significant meer positief of negatief over de burgemeesters gesproken door de gemeenteraadsleden. Elite escape houdt in dat de burgemeester als gevolg van de crisis geen grote reputatieschade heeft opgelopen onder de gemeenteraad, de media of de lokale bevolking, maar dat zijn reputatie ook niet is gestegen als gevolg van de mini-crisis. Het oordeel van de gemeenteraad is in dit onderzoek als meest belangrijk beschouwd, aangezien de gemeenteraad na een crisis beslist over het al dan niet aanblijven van een burgemeester (Resoort, 2014). Ten aanzien van de andere indicatoren die zijn meegenomen om de politieke uitkomst in kaart te brengen (lokale bevolking, media, overige, en het beoogde resultaat) kan geconcludeerd worden dat deze bij Lenferink neigde naar reputatiestijging, terwijl deze bij Bolsius juist wezen in de richting van reputatieschade. Binnen de categorie elite escape heeft Lenferink daarmee een succesvollere politieke uitkomst weten te realiseren dan Bolsius.

Ten aanzien van de framing strategieën kan op basis van de onderzochte casus worden geconcludeerd dat het communiceren van een dominant crisis-als-bedreiging frame in grote mate bijdraagt aan het realiseren van een succesvolle politieke uitkomst. In de framing strategieën van beide burgemeesters is in elke fase van de mini-crisis het crisis-als-bedreiging frame dominant geweest, en beide burgemeesters hebben met elite escape een succesvolle politieke uitkomst gerealiseerd. Het erkennen van de ernst van het vraagstuk, het (tot op zekere hoogte) accepteren van verantwoordelijkheid, en het verdedigen van zichzelf of de gemaakte beslissingen lijken een positieve politieke uitkomst in de hand te werken. Wat opvalt is de frames die zijn ontwikkeld ten aanzien van de zedendelinquent in kwestie. Waar Lenferink herhaaldelijk aangaf dat het risico rondom Benno L. zeer gering was en hierbij zelfs zijn lot aan het recidivegedrag van de pedoseksueel verbond, hekelde Bolsius herhaaldelijk de opstelling van Sytze van der V. en de locatie boven het kinderdagverblijf waar hij woonachtig was. Ten aanzien van de zedendelinquent communiceerde Lenferink daarmee het geen-crisis frame, terwijl Bolsius ook in dat opzicht het crisis-als-bedreiging frame ten uitvoer heeft gebracht. Lenferink heeft daarmee een combinatie van het geen-crisis frame en het crisis-als-bedreiging frame gecommuniceerd, waarbij het crisis-als-bedreiging frame als het dominante frame kan worden beschouwd. Bij Bolsius daarentegen is het crisis-als-bedreiging frame gedurende de hele crisis dominant geweest. Dit verschil in framing strategieën kan mogelijk worden verklaard door het feit dat Lenferink de komst van Benno L. zelf heeft geïnitieerd, terwijl Bolsius in eerste instantie niet van de huisvesting van Sytze van der V. op de hoogte was. Aangezien beide burgemeesters een succesvolle politieke uitkomst hebben bewerkstelligd kan het volgende worden gesteld. Wanneer een burgemeester op de hoogte is van de komst van een (bekende) zedendelinquent kan het beste een combinatie van het geen-crisis frame (ten aanzien van de zedendelinquent) en het dominante crisis-als-bedreiging frame worden ontwikkeld. Wanneer een burgemeester kan aantonen dat hij niet op de hoogte was van de komst van de pedoseksueel, kan het best gekozen worden voor een sterk dominant crisis-als-bedreiging frame. Ten aanzien van de procesbenadering die is gehanteerd in deze scriptie kan het volgende worden geconcludeerd. Gedurende beide mini-crisis is het gecommuniceerde frame grotendeels consistent gebleven. Hoewel de combinatie van twee frames in de framing strategieën van Lenferink gedurende en in de nasleep van de mini-crisis sterker waarneembaar was dan in de voorfase, kunnen geen grote veranderingen worden waargenomen in de door Lenferink en Bolsius gecommuniceerde frames. Ook het communiceren van consistente framing strategieën lijkt hiermee een positieve invloed te hebben op het realiseren van een succesvolle politieke uitkomst.

Hoewel uit de resultaten van de twee casusanalyses blijkt dat het ten uitvoer brengen van een consistent en dominant crisis-als-bedreiging frame een succesvolle politieke uitkomst in de hand werkt, lijken enkel de framing strategieën de politieke uitkomst niet volledig te kunnen verklaren. De twee casusanalyses hebben immers inzichtelijk gemaakt dat de framing strategieën van Lenferink en Bolsius grotendeels overeenkomen, terwijl Lenferink binnen elite escape een succesvollere politieke uitkomst bewerkstelligd dan Bolsius. Het enige grote verschil in framing strategieën van beide burgemeesters (ten aanzien van de zedendelinquent in kwestie) kan verklaard worden aan de hand van het feit dat Lenferink zelf heeft ingestemd met de komst van Benno L. naar Leiden, terwijl Bolsius niet op de hoogte was van de komst van Sytze van der V. De lichtelijk succesvollere politieke uitkomst van Lenferink ten aanzien van Bolsius kan daarom niet worden verklaard aan de hand van de ten uitvoer gebrachte framing strategieën, maar mogelijk wel door het politieke kapitaal en de overige invloedrijke factoren.

Ten aanzien van het politieke kapitaal kan gesteld worden dat deze gepaard lijkt te gaan met het realiseren van een meer of minder succesvolle politieke uitkomst. Lenferink beschikte voor aanvang van de mini-crisis over een normaal tot hoog politiek kapitaal, terwijl Bolsius over een normaal tot laag politieke kapitaal beschikte. Het draagvlak van Lenferink was daarmee met name onder de gemeenteraad hoger dan dat van Bolsius. Het feit dat verschillende raadsleden de zorgvuldige wijze waarop Lenferink normaliter omgaat met veiligheidsvraagstukken in de raadsvergadering van 27 februari aanhaalden om vertrouwen te uiten dat dat ook in deze casus het geval is geweest, maakt duidelijk dat het politieke kapitaal in crisissituaties van belang is. Het tamelijk hoge politieke kapitaal van Lenferink heeft in de onderzochte casus wellicht bijgedragen aan het realiseren van de succesvolle politieke uitkomst, en kan daarmee de lichtelijk succesvollere politieke uitkomst van Lenferink ten opzichte van Bolsius verklaren. Dit bevestigt het vermoeden van Boin et al. (2009) dat een burgemeester de meeste kans heeft een (mini-)crisis te doorstaan wanneer hij over een hoog politiek kapitaal beschikt.

Naast de framing strategieën en het politieke kapitaal kunnen ook andere factoren van invloed zijn op de politieke uitkomst van burgemeesters. In dit onderzoek zijn een zevental factoren onderzocht: de media, onderzoeken, de aard en oorzaak van de mini-crisis, contextuele factoren (lengte van de ambtsperiode en de timing van de mini-crisis ten opzichte van verkiezingen), en de kwaliteit van de coördinatie, het leiderschap en de crisiscommunicatie. De eerste vier factoren kunnen van invloed zijn op de framing context, en de laatste drie factoren hebben betrekking op de kwaliteit van de crisisbeheersing. In de twee onderzochte casus hebben

onderzoeken en de contextuele factoren geen rol van betekenis gespeeld. De factoren media en kwaliteit van de crisiscommunicatie hebben in beide casus een rol gespeeld. De factoren aard en oorzaak van de mini-crisis, en de kwaliteit van de coördinatie en van het leiderschap enkel in de Leidse casus.

Naast het feit dat de media in beide casus ten grondslag lagen aan het ontstaan van de mini-crisis, bepalen de media ook aan welk frame zij het meeste aandacht schenken. Volgens Boin et al. (2009) kan het al dan niet domineren van een frame van invloed zijn op de framing context en daarmee de politieke uitkomst (Ibid). Waar het frame van Lenferink in de Leidse casus sterk dominant geweest, kan in de Amersfoortse casus geen duidelijk dominant frame worden onderscheiden. Aan zowel het frame van Bolsius als dat van Sytze van der V. is veelvuldig aandacht besteed. Geconcludeerd kan worden dat het frame van Lenferink dominant is geweest in de Leidse casus dan het frame van Bolsius in de Amersfoortse casus. De dominantie van Lenferink's frame in de media arena heeft de burgemeester veel positieve mediaberichtgeving opgeleverd, wat een gunstige impact kan hebben op iemands reputatie. Ook de factor media lijkt daarmee de lichtelijk succesvollere politieke uitkomst van Lenferink ten opzichte van Bolsius te kunnen verklaren.

Ook de kwaliteit van de crisiscommunicatie is gedurende de mini-crisis wellicht van invloed geweest op de politieke uitkomst. Beide burgemeesters hebben door - zowel intern als extern - open en proactief over de mini-crisis te communiceren de verspreiding van onjuiste informatie (zeker in eerste instantie) grotendeels kunnen voorkomen, en begrip kunnen kweken voor de dilemma's waar zij voor stonden. Bovendien kon het frame van Lenferink en Bolsius door een open crisiscommunicatie verspreid worden richting de media. Hoewel de kwaliteit van de crisiscommunicatie mogelijk heeft bijgedragen aan het realiseren van de succesvolle politieke uitkomst van beide burgemeesters, heeft de kwaliteit van de crisiscommunicatie voor Bolsius ook een keerzijde. De rechtbank heeft namelijk geoordeeld dat Bolsius onvoorzichtig en onzorgvuldig gehandeld heeft bij het openbaren van de woonlocatie van Sytze van der V., wat hem op veel kritiek is komen te staan. De omstreden proactieve crisiscommunicatie van Bolsius heeft logischerwijs een negatieve invloed gehad op zijn reputatie, wat de minder succesvolle politieke uitkomst van Bolsius ten aanzien van Lenferink kan verklaren.

De factoren aard en oorzaak van de mini-crisis en de kwaliteit van de coördinatie en het leiderschap hebben enkel in Leiden een rol van betekenis gespeeld. De duidelijke oorzaak van de mini-crisis (het door Lenferink in het geheim huisvesten van een bekende zedendelinquent) heeft Lenferink in eerste instantie veel kritiek opgeleverd, wat normaliter een negatieve invloed heeft op iemands reputatie. Gezien de succesvolle impact van de mini-crisis op de positie van

Lenferink lijkt de invloed van deze factor op de politieke uitkomst echter gering. De factoren kwaliteit crisiscoördinatie en kwaliteit leiderschap hebben een positieve invloed gehad voor Lenferink. De kwalitatief hoge crisiscoördinatie en het sterke leiderschap van Lenferink hebben geholpen de mini-crisis te bezweren, en hebben daarmee wellicht bijgedragen aan het realiseren van de succesvolle politieke uitkomst.

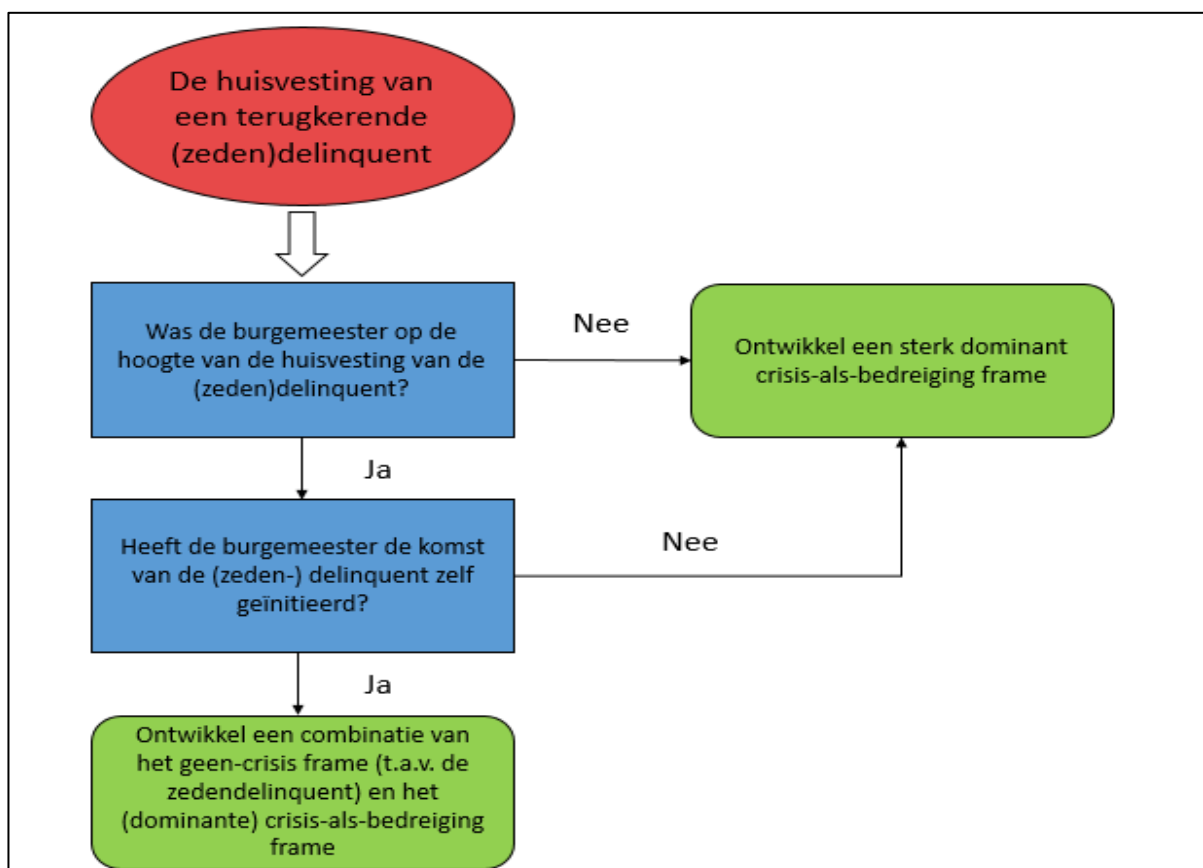
Samenvattend kan voor Lenferink geconcludeerd worden dat hij over een normaal tot hoog politieke kapitaal beschikte, hij gedurende de mini-crisis (zeker in de acute- en nafase) een consistente combinatie van het geen-crisis frame (ten aanzien van Benno L.) en het dominante crisis-als-bedreiging frame ten uitvoer heeft gebracht, en daarmee met elite escape (en een neiging naar reputatiestijging) een succesvolle politieke uitkomst heeft gerealiseerd. De rol van de potentiële overige invloedrijke factoren hebben veelal een positieve uitwerking gehad op deze politieke uitkomst. Voor Bolsius kan geconcludeerd worden dat hij over een normaal tot laag politieke kapitaal beschikte, hij een consistent en sterk dominant crisis-als-bedreiging frame heeft gecommuniceerd, en daarmee met elite escape (en een lichte neiging naar reputatieschade) eveneens een succesvolle politieke uitkomst heeft bewerkstelligd. De rol van de potentiële overige invloedrijke factoren hebben een gematigd negatieve invloed gehad op deze politieke uitkomst.

Op basis van deze onderzoeksresultaten kan de centrale onderzoeksvraag als volgt worden beantwoord. De ten uitvoer gebrachte framing strategieën hebben in beide casus geleid tot een succesvolle politieke uitkomst, en lijken deze politieke uitkomst in tamelijk hoge mate te kunnen verklaren. Wel moeten de framing strategieën in samenhang worden gezien met het reeds bestaande politieke kapitaal en de overige invloedrijke factoren. Het hogere politieke kapitaal van Lenferink en de veelal positieve invloed die de overige factoren op de framing context en de kwaliteit van de crisisbeheersing voor Lenferink hebben gehad, heeft ertoe geleid dat Lenferink een lichtelijk succesvollere politieke uitkomst heeft behaald dan Bolsius. Alleen een brede scope kan recht doen aan het verklaren van de politieke uitkomst van door de huisvesting van zedendelinquenten veroorzaakte mini-crisis op de positie van burgemeesters.

7.2 Wetenschappelijke implicaties

Ten eerste kan geconcludeerd worden dat het model van Boin et al. (2009) waarin drie frames zijn onderscheiden te simplistisch is. Uit verschillende uitspraken die Lenferink heeft gedaan blijkt dat hij een combinatie van het geen-crisis frame en het crisis-als-bedreiging frame heeft gecommuniceerd. Ook in de framing strategieën die Bolsius ten uitvoer heeft gebracht waren,

hetzij in mindere mate, onderdelen van andere dan het dominante crisis-als-bedreiging frame waar te nemen. De door de burgemeesters gecommuniceerde frames kunnen niet aan één frame worden toegewezen maar moeten worden beschouwd als een mix van verschillende frame posities. Geconcludeerd kan worden dat het model van Boin et al. (2009) - waarin slechts drie frames zijn onderscheiden - te simplistisch en te statisch is. Een manier om het model minder simplistische en bovendien bruikbaar te maken voor bestuurders is door een stroomschema aan het model te koppelen. Een dergelijk stroomschema biedt een bestuurder meer concrete handvatten voor de te ontwikkelen framing strategieën wanneer zij worden geconfronteerd met een mini-crisis. Ten aanzien van het huisvesten van terugkerende bekende (zeden)delinquenten zou het volgende (zeer simpele) stroomschema ontwikkeld kunnen worden.

Figuur 6: Stroomschema over de te ontwikkelen framing strategieën wanneer burgemeesters geconfronteerd worden met een terugkerende (zeden)delinquent.

Ook de mogelijkheid om de politieke uitkomst in kaart te brengen volgens het model van Boin et al. (2009) is te simplistisch. Ondanks dat binnen de categorieën gradaties zijn aangebracht, bestaat de politieke uitkomst grofweg uit drie uitkomsten: elite rejuvenation, elite escape en elite damage. Uit de onderzochte casus blijkt dat ook deze indeling niet toereikend is. De onderzoeksresultaten laten zien dat de politieke uitkomst binnen elite escape nog (sterk) uiteen kan lopen. Het model kan worden verbeterd door de categorie elite escape te splitsen in

bijvoorbeeld ‘positive elite escape’ en ‘negative elite escape’. Wanneer een dergelijke indeling zou zijn toegepast op de onderzochte casus, zou Lenferink waarschijnlijk op positive elite escape zijn uitgekomen en Bolsius op negative elite escape. Het maken van onderscheid in de categorie elite escape is bruikbaar om een duidelijker inzicht te verkrijgen in het feit of een politieke uitkomst eerder naar zeer succesvol (reputatiestijging) of juist naar onsuccesvol (reputatieschade) neigt.

Daarnaast is gebleken dat de politieke uitkomst niet enkel te verklaren valt aan de hand van de ten uitvoer gebrachte framing strategieën. Uit de bevindingen blijkt dat diverse invloedrijke factoren van invloed zijn geweest op de politieke uitkomst. Hoewel Boin et al. (2009) dit erkennen en een viertal invloedrijke factoren hebben beschreven, komen ook deze factoren tekort. Zo is uit de casus gebleken dat sterk leiderschap, een open en proactieve crisiscommunicatie, en een goede coördinatie tussen de verschillende partners van invloed zijn geweest op de kwaliteit van de crisisbeheersing en daarmee op het verloop en de politieke uitkomst van de mini-crisis. Deze factoren zijn door Boin et al. (2009) buiten beschouwing gelaten. Een vollediger beeld kan gevormd worden wanneer het model van Boin et al. (2009) wordt uitgebreid met (onder andere) deze invloedrijke factoren. In de onderzochte casus hebben de factoren ‘onderzoeken’ en ‘lengte ambtsperiode’ geen rol gespeeld. Hiermee is echter niet gezegd dat van deze factoren nooit sprake is gedurende mini-crisis.

Zoals reeds is verondersteld lijkt ook het politieke kapitaal verband te houden met de politieke uitkomst. Het politieke kapitaal kan daarom ook prominenter worden geïntegreerd in het model van Boin et al. (2009). Daarbij kan op basis van de onderzochte casus hetzelfde worden opgemerkt als het geval is voor de politieke uitkomst. De categorieën die in dit onderzoek zijn gehanteerd ten aanzien van het politieke kapitaal (hoog, normaal en laag) zijn eveneens te simplistisch. De categorie normaal kan worden gesplitst in positief normaal kapitaal en negatief normaal kapitaal. Op basis van de twee onderzochte casus kan worden aangenomen dat Bolsius in een dergelijke indeling over een negatief normaal politiek kapitaal beschikte, en Lenferink over een positief normaal politiek kapitaal. Een uitgebreider inzicht of een burgemeester eerder naar een hoog of laag politiek kapitaal neigt kan bruikbaar zijn om de relatie tussen het politieke kapitaal enerzijds en de politieke uitkomst anderzijds aan te tonen, alsmede de mate waarin het politieke kapitaal van invloed is op de relatie tussen de gecommuniceerde framing strategieën en de politieke uitkomst.

Tot slot blijkt uit de onderzoeksresultaten dat Boin et al. (2009) een onjuiste aanname doen. Deze auteurs beweren dat reputatieschade te verwachten valt wanneer een bestuurder verantwoordelijkheid accepteert en tegelijkertijd door andere actoren wordt geblameerd voor

(het ontstaan van) de crisis (Boin et al., 2009: p. 89). Voornamelijk de casus rondom Benno L. in Leiden laat een tegenovergesteld beeld zien. In deze casus accepteerde Lenferink verantwoordelijkheid voor de huisvesting van Benno L. en verbond zelfs zijn eigen lot aan de zedendelinquent. Tegelijkertijd kreeg Lenferink in eerste instantie veel kritiek te voorduren van raadsleden en de (lokale) bevolking. Volgens Boin et al. (2009) zou een dergelijk crisisverloop leiden tot reputatieschade. Hiervan is in deze casus geen sprake. Ook de casus in Amersfoort laat een dergelijk beeld zien, maar verschilt van de casus in Leiden met het feit dat Bolsius niet verantwoordelijk is geweest voor de huisvesting van Sytze van der V., en hieromtrent ook geen verantwoordelijkheid heeft geaccepteerd. Wel accepteerde hij verantwoordelijkheid voor het beheersen van de maatschappelijke onrust en gaf hij aan dat hij ook burgemeester was van zedendelinquenten. De verwachting die Boin et al. (2009) hebben beschreven in hun model kan op basis van deze onderzoeksresultaten worden verworpen. Het crisis exploitatie model ten aanzien van ‘the political game’ (Boin et al., 2009: p. 89) dient aangepast te worden. Op basis van de onderzoeksresultaten zou kunnen worden beweerd dat elite escape de te verwachten uitkomst is wanneer een bestuurder verantwoordelijkheid accepteert en tegelijkertijd door critici gericht wordt geblameerd. Een dergelijke drastische aanpassing van het model lijkt op basis van twee casus echter te voorbarig. Wel zou - net als in box IV - kunnen worden beweerd dat er in een dergelijke situatie geen duidelijk te verwachten politieke uitkomst is.

7.3 Praktische implicaties

Uit dit onderzoek kunnen verschillende praktische lessen worden getrokken die door burgemeesters in acht kunnen worden genomen wanneer zij worden geconfronteerd met een (mini-)crisis. Ten eerste lijkt het communiceren van een dominant crisis-als-bedreiging frame een succesvolle politieke uitkomst in de hand te werken. Zo is het voor burgemeesters aan te raden de ernst van de mini-crisis te erkennen, verantwoordelijkheid te nemen en – indien van toepassing – toe te geven dat verkeerde inschattingen gemaakt zijn. Bij mini-crisis ontstaan door het huisvesten van (zedendelinquenten) kan het volgende worden aanbevolen. Wanneer de burgemeester de komst van de zedendelinquent zelf heeft toegestaan kan het beste een combinatie van het geen-crisis en het crisis-als-bedreiging frame worden gecommuniceerd. Hierbij is het van belang om het gevaar dat schuilt ten aanzien van de pedoseksueel in kwestie te minimaliseren. Indien de burgemeester niet op de hoogte is geweest van de komst van de pedoseksueel kan het beste een sterk dominant crisis-als-bedreiging frame ten uitvoer worden gebracht. Ook het communiceren van consistente crisis frames lijkt bij te dragen aan het

realiseren van de politieke uitkomst. Het veranderen van framing strategieën dient daarom zoveel mogelijk te worden beperkt.

Daarnaast is het aan te bevelen proactief en veelvuldig de media op te zoeken om op die manier een frame te verspreiden en te laten domineren in de media arena. Mocht zich een mini-crisis voordoen is het voor burgemeesters aan te raden zo veel mogelijk interviews te geven, berichten te publiceren op de gemeentewebsite en om in talkshows te verschijnen. Wanneer een burgemeesters succesvol is in het laten domineren van zijn frame kan dit een bijdrage leveren aan het realiseren van een succesvolle politieke uitkomst. Tevens kan door het veelvuldig opzoeken van de media onjuiste berichtgeving worden voorkomen en kan begrip worden gekweekt worden voor de dilemma's waar men als lokaal bestuurder voor staat.

Wanneer burgemeesters worden geconfronteerd met een mini-crisis is het is het aan te raden om aandacht te besteden aan de crisiscoördinatie, de crisiscommunicatie, en het leiderschap van de burgemeester. Uit de onderzochte casus blijkt immers dat een kwalitatief hoge crisisbeheersing kan bijdragen aan het realiseren van een succesvolle politieke uitkomst.

Tot slot is het aan te raden verantwoording af te leggen in de gemeenteraad. Op die manier kunnen de fracties om opheldering vragen wanneer bepaalde zaken nog onduidelijk zijn. Uit de casus Leiden is gebleken dat dit door diverse raadsfracties positief werd verwelkomd.

7.4 Suggesties toekomstig onderzoek

Ten eerste kan (zoals reeds beschreven) het model van Boin et al. (2009) op verschillende vlakken worden uitgebreid, zodat de politieke uitkomst middels een veelzijdige benadering kan worden verklaard. Dit uitgebreide model dient op uniforme wijze aan de hand van most-similar casestudies op een groot aantal casus te worden toegepast, tot voldoende kennis omtrent het verband tussen de framing strategieën enerzijds en de politieke uitkomst anderzijds is verzameld, alsmede de invloed van het politieke kapitaal en de potentiële overige factoren op deze relatie. Daarna kunnen most-different case studies worden gebruikt om te onderzoeken welke aspecten die van invloed zijn op de politieke uitkomst het meest doorslaggevend zijn. Ten tweede kunnen onderzoeken zich richten op het ontwikkelen van stroomschema's zoals in deze scriptie ten aanzien van de huisvesting van zedendelinquenten is gedaan. Wanneer voor elk type mini-crisis een dergelijk stroomschema is gemaakt, hebben burgemeesters te allen tijde de beschikking over concrete handvatten ten aanzien van de te ontwikkelen framing strategieën. Tot slot heeft dit onderzoek zich enkel en alleen gericht op de politieke uitkomst van mini-crisis op de positie van burgemeesters. Toekomstig onderzoek zou zich ook op de beleidsmatige uitkomst van mini-crisis kunnen richten.

8. Discussie

In dit laatste hoofdstuk zullen enkele tekortkomingen of kritische kanttekeningen van dit onderzoek worden weergegeven.

Een eerste kanttekening heeft betrekking op het geringe aantal casus dat is onderzocht. Uitspraken over de relatie tussen de framing strategieën en de politieke uitkomst zouden met meer zekerheid kunnen worden gedaan indien een grotere hoeveelheid casus zou zijn onderzocht. Het generaliseren van onderzoeksresultaten is door het onderzoeken van slechts twee mini-crisis problematisch. Wel kunnen de onderzoeksresultaten gebruikt worden voor analytische generalisatie. Dit is reeds uitgelegd in het methodologisch hoofdstuk en verder toegepast in de paragraaf over de wetenschappelijke implicaties in de conclusie. De reden dat slechts een tweetal mini-crisis is onderzocht is tweeledig. Ten eerste was het vanwege de brede onderzoeksopzet – de procesbenadering die is toegepast ten aanzien van de framing strategieën, alsmede het meenemen van het politieke kapitaal en de overige invloedrijke factoren – omwille van haalbaarheidsgronden niet mogelijk meer casus te onderzoeken. Ten tweede is geen derde casus gevonden die voldoet aan de most-similar case study criteria zoals uiteengezet in het methodologisch hoofdstuk. Het meenemen van een derde afwijkende casus zou vergelijkingen problematisch maken en de kwaliteit van het onderzoek niet ten goede komen.

Een tweede kanttekening dient geplaatst te worden ten aanzien van het coderen van de framing strategieën van beide burgemeesters. Coderen blijft een kwestie van interpreteren, wat aan subjectiviteitskwesties onderhevig is. Om onjuiste interpretaties te beperken is veel aandacht besteed aan de operationalisatie van de observatie-eenheden. Verder is middels een uitvoerige dataverzameling voor beide mini-crisis een grote hoeveelheid uitspraken vergaard. Zo zijn gegeven interviews en verklaringen in talkshows uitgetypt, zijn uitspraken uit brieven en nieuwsberichten op gemeentewebsites verzameld, en is een gedegen media-analyse uitgevoerd waarbij de vijf grootste nationale kranten, twee grote online nieuwssites en een grote lokale krant zijn onderzocht. Door deze grote hoeveelheid uitspraken worden de onderzoeksresultaten niet significant beïnvloedt door slechts één of enkele misinterpretatie(s).

Een derde kanttekening is het ontbreken van interviews. Een interview zou toetsing van de onderzoeksresultaten mogelijk maken en meer duidelijkheid kunnen verschaffen in het beoogde resultaat van de framing strategieën zoals gecommuniceerd door de burgemeesters. Helaas gaven beide burgemeesters aan niet mee te willen werken aan een interview.

Ook kan een kanttekening worden geplaatst bij het ontbreken van een gemeenteraadsvergadering in de Amersfoortse casus. Het in kaart brengen van het politieke kapitaal heeft hierdoor de nodige problemen opgeleverd. In de afsluitende fase van het onderzoek is bekend geworden dat Bolsius door de gemeenteraad is aanbevolen voor een tweede ambtstermijn. Ondanks dat de politieke uitkomst niet zo uitgebreid in kaart kon worden gebracht als voor de Leidse casus het geval was, is met dit positieve advies nog net op tijd een belangrijke indicator kenbaar geworden.

Tot slot is mogelijk sprake van casus-contaminatie in dit onderzoek. Dit houdt in dat casus onderling met elkaar verbonden zijn en elkaar hebben beïnvloed. Het beschouwen en onderzoeken van deze casus als zelfstandige entiteiten op basis waarvan uitspraken worden gedaan kan gevaarlijk zijn wanneer de ene casus van de andere casus heeft geleerd ('t Hart & Rosenthal, 1994). Het is absoluut mogelijk dat Bolsius bij het bestrijden van de Amersfoortse mini-crisis heeft geleerd van de wijze waarop Lenferink de Leidse crisis heeft bezworen. Er zijn immers diverse overeenkomsten waar te nemen in de framing strategieën en leiderschap van Lenferink en Bolsius. Zo ging ook Bolsius op de fiets naar de demonstraties om in gesprek te komen met de demonstranten en hanteerde ook hij een proactieve crisiscommunicatie. Bovendien was ook het crisis-als-bedreiging frame dominant bij Bolsius, waarbij hij veel soortgelijke uitspraken heeft gedaan als Lenferink. Het is aannemelijk te veronderstellen dat Bolsius geleerd heeft van de 'best practices' van Lenferink. Wanneer casus onderling met elkaar verbonden zijn en onderzocht zijn als aparte entiteiten – zoals in dit onderzoek het geval is geweest - valt niet uit te sluiten dat de wetenschappelijke bevindingen van een dergelijk onderzoek bevuilt zijn ('t Hart & Rosenthal, 1994). Dit valt dus ook voor deze scriptie niet uit te sluiten. Een positieve kanttekening kan echter op basis van soortgelijke argumenten geplaatst worden. Het haast unieke most-similar case study design waarvan sprake is in de onderzochte mini-crisis zorgt ervoor dat beide mini-crisis zeer goed met elkaar vergeleken konden worden.

Literatuurlijst

Wetenschappelijke artikelen

- Alink, F., Boin, A. & 't Hart, P. (2001). Institutional crises and reforms in policy sectors: the case of asylum policy in Europe. *Journal of European Public Policy*, 8 (2), 286-306.
- Birkland, T. (2009). Disasters, lessons learned, and fantasy documents. *Journal of contingencies and crisis management*, 17 (3), 146-156.
- Boin, A. (2009). The new world of crises and crisis management: Implications for policymaking and research. *Review of policy research*, 26 (4), 367-377.
- Boin, A. & 't Hart, P. (2003). Public leadership in times of crisis: Mission impossible? *Public administration review*, 63 (5), 544-553.
- Boin, A., Hart, P. 't & McConnell, A. (2009). Crisis exploitation: political and policy impacts of framing contests. *Journal of European Public Policy*, 16 (1), 81-106.
- Boin, A. & Renaud, C. (2013). Orchestrating joint sensemaking across government levels: challenges and requirements for crisis leadership. *Journal of leadership studies*, 7 (3), 41-46.
- Brandström, A. & Kuipers, S. (2003). From 'normal incidents' to political crises: Understanding the selective politicization of policy failures. *Government and opposition*, 38 (3), 279-305.
- Coombs, W. T. (1995). Choosing the right words. The development of guidelines for the selection of the 'appropriate' crisis-response strategies. *Management Communication Quarterly*, 8 (4), 447-476.
- Coombs, W. T. & Holladay, S. J. (2002). Helping crisis management protect reputational assets. Initial tests of the situational crisis communication theory. *Management Communication Quarterly*, 16 (2), 165-186.
- Cortell, A. & Peterson, S. (1999). Altered States: Explaining domestic institutional change. *British journal of political science*, 29 (01), 177-203.
- Hart, P. 't. (1993). Symbols, rituals and power: The lost dimensions of crisis management. *Journal of contingencies and crisismanagement*, 1 (1), 36-50.
- Hart, P. 't, & Rosenthal, U. (1994). Het één en ander: case-contaminatie en andere methodologische complicaties in beleidswetenschappelijk onderzoek. *Beleidswetenschap*, 2, 141-163.
- Hsieh, H-F. & Shannon, S. E. (2005). Three approaches to qualitative content analysis. *Qualitative Health Research*, 15 (9), 1277-1288.

Keeler, J. (1993). Opening the window for reform. Mandates, crises, and extraordinary policy-making. *Comparative political studies*, 25 (4), 433-486.

Vries, M. S. De. (2004). Framing crises response patterns to explosions in fireworks factories. *Administration & Society*, 36 (5), 594-614.

Boeken

Abbas, T., Rijpma, J., Stol, W., Tielenburg, C. & Veenhuysen, H. (2008). *Basisboek Integrale Veiligheid*. Bussum: Uitgeverij Coutinho.

Alink, F. (2006). *Crisis als kans? Over de relatie tussen crises en hervormingen in het vreemdelingenbeleid van Nederland en Duitsland*. Amsterdam: Amsterdam University Press.

Babbie, E. (2013). *The practice of social research (13de druk)*. Wadsworth: Cengage Learning International Offices.

Beck, U. (1992). *Risk society: Towards a new modernity*. London: Sage Publications.

Boin, A., 't Hart, P., Stern, E. & Sundelius, B. (2005). *The politics of crisis management. Public leadership under pressure*. New York: Cambridge University Press.

Boin, A. & 't Hart, P. (2000) 'From Crises to Reforms?' (p. 21). In: Wagenaar, H. (2000). *Government Institutions: Effect, Changes and Normative Foundations*. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers.

Boin, A., 't Hart, P. & Otten, M. (1998) 'Hoofdstuk 7. Crises in beleidssectoren: een verkenning' (p. 119-140). In: Rosenthal, U., Boin, A., Kleiboer, M. & Otten, M. (1998). *Crisis: oorzaken, gevolgen, kansen*. Alphen aan den Rijn: 1998.

Boin, A. & Voorden, R. van. (2015) 'Leiden in Last: de crisis rond Benno L.' (p. 47-62). In: Duin, M. van & Wijkhuijs, V. (2015). *Lessen uit crises en mini-crisis 2014*. Den Haag: Boom bestuurskunde.

Bryman, A. (2012). *Social research methods (4de druk)*. New York: Oxford University Press Inc.

Buuren, J. A. van & Hutjes, J. M. (1992). *De gevalsstudie. Strategie van kwalitatief onderzoek*. Meppel: Boom.

Cooper, C. R. & Schindler, P. S. (2008). *Business research methods (10de druk)*. Boston: McGraw-Hill.

Dölle, A. & Elzinga, D. (2004). *Handboek van het Nederlandse gemeenterecht*. Deventer: Kluwer.

Duin, M. van, Jong, W. & Wijkhuijs, V. (2013). *Lessen uit crises en mini-crisis 2012*. Den Haag: Boom Lemma uitgevers.

- Duin, M. van & Wijkhuijs, V. (2014). *Lessen uit crises en mini-crisis 2013*. Den Haag: Boom Lemma uitgevers.
- Duin, M. van & Leentvaar, E. (2014) 'Dodelijk ongeval in mestsilo te Makkinga.' (p. 223-235). In: Duin, M. van & Wijkhuijs, V. (2014). *Lessen uit crises en mini-crisis 2014*. Den Haag: Boom Bestuurskunde.
- Duin, M. van & Ponjee, A. (2014). 'Dreiging van een school shooting in Leiden.' (p.101-112). In: Duin, M. van & Wijkhuijs, V. (2014). *Lessen uit crises en mini-crisis 2013*. Den Haag: Boom Lemma uitgevers.
- Duin, M. van & Wijkhuijs, V. (2015). *Lessen uit crises en mini-crisis 2014*. Den Haag: Boom Bestuurskunde.
- Gerring, J. (2007). *Case study research. Principles and practices*. New York: Cambridge University Press.
- Groot, A. D. De. (1972). *Methodologie. Grondslagen van onderzoek en denken in de gedragswetenschappen (zevende druk)*. 's-Gravenhage: Mouton & Co.
- Helsloot, I., Martens, S. & Scholtens, A. (2011). *Basisboek regionale crisisbeheersing*. Nederlands Instituut Fysieke Veiligheid.
- Hood, C. (2011). *The Blame Game: Spin, bureaucracy, and self-preservation in government*. Princeton and Oxford: Princeton University Press.
- Huberman, A. M. & Miles, M. B. (1994). *Qualitative data analysis. An expanded sourcebook (2de druk)*. Thousand Oaks, California: Sage Publications, Inc.
- Jong, W. (2009). 'Hoofdstuk 27: De rol van de gemeente in de crisisbeheersing' (p. 753-773). In: Muller, E.R., Rosenthal, U., Helsloot, I. & Dijkman, E.R.G. van. (2009). *Crisis: studies over crisis en crisisbeheersing*. Deventer: Kluwer.
- Kingdon, J. W. (2001). *Agenda's, alternatives, and public policies (2de druk)*. New York: Longman.
- Klein, N. (2007). *The shock doctrine. The rise of disaster capitalism*. New York: Metropolitan Books.
- Kumar, R. (2011). *Research methodology: a step-by-step guide for beginners (3de druk)*. London: Sage Publications Ltd.
- Muller, E.R., Rosenthal, U., Helsloot, I. & Dijkman, E.R.G. van. (2009). *Crisis: studies over crisis en crisisbeheersing*. Deventer: Kluwer.
- Pleijter, A. R. J. (2006). *Typen en logica van kwalitatieve inhoudsanalyse in de communicatiewetenschap*. Ubbergen: Tandem Felix.

- Prins, R. S. (2014). *Safety First: How local processes of securitization have affected the position and role of Dutch mayors*. The Hague: Eleven International Publishing.
- Resoort, A. (2014). *De positie van burgemeesters bij calamiteiten*. Oosterwijk: Wolf Legal Publishers (WLP).
- Rosenthal, U., Boin, A. & Comfort, L. (2001). *Managing crises: threats, dilemmas, opportunities*. Illinois: Charles C Thomas Publisher, LTD.
- Rosenthal, U., Boin, A., Kleiboer, M. & Otten, M. (1998). *Crisis: oorzaken, gevolgen, kansen*. Alphen aan den Rijn: Samsom.
- Rosenthal, U. & Zannoni, M. (2006). '3. Bestuurders in crisistijd' (p. 29-36). In: Becking, K. & Rensen, G. (2006). *Meesterlijk besturen: De burgemeester als leider*. Den Haag: Sdu Uitgevers bv.
- Swanborn, P. (2010). *Case study research: what, why and how?* London: Sage Publications Ltd.
- Yin, R. K. (2009). *Case study research: design and methods (4de druk)*. Thousand Oaks, California: Sage Publications, Inc.
- Yin, R. K. (2014). *Case study research: design and methods (5de druk)*. Thousand Oaks, California: Sage Publications, Inc.

Documenten

- EenVandaag. (19-02-2014). Onderzoek: Huisvesting Benno L. Geraadpleegd 8 april 2016, via <http://www.eenvandaag.nl/uploads/doc/Rapport%20Benno%20L..pdf>
- Gemeente Leiden. (2003). *Statistieken Leids burgemeestersreferendum Dinsdag 11 maart 2003*. Geraadpleegd 6 april 2016, via <http://www.leidenincijfers.nl/onderzoeksbank/3524-2003-02%20Burgemeestersreferendum%20Leiden%202003.pdf>
- Gemeenteraad Leiden. (2008). *Raadsvoorstel 08.0104*. Geraadpleegd 20 februari 2016, via <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:ZDGlze4OrFQJ:gemeente.leiden.nl/nc/bestuur/collegebesluiten/raad/actie/file/datum/02122008/bestand/1006159/type/word/shash/a85f2a10/+&cd=1&hl=nl&ct=clnk&gl=nl>
- Hood, C., Jennings, W., Hogwoord, B. & Beesten, C. (2007). *Fighting fires in testing times: Exploring a staged response hypothesis for blame management in two exam fiasco cases*. The London School of Economics and Political Science. Geraadpleegd 3 juni 2016, via <http://eprints.lse.ac.uk/36122/1/Disspaper42.pdf>
- Instituut Fysieke Veiligheid. (2014). *GRIP-regeling 1 t/m 5 en GRIP rijk*. Geraadpleegd 20 februari 2016, via <http://www.infopuntveiligheid.nl/Publicatie/DossierItem/12/5678/kennispublicatie-grip-regeling-1-tm-5-en-grip-rijk.html>

Instituut Fysieke Veiligheid. (2015). *Sociale media-analyse van vijf kritieke momenten*. Geraadpleegd 3 mei 2016, via <http://www.ifv.nl/kennisplein/sociale-media/publicaties/kennispublicatie-sociale-media-analyses-van-vijf-kritieke-momenten>

Meijneken, D. (2014). *Relatie tussen overheid en burger 2013*. Geraadpleegd 20 februari 2016. Gemeente Amersfoort, Februari 2014. Onderzoek statistiek.

Websites

Binnenlands Bestuur. (29-12-2012). *Functioneringsgesprek burgemeester uitgelekt*. Geraadpleegd 8 april 2016, via <http://www.binnenlandsbestuur.nl/bestuur-en-organisatie/nieuws/functioneringsgesprek-burgemeester-uitgelekt.8612569.lynkx>

Bolsius, L. (24-06-2014). *Extra editie weekvideo burgemeester Bolsius*. Geraadpleegd op 6 april 2016, via https://www.youtube.com/watch?v=YwY_WslmA8g&feature=em-share_video_user

Bolsius, L. (01-07-2014). *Weekvideo burgemeester Bolsius*. Geraadpleegd op 6 april 2016, via https://www.youtube.com/watch?v=YprYBi5Y2XE&feature=em-share_video_user

EenVandaag. (26-08-2014). *Burgemeester zou zaak Benno L. nu anders aanpakken*. Geraadpleegd 20 februari 2016, via http://www.eenvandaag.nl/binnenland/53444/burgemeester_zou_zaak_benno_l_nu_anders_aanpakken

Eerste kamer der Staten Generaal. (n.d.). *Langdurig toezicht, gedragsbeïnvloeding en vrijheidsbeperking*. Geraadpleegd 8 april 2016, via https://www.eerstekamer.nl/wetsvoorstel/33816_langdurig_toezicht

Gemeente Amersfoort. (21-06-2014). *Burgemeester Amersfoort informeert bewoners over vestiging Sytze van der V*. Geraadpleegd 8 april 2016, via <http://archiefo9.archiefweb.eu/archives/archiefweb/20140706102326/http://www.amersfoort.nl/4/nieuws/Nieuwsoverzicht-Nieuwsberichten/Nieuwsoverzicht-Nieuwsberichten-2014/Nieuwsoverzicht-Nieuwsberichten-2014-Juni/Burgemeester-Amersfoort-informeert-bewoners-over-vestiging-Sytze-van-der-V.html>

Gemeente Amersfoort. (01-07-2014). *Stand van zaken vestiging Sytze van der V in Amersfoort*. Geraadpleegd 8 april, 2016 via <http://archiefo9.archiefweb.eu/archives/archiefweb/20140706102326/http://www.amersfoort.nl/4/nieuws/Nieuwsoverzicht-Nieuwsberichten/Nieuwsoverzicht-Nieuwsberichten-2014/Nieuwsoverzicht-Nieuwsberichten-2014-Juli/Stand-van-zaken-vestiging-Sytze-van-der-V-in-Amersfoort.html>

Gemeente Amersfoort. (06-07-2014). *Onjuist beeld in media over stand van zaken huisvesting Sytze van der V*. Geraadpleegd 8 april 2016, via <http://archiefo9.archiefweb.eu/archives/archiefweb/20140706102326/http://www.amersfoort.nl/4/nieuws/Nieuwsoverzicht-Nieuwsberichten/Nieuwsoverzicht->

Nieuwsberichten-2014/Nieuwsoverzicht-Nieuwsberichten-2014-Juli/Onjuist-beeld-in-media-over-stand-van-zaken-huisvesting-Sytze-van-der-V.html

- Gemeente Amersfoort. (10-05-2016). *Gemeenteraad beveelt burgemeester aan voor herbenoeming*. Geraadpleegd 1 juni 2016, via <https://www.amersfoort.nl/nieuws/gemeenteraad-beveelt-burgemeester-aan-voor-herbenoeming.htm>
- Gemeenteraad Amersfoort. (22-06-2010). *Raadsvergadering. Vergadering Het Besluit 22-06-2010*. Geraadpleegd 12 mei 2016, via <http://amersfoort.notubiz.nl/vergadering/18195/Het%20Besluit%2022-06-2010>
- Gemeenteraad Amersfoort. (10-05-2016). *Raadsvergadering. De Raad 10-05-2016 Raadzaal 1.02HB*. Geraadpleegd 19 mei 2016, via <http://amersfoort.notubiz.nl/vergadering/288262/De%20Raad%2010-05-2016>
- Gemeenteraad Leiden. (27-02-2014). *Vergadering Gemeenteraad 27-02-2014*. Geraadpleegd 8 april 2016, via <http://leiden.raadsinformatie.nl/vergadering/64720/Gemeenteraad%2027-02-2014>
- Gemeenteraad Leiden. (18-12-2014). *Vergadering Gemeenteraad 18-12-2014*. Geraadpleegd 8 april 2016, via <http://leiden.notubiz.nl/vergadering/102339/>
- Gemeenteraad Leiden. (30-04-2015). *Vergadering Gemeenteraad 30-04-2015*. Geraadpleegd 8 april 2016, via <http://leiden.notubiz.nl/vergadering/159991/>
- Instituut Fysieke Veiligheid. (2014). *Wet veiligheidsregio's (Wvr)*. Geraadpleegd 19 februari 2016, via <http://www.infopuntveiligheid.nl/Dossier/89/wet-veiligheidsregios-wvr.html>
- Lenferink, H. (14-02-2014). *Brief aan de raad 14 februari 2014*. Geraadpleegd 8 april 2016, via <http://leiden.raadsinformatie.nl/document/1192410/4>
- Lenferink, H. (16-02-2014). *Brief aan Raad 16 februari 2014*. Geraadpleegd 8 april 2016, via <http://leiden.raadsinformatie.nl/document/1192410/4>
- Lenferink, H. (21-02-2014). *Bewonersbrief huisvesting de heer L. 21 februari ook t.a.v. raad*. Geraadpleegd 8 april 2016, via <http://leiden.raadsinformatie.nl/document/1192410/4>
- Pauw & Witteman. (17-02-2014). *Jan Vlug & Tomas Kok in debat over wat Leiden met Benno L. moet doen*. Geraadpleegd 8 april 2016, via 309667
- Pauw & Witteman. (18-02-2014). *Burgemeester Lenferink, Den Oudsten & Kolff over huisvesting zedendelinquenten*. Geraadpleegd 8 april 2016, via 309713
- Rijksoverheid. (1992). *Gemeentewet*. Geraadpleegd 20 februari 2016, via <http://wetten.overheid.nl/BWBR0005416/2016-02-01>
- Rijksoverheid. (2010). *Wet veiligheidsregio's*. Geraadpleegd 20 februari 2016, via <http://wetten.overheid.nl/BWBR0027466/2016-01-01>

Sytze van der V. (10-05-2016). *Sytze's dagboek: binnen 1 week verhuizen of anders....*
Geraadpleegd 1 juni 2016, via <https://sytzesdagboek.blogspot.nl/>

Vereniging van Nederlandse Gemeenten. (2015). *Gezamenlijke aanpak huisvesting zedendelinquenten*. Geraadpleegd 8 april 2016, via <https://vng.nl/onderwerpenindex/veiligheid/ex-gedetineerden/nieuws/gezamenlijke-aanpak-huisvesting-zedendelinquenten>

Nieuwsartikelen media

Algemeen Dagblad. (29-12-2012). *Functioneringsgesprek burgemeester op straat*.
Geraadpleegd 12 mei 2016, via
<http://www.ad.nl/ad/nl/1012/Nederland/article/detail/3370062/2012/12/29/Functioneringsgesprek-burgemeester-op-straat.dhtml>

Algemeen Dagblad. (27-10-2013). *Reconstructie: Hoe de PvdA in Amersfoort de fraude ontdekte*. Geraadpleegd 1 juni 2016, via
<http://www.ad.nl/ad/nl/1012/Nederland/article/detail/3533942/2013/10/27/Reconstructie-Hoe-de-PvdA-in-Amersfoort-de-fraude-ontdekte.dhtml>

Algemeen Dagblad. (08-01-2016). *'Geef ook stad stem in herbenoeming Bolsius'*.
Geraadpleegd 1 juni 2016, via
<http://www.ad.nl/ad/nl/31848/Amersfoort/article/detail/4220402/2016/01/08/Geef-ook-stad-stem-in-herbenoeming-Bolsius.dhtml>

Algemeen Dagblad. (09-01-2016). *Bolsius mag nog best zes jaar blijven*. Geraadpleegd 8 april 2016, via
<http://www.ad.nl/ad/nl/31848/Amersfoort/article/detail/4221236/2016/01/09/Bolsius-mag-best-nog-zes-jaar-blijven.dhtml>

Leidsch Dagblad. (16-01-2015). *Henri Lenferink Leidenaar van het jaar*. Geraadpleegd 8 april 2016, via
<http://www.leidschdagblad.nl/regionaal/leidenenregio/article27277327.ece/Henri-Lenferink-Leidenaar-van-het-jaar>

Leidsch Dagblad. (19-01-2015). *Geen bestuursprijs voor Lenferink*. Geraadpleegd op 8 april 2016, via
<http://www.leidschdagblad.nl/regionaal/leidenenregio/article27288827.ece/Geen-bestuursprijs-voor-Lenferink>

NOS. (22-04-2013). *Scholen Leiden dicht om dreiging*. Geraadpleegd 1 juni 2016, via
<http://nos.nl/artikel/498255-scholen-leiden-dicht-om-dreiging.html>

NOS. (21-06-2014). *De zwerftocht van Sytze van der V*. Geraadpleegd 8 maart 2016 via
<http://nos.nl/artikel/664582-de-zwerftocht-van-sytze-van-der-v.html>

NRC Handelsblad. (29-12-2012). *Aangifte na lekken beoordelingsgesprek burgemeester Amersfoort*. Geraadpleegd 1 juni 2016, via

<http://www.nrc.nl/nieuws/2012/12/29/aangifte-na-lekken-functioneringsgesprek-burgemeester-amersfoort>

NRC Handelsblad. (08-04-1015). *Amersfoort moet Sytze van der V. schadevergoeding betalen*. Geraadpleegd 8 mei 2016, via <http://www.nrc.nl/nieuws/2015/04/08/amersfoort-moet-sytze-van-der-v-schadevergoeding-betalen>

Nu.nl. (22-10-2013). *Vermist raadslid Amersfoort dood aangetroffen*. Geraadpleegd 1 juni 2016, via <http://www.nu.nl/politiek/3608025/vermist-raadslid-amersfoort-dood-aangetroffen.html>

Omroep West. (21-02-2014). *SP Leiden: Bewoners Apollolaan akkoord met komst pedoseksueel Benno L.* Geraadpleegd 8 april 2016, via <http://www.omroepwest.nl/nieuws/2470316/SP-Leiden-Bewoners-Apollolaan-akkoord-met-komst-pedoseksueel-Benno-L>

Omroep West. (10-07-2015). *Benno L. verhuist in augustus naar Duitsland*. Geraadpleegd 8 april 2016, via <http://www.omroepwest.nl/nieuws/2892777/Benno-L-verhuist-in-augustus-naar-Duitsland>

RTV Utrecht. (06-01-2016). *Burgemeester Bolsius wil tweede termijn*. Geraadpleegd 8 maart 2016, via <http://www.rtvutrecht.nl/nieuws/1424555/burgemeester-bolsius-wil-tweede-termijn.html>

Telegraaf. (29-08-2013). *Burgemeester Amersfoort fietst liever*. Geraadpleegd 1 juni 2016, via http://www.telegraaf.nl/binnenland/21848172/_Burgemeester_fietst_liever_.html

Trouw. (29-12-2012). *Functioneringsgesprek burgemeester op straat*. Geraadpleegd 1 juni 2016, via <http://www.trouw.nl/tr/nl/4492/Nederland/article/detail/3370037/2012/12/29/Functioneringsgesprek-burgemeester-op-sstraat.dhtml>

Volkskrant. (10-07-2015). *Benno L. gaat naar Duitsland verhuizen*. Geraadpleegd 8 april 2016, via <http://www.volkskrant.nl/binnenland/benno-l-gaat-naar-duitsland-verhuizen~a4098396/>

Bijlagen

Bijlage 1: Databronnen casusanalyse Benno L. in Leiden

Datum	Type bron	In-tekst referentie	Link naar bron
14-02-2014	Raadsbrief	Lenferink, 14-02-2014	http://leiden.raadsinformatie.nl/document/1192410/4
15-02-2014	Interview met Unity Tv	Unity Tv, 15-02-2014	https://www.youtube.com/watch?v=9zlmWCuNno8
15-02-2014	Interview met Omroep West	Omroep West, 15-02-2014	https://www.youtube.com/watch?v=4t87U5vuPUw
15-02-2014	Nieuwsartikel Algemeen Dagblad	AD, 15-02-2014	http://www.ad.nl/ad/nl/1012/Nederland/article/detail/3597724/2014/02/15/Burgemeester-huisvesting-Benno-L-is-plicht.dhtml
15-02-2014	Nieuwsartikel Telegraaf	Telegraaf, 15-02-2014	http://www.telegraaf.nl/binnenland/22302641/_Benno_L._woont_in_Leiden_.html
15-02-2014	Nieuwsartikel Volkskrant	Volkskrant, 15-02-2014	http://www.volkskrant.nl/magazine/burgemeester-huisvesting-benno-l-is-plicht~a3597724/
15-02-2014	Nieuwsartikel NRC Handelsblad	NRC Handelsblad, 15-02-2014	http://www.nrc.nl/nieuws/2014/02/15/ontuchtpleger-benno-l-vindt-onderdak-in-leidse-seniorenflat
15-02-2014	Krantenartikel Trouw	Trouw, 15-02-2014	http://www.trouw.nl/tr/nl/4492/Nederland/article/detail/3597699/2014/02/15/Benno-L-woont-in-Leiden.dhtml
15-02-2014	Nieuwsartikel Leidsch Dagblad	Leidsch Dagblad, 15-02-2014a	http://www.leidschdagblad.nl/regionaal/leidenregio/article26772353.ece/Benno-L-woont-in-Leiden
15-02-2014	Nieuwsartikel Leidsch Dagblad	Leidsch Dagblad, 15-02-2014b	http://www.leidschdagblad.nl/regionaal/leidenregio/article26773423.ece/Lenferink-over-Benno-L-Iemand-moet-het-doen
15-02-2014	Nieuwsartikel Leidsch Dagblad	Leidsch Dagblad, 15-02-2014c	http://www.leidschdagblad.nl/regionaal/leidenregio/article26773783.ece/Burgemeester-Leiden-licht-buurtgenoten-van-Benno-L-zaterdag-in
15-02-2014	Nieuwsartikel Leidsch Dagblad	Leidsch Dagblad, 15-02-2014d	http://www.leidschdagblad.nl/regionaal/leidenregio/article26774293.ece/SP-en-Leefbaar-over-Benno-L-Lenferink-had-raad-moeten-inlichten
15-02-2014	Nieuwsartikel Leidsch Dagblad	Leidsch Dagblad, 15-02-2014e	http://www.leidschdagblad.nl/regionaal/leidenregio/article26775503.ece/Flatgenoten-Benno-L-Hij-is-opgejaagd-wild
15-02-2014	Nieuwsartikel Nu.nl	Nu.nl, 15-02-2014	http://www.nu.nl/binnenland/3702907/pedoseksueel-benno-l-verhuisd-leiden.html
16-02-2014	Raadsbrief	Lenferink, 16-02-2014a	http://leiden.raadsinformatie.nl/document/1192410/4
16-02-2014	Interview met Unity Tv (demonstratie)	Unity Tv, 16-02-2014	https://www.youtube.com/watch?v=AmLzl5eVTtU
16-02-2014	Fragmenten en interviews rondom protesten	Lenferink, 16-02-2014b	https://www.youtube.com/watch?v=w0PLk1rLWpA

16-02-2014	Nieuwsartikel Algemeen Dagblad	AD, 16-02-2014a	http://www.ad.nl/ad/nl/1012/Nederland/article/detail/3598065/2014/02/16/Advocaat-Benno-L-Dit-is-mensonwaardig-.dhtml
16-02-2014	Nieuwsartikel Algemeen Dagblad	AD, 16-02-2014b	http://www.ad.nl/ad/nl/1012/Nederland/article/detail/3597985/2014/02/16/Toch-protest-tegen-Benno-L-in-Leiden.dhtml
16-02-2014	Nieuwsartikel Algemeen Dagblad	AD, 16-02-2014c	http://www.ad.nl/ad/nl/1012/Nederland/article/detail/3598009/2014/02/16/Buurtgeinformeerd-over-komst-Benno-L.dhtml
16-02-2014	Nieuwsartikel Telegraaf	Telegraaf, 16-02-2014a	http://www.telegraaf.nl/binnenland/22303750/_Geen_anti-Benno-actie_.html
16-02-2014	Nieuwsartikel Telegraaf	Telegraaf, 16-02-2014b	http://www.telegraaf.nl/binnenland/22303815/_Toch_protest_tegen_Benno_L_.html
16-02-2014	Nieuwsartikel Volkskrant	Volkskrant, 16-02-2014a	http://www.volkskrant.nl/magazine/buurtgeinformeerd-over-komst-benno-l~a3598009/
16-02-2014	Nieuwsartikel Volkskrant	Volkskrant, 16-02-2014b	http://www.volkskrant.nl/magazine/toch-protest-tegen-benno-l-in-leiden~a3597985/
16-02-2014	Nieuwsartikel Volkskrant	Volkskrant, 16-02-2014c	http://www.volkskrant.nl/binnenland/advocaat-benno-l-dit-is-mensonwaardig~a3598065/
16-02-2014	Nieuwsartikel NRC Handelsblad	NRC Handelsblad, 16-02-2014	http://www.nrc.nl/nieuws/2014/02/16/protest-tegen-benno-l-in-leiden-zonder-incidenten-verlopen
16-02-2014	Nieuwsartikel Trouw	Trouw, 16-02-2014a	http://www.trouw.nl/tr/nl/4492/Nederland/article/detail/3598009/2014/02/16/Buurtgeinformeerd-over-komst-Benno-L.dhtml
16-02-2014	Nieuwsartikel Trouw	Trouw, 16-02-2014b	http://www.trouw.nl/tr/nl/4492/Nederland/article/detail/3597985/2014/02/16/Toch-protest-tegen-Benno-L-in-Leiden.dhtml
16-02-2014	Nieuwsartikel Trouw	Trouw, 16-02-2014c	http://www.trouw.nl/tr/nl/4492/Nederland/article/detail/3598065/2014/02/16/Advocaat-Benno-L-Dit-is-mensonwaardig-.dhtml
16-02-2014	Nieuwsartikel Leidsch Dagblad	Leidsch Dagblad, 16-02-2014a	http://www.leidschdagblad.nl/regionaal/leidenregio/article26778203.ece/Geen-demonstratie-in-buurt-Benno-L
16-02-2014	Nieuwsartikel Leidsch Dagblad	Leidsch Dagblad, 16-02-2014b	http://www.leidschdagblad.nl/regionaal/leidenregio/article26778733.ece/Toch-protest-in-Leiden-over-komst-Benno-L
16-02-2014	Nieuwsartikel Leidsch Dagblad	Leidsch Dagblad, 16-02-2014c	http://www.leidschdagblad.nl/regionaal/leidenregio/article26779433.ece/Lenferink-Nog-geen-besluit-over-Benno-L
16-02-2014	Nieuwsartikel Nu.nl	Nu.nl, 16-02-2014a	http://www.nu.nl/binnenland/3703610/protest-verblijf-benno-l-in-leiden.html
16-02-2014	Nieuwsartikel Nu.nl	Nu.nl, 16-02-2014b	http://nos.nl/artikel/611902-onrust-leiden-over-komst-benno-l.html
16-02-2014	Nieuwsartikel NOS	NOS, 16-02-2014	http://nos.nl/artikel/611976-opstootje-bij-huis-benno-l-leiden.html
17-02-2014	Lenferink bij RTL Late Night	RTL Late Night, 17-02-2014	http://www.rtlxl.nl/#!/rtl-late-night-301978/cdf24bd6-1b26-8afb-1dd0-08de6aaad71e
17-02-2014	Interview met Unity Tv	Unity Tv, 17-02-2014	https://www.youtube.com/watch?v=v3kyWmryWK8

17-02-2014	Interview met Omroep Brabant	Omroep Brabant, 17-02-2014	https://www.youtube.com/watch?v=vwhoelPqc4Q
17-02-2014	Interview met ANP	ANP, 17-02-2014	http://www.nu.nl/binnenland/3704738/burgemeester-leiden-stapt-als-benno-l-in-fout-gaat.html
17-02-2014	Interview met Radio 1	Radio 1, 17-02-2014	http://www.radio1.nl/item/179597-
17-02-2014	Nieuwsartikel Algemeen Dagblad	AD, 17-02-2014	http://www.ad.nl/ad/nl/1012/Nederland/article/detail/3598746/2014/02/17/Als-het-fout-gaat-met-Benno-L-stap-ik-op.dhtml
17-02-2014	Nieuwsartikel Volkskrant	Volkskrant, 17-02-2014a	http://www.volkskrant.nl/archief/ophef-in-leiden-over-komst-veroordeelde-zwemleraar~a3598241/
17-02-2014	Nieuwsartikel Volkskrant	Volkskrant, 17-02-2014b	http://www.volkskrant.nl/magazine/-vaste-woonplek-nodig-voor-controle-pedofielen~a3598440/
17-02-2014	Nieuwsartikel Volkskrant	Volkskrant, 17-02-2014c	http://www.volkskrant.nl/magazine/waar-moet-de-veroordeelde-benno-l-dan-wel-wonen~a3598524/
17-02-2014	Nieuwsartikel Volkskrant	Volkskrant, 17-02-2014c	http://www.volkskrant.nl/magazine/overleg-gemeenten-en-om-over-huizen-pedoseksuelen~a3598633/
17-02-2014	Nieuwsartikel Volkskrant	Volkskrant, 17-02-2014d	http://www.volkskrant.nl/magazine/burgemeester-als-het-fout-gaat-met-benno-l-stap-ik-op~a3598735/
17-02-2014	Nieuwsartikel NRC Handelsblad	NRC Handelsblad, 17-02-2014a	http://www.nrc.nl/handelsblad/2014/02/17/1euren-met-pedoseksuelen-1349271
17-02-2014	Nieuwsartikel NRC Handelsblad	NRC Handelsblad, 17-02-2014b	http://www.nrc.nl/next/2014/02/17/ook-benno-l-moet-ergens-heen-1347379
17-02-2014	Opinieartikel NRC Handelsblad	NRC Handelsblad, 17-02-2014c	http://www.nrc.nl/handelsblad/2014/02/17/ook-burgers-met-een-seksuele-stoornis-zijn-deel-sa-1346976
17-02-2014	Nieuwsartikel NRC Handelsblad	NRC Handelsblad, 17-02-2014d	http://www.nrc.nl/next/2014/02/17/demonstratie-meer-dan-200-boze-bewoners-gisteren-1349256
17-02-2014	Nieuwsartikel NRC Handelsblad	NRC Handelsblad, 17-02-2014e	http://www.nrc.nl/nieuws/2014/02/17/steeds-meer-pedofielen-onder-toezicht-reclassering
17-02-2014	Nieuwsartikel Trouw	Trouw, 17-02-2014	http://www.trouw.nl/tr/nl/5009/Archief/article/detail/3598297/2014/02/17/Leiden-in-last-door-komst-Benno-L.dhtml
17-02-2014	Nieuwsartikel Leidsch Dagblad	Leidsch Dagblad, 17-02-2014a	http://www.leidschdagblad.nl/regionaal/leidenenregio/article26782793.ece/Vaste-woonplek-nodig-voor-controle-pedops
17-02-2014	Nieuwsartikel Leidsch Dagblad	Leidsch Dagblad, 17-02-2014b	http://www.leidschdagblad.nl/regionaal/leidenenregio/article26783183.ece/Benno-L-snel-naar-Duitsland
17-02-2014	Nieuwsartikel Leidsch Dagblad	Leidsch Dagblad, 17-02-2014c	http://www.leidschdagblad.nl/regionaal/leidenenregio/article26783253.ece/Heibel-over-L-past-in-patroon
17-02-2014	Nieuwsartikel Leidsch Dagblad	Leidsch Dagblad, 17-02-2014d	http://www.leidschdagblad.nl/regionaal/leidenenregio/article26784783.ece/Twee-bewonersbijeenvolgen-over-verblijf-Benno-L

17-02-2014	Nieuwsartikel Leidsch Dagblad	Leidsch Dagblad, 17-02-2014e	http://www.leidschdagblad.nl/regionaal/leidenenregio/article26787053.ece/Cameraploegen-en-boze-buurtbewoners-in-Leiden-Zuid-West
17-02-2014	Nieuwsartikel Leidsch Dagblad	Leidsch Dagblad, 17-02-2014f	http://www.leidschdagblad.nl/regionaal/leidenenregio/article26788583.ece/Burgemeester-Als-het-fout-gaat-met-Benno-L-stap-ik-op
17-02-2014	Nieuwsartikel Nu.nl	Nu.nl, 17-02-2014	http://www.nu.nl/binnenland/3704738/burgemeester-leiden-stapt-als-benno-l-in-fout-gaat.html
17-02-2014	Nieuwsartikel NOS	NOS, 17-02-2014a	http://nos.nl/artikel/612379-bewonersbijeenvolgen-benno-l.html
17-02-2014	Nieuwsartikel NOS	NOS, 17-02-2014b	http://nos.nl/artikel/612537-burgemeester-staat-in-voor-benno-l.html
17-02-2014	Nieuwsartikel NOS	NOS, 17-02-2014c	http://nos.nl/artikel/612189-benno-l-kan-hier-niet-meer-wonen.html
18-02-2014	Lenferink bij Pauw & Witteveen	Pauw & Witteveen, 18-02-2014	http://programma.vara.nl/pauwenwitteveen/media/309713
18-02-2014	Interview met PowNews	PowNews, 18-02- 2014	https://www.youtube.com/watch?v=LJnbeIbWGQg
18-02-2014	Nieuwsartikel Algemeen Dagblad	AD, 18-02-2014a	http://www.ad.nl/ad/nl/1012/Nederland/article/detail/3599485/2014/02/18/Moeder-slachtoffer-Benno-L-wil-respect.dhtml
18-02-2014	Nieuwsartikel Algemeen Dagblad	AD, 18-02-2014b	http://www.ad.nl/ad/nl/1012/Nederland/article/detail/3599374/2014/02/18/Extra-raadsvergadering-Leiden-over-Benno-L.dhtml
18-02-2014	Nieuwsartikel Algemeen Dagblad	AD, 18-02-2014c	http://www.ad.nl/ad/nl/1012/Nederland/article/detail/3599348/2014/02/18/NRC-betreurt-publicatie-van-woonplaats-Benno-L.dhtml
18-02-2014	Nieuwsartikel Telegraaf	Telegraaf, 18-02- 2014	http://www.telegraaf.nl/binnenland/22310292/_Extra_vergadering_Benno_L_.html
18-02-2014	Nieuwsartikel Volkskrant	Volkskrant, 18-02- 2014a	http://www.volkskrant.nl/archief/burgemeester-leiden-verbint-lot-aan-benno-l~a3598854/
18-02-2014	Nieuwsartikel Volkskrant	Volkskrant, 18-02- 2014b	http://www.volkskrant.nl/archief/foto-van-benno-l-is-al-in-omloop~a3598847/
18-02-2014	Opinieartikel Volkskrant	Volkskrant, 18-02- 2014c	http://www.volkskrant.nl/opinie/-leidschburgemeester-lenferink-heeft-het-juistegedaan~a3599142/
18-02-2014	Opinieartikel Volkskrant	Volkskrant, 18-02- 2014d	http://www.volkskrant.nl/opinie/-emotioneel-pedoprotest-blus-je-niet-met-zakelijk-betoog-vol-abstracties~a3599158/
18-02-2014	Nieuwsartikel Volkskrant	Volkskrant, 18-02- 2014e	http://www.volkskrant.nl/politiek/teevenbenno-l-zou-naast-mij-mogen-wonen~a3599371/
18-02-2014	Nieuwsartikel Volkskrant	Volkskrant, 18-02- 2014f	http://www.volkskrant.nl/binnenland/extra-raadsvergadering-leiden-over-benno-l~a3599374/

18-02-2014	Opinieartikel Volkskrant	Volkskrant, 18-02-2014g	http://www.volkskrant.nl/opinie/-alles-is-gevoel-geworden-vooral-onderbuikgevoel~a3599368/
18-02-2014	Nieuwsartikel NRC Handelsblad	NRC Handelsblad, 18-02-2014a	http://www.nrc.nl/handelsblad/2014/02/18/schouders-ophalen-is-slecht-voor-ruggegraat-1347074
18-02-2014	Nieuwsartikel NRC Handelsblad	NRC Handelsblad, 18-02-2014b	http://www.nrc.nl/next/2014/02/18/een-moedig-besluit-van-de-leidse-burgemeester-1347499
18-02-2014	Nieuwsartikel NRC Handelsblad	NRC Handelsblad, 18-02-2014c	http://www.nrc.nl/next/2014/02/18/kort-1347483
18-02-2014	Nieuwsartikel NRC Handelsblad	NRC Handelsblad, 18-02-2014d	http://www.nrc.nl/handelsblad/2014/02/18/breed-overleg-over-huisvesting-pedos-1349488
18-02-2014	Nieuwsartikel NRC Handelsblad	NRC Handelsblad, 18-02-2014e	http://www.nrc.nl/handelsblad/2014/02/18/tyfus-hond-benno-l-1347140
18-02-2014	Nieuwsartikel NRC Handelsblad	NRC Handelsblad, 18-02-2014f	http://www.nrc.nl/nieuws/2014/02/18/gemeenten-en-justitie-werken-aan-deal-over-huisvesting-vrijgelaten-pedoseksuelen
18-02-2014	Nieuwsartikel NRC Handelsblad	NRC Handelsblad, 18-02-2014g	http://www.nrc.nl/nieuws/2014/02/18/opnieuw-protest-bij-leidse-woning-benno-l
18-02-2014	Nieuwsartikel Trouw	Trouw, 18-02-2014	http://www.trouw.nl/tr/nl/4492/Nederland/article/detail/3599374/2014/02/18/Extra-raadsvergadering-Leiden-over-Benno-L.dhtml
18-02-2014	Nieuwsartikel Leidsch Dagblad	Leidsch Dagblad, 18-02-2014a	http://www.leidschdagblad.nl/regionaal/leidenenregio/article26793383.ece/Extra-gemeenteraad-over-Benno-L-op-27-februari
18-02-2014	Nieuwsartikel Leidsch Dagblad	Leidsch Dagblad, 18-02-2014b	http://www.leidschdagblad.nl/search/?search=benno+l&fromSection=ece_frontpage&page=13
18-02-2014	Nieuwsartikel Leidsch Dagblad	Leidsch Dagblad, 18-02-2014c	http://www.leidschdagblad.nl/regionaal/leidenenregio/article26795393.ece/Lenferink-gaat-niet-in-op-ultimatum-Benno-L
18-02-2014	Nieuwsartikel NOS	Leidsch Dagblad, 18-02-2014d	http://nos.nl/artikel/613034-raad-leiden-bijeen-over-benno-l.html
19-02-2014	Nieuwsartikel Algemeen Dagblad	AD, 19-02-2014a	http://www.ad.nl/ad/nl/1012/Nederland/article/detail/3599980/2014/02/19/Dagvaarding-demonstrant-uit-steun-voor-Benno-L.dhtml
19-02-2014	Nieuwsartikel Algemeen Dagblad	AD, 19-02-2014b	http://www.ad.nl/ad/nl/1012/Nederland/article/detail/3600165/2014/02/19/Samenscholingsverbod-voor-buurt-waar-Benno-L-woont.dhtml
19-02-2014	Nieuwsartikel Algemeen Dagblad	AD, 19-02-2014c	http://www.ad.nl/ad/nl/1012/Nederland/article/detail/3600163/2014/02/19/Kort-geding-om-Benno-L-van-de-baan.dhtml
19-02-2014	Nieuwsartikel Volkskrant	Volkskrant, 19-02-2014	http://www.volkskrant.nl/binnenland/samenscholingsverbod-voor-buurt-waar-benno-l-woont~a3600122/
19-02-2014	Nieuwsartikel NRC Handelsblad	NRC Handelsblad, 19-02-2014a	http://www.nrc.nl/next/2014/02/19/kort-1347570

19-02-2014	Opinieartikel NRC Handelsblad	NRC Handelsblad, 19-02-2014b	http://www.nrc.nl/handelsblad/2014/02/19/de-stad-uit-1347203
19-02-2014	Nieuwsartikel NRC Handelsblad	NRC Handelsblad, 19-02-2014c	http://www.nrc.nl/nieuws/2014/02/19/gemeente-samenscholingsverbod-bij-flat-benno-l
19-02-2014	Nieuwsartikel Trouw	Trouw, 19-02- 2014a	http://www.trouw.nl/tr/nl/4492/Nederland/article/detail/3599957/2014/02/19/Betogertegen-Benno-L-gedagvaard-door-Bond-van-Wetsovertreders.dhtml
19-02-2014	Nieuwsartikel Trouw	Trouw, 19-02- 2014b	http://www.trouw.nl/tr/nl/4492/Nederland/article/detail/3600122/2014/02/19/Samenscholingsverbod-voor-buurt-waar-Benno-L-woont.dhtml
19-02-2014	Nieuwsartikel Trouw	Trouw, 19-02- 2014c	http://www.trouw.nl/tr/nl/4492/Nederland/article/detail/3600163/2014/02/19/Kortgeding-om-Benno-L-van-de-baan.dhtml
19-02-2014	Nieuwsartikel Trouw	Trouw, 19-02- 2014d	http://www.trouw.nl/tr/nl/5009/Archief/article/detail/3599655/2014/02/19/Lenferinkweegt-situatie-Benno-L-NRC-betuigt-spijt.dhtml
19-02-2014	Nieuwsartikel Leidsch Dagblad	Leidsch Dagblad, 19-02-2014a	http://www.leidschdagblad.nl/regionaal/leidenregio/article26798183.ece/Leefbaar-Leiden-zegt-vertrouwen-in-burgemeester-op
19-02-2014	Nieuwsartikel Leidsch Dagblad	Leidsch Dagblad, 19-02-2014b	http://www.leidschdagblad.nl/regionaal/leidenregio/article26799663.ece/Dagvaarding-uit-steun-voor-Benno-L
19-02-2014	Nieuwsartikel Nu.nl	Nu.nl, 19-02-2014	http://www.nu.nl/binnenland/3706946/samenscholingsverbod-buurt-benno-l.html
20-02-2014	Nieuwsartikel Algemeen Dagblad	AD, 20-02-2014	http://www.ad.nl/ad/nl/1041/Amsterdam/article/detail/3600709/2014/02/20/Amsterdammer-start-welkom-site-voor-Benno-L.dhtml
20-02-2014	Opinieartikel Volkskrant	Volkskrant, 20-02- 2014	http://www.volkskrant.nl/opinie/-pedojagers-maken-het-voor-ons-alleen-maar-onveiliger~a3600661/
20-02-2014	Nieuwsartikel NRC Handelsblad	NRC Handelsblad, 20-02-2014	http://www.nrc.nl/next/2014/02/20/wie-oh-wie-heeft-er-plek-voor-een-kindermisbruiker-1347662
20-02-2014	Nieuwsbericht Trouw	Trouw, 20-02- 2014a	http://www.trouw.nl/tr/nl/4716/Christendom/article/detail/3600681/2014/02/20/Dominie-nodigt-Benno-L-uit-om-zijn-buurman-te-worden.dhtml
20-02-2014	Nieuwsbericht Trouw	Trouw, 20-02- 2014b	http://www.trouw.nl/tr/nl/5009/Archief/article/detail/3600355/2014/02/20/Samenscholingsverbod-in-wijk-waar-Benno-L-woont.dhtml
21-02-2014	Bewonersbrief	Lenferink, 21-02- 2014	http://leiden.raadsinformatie.nl/document/1192410/4
21-02-2014	Interview met Omroep West	Omroep West, 21- 02-2014	http://www.stadindex.nl/leiden/1132971-liveblog-persmoment-in-leiden-over-pedoseksueel-benno-l
21-02-2014	Interview met Unity Tv	Unity Tv, 21-02- 2014	https://www.youtube.com/watch?v=7DuCpj5liiE

21-02-2014	Interview met Daily Channel	Daily Channel, 21-02-2014	https://www.youtube.com/watch?v=WLa9TSvzP7A
21-02-2014	Interview met PowNews	PowNews, 21-02-2014	http://www.leidschdagblad.nl/regionaal/leidenregio/article26818513.ece/Brief-gemeente-Benno-L-blijft-in-Leiden
21-02-2014	Interview met Sleutelstad	Sleutelstad, 21-02-2014	https://soundcloud.com/sleutelstad/2014-02-21-lenferink-over-het
21-02-2014	Nieuwsartikel Algemeen Dagblad	AD, 21-02-2014a	http://www.ad.nl/ad/nl/1012/Nederland/article/detail/3601233/2014/02/21/Leiden-komt-eind-middag-met-informatie-over-Benno-L.dhtml
21-02-2014	Nieuwsartikel Algemeen Dagblad	AD, 21-02-2014b	http://www.ad.nl/ad/nl/1012/Nederland/article/detail/3601403/2014/02/21/Benno-L-mag-geen-contact-met-kinderen-hebben.dhtml
21-02-2014	Nieuwsartikel Telegraaf	Telegraaf, 21-02-2014a	http://www.telegraaf.nl/binnenland/22322315/_Lenferink_het_was_moeilijk_.html
21-02-2014	Nieuwsartikel Telegraaf	Telegraaf, 21-02-2014b	http://www.telegraaf.nl/binnenland/22322271/_BWO_blij_met_besluit_van_Leiden_.html
21-02-2014	Nieuwsartikel Telegraaf	Telegraaf, 21-02-2014c	http://www.telegraaf.nl/binnenland/22322194/_Benno_L_blijft_in_Leiden_.html
21-02-2014	Nieuwsartikel Telegraaf	Telegraaf, 21-02-2014d	http://www.telegraaf.nl/binnenland/22321582/_Eind_middag_info_van_Benno_L_.html
21-02-2014	Nieuwsartikel Telegraaf	Telegraaf, 21-02-2014e	http://www.telegraaf.nl/binnenland/22322871/_Protest_tegen_Benno_L_.html
21-02-2014	Nieuwsartikel Volkskrant	Volkskrant, 21-02-2014a	http://www.volkskrant.nl/archief/een-wat-saaie-man-maar-wel-een-van-principes~a3600903/
21-02-2014	Nieuwsartikel Volkskrant	Volkskrant, 21-02-2014b	http://www.volkskrant.nl/archief/flat-banger-voor-protest-dan-voor-benno-1~a3600910/
21-02-2014	Nieuwsartikel Volkskrant	Volkskrant, 21-02-2014c	http://www.volkskrant.nl/opinie/-de-tweede-kamer-is-vaak-niet-veel-beter-dan-een-schoolklas~a3600824/
21-02-2014	Nieuwsartikel Volkskrant	Volkskrant, 21-02-2014d	http://www.volkskrant.nl/binnenland/leiden-komt-eind-middag-met-informatie-over-benno-1~a3601233/
21-02-2014	Nieuwsartikel Volkskrant	Volkskrant, 21-02-2014e	http://www.volkskrant.nl/opinie/-leg-libido-benno-1-aan-banden~a3601219/
21-02-2014	Nieuwsartikel Volkskrant	Volkskrant, 21-02-2014f	http://www.volkskrant.nl/binnenland/benno-1-mag-geen-contact-met-kinderen-hebben~a3601361/
21-02-2014	Nieuwsartikel NRC Handelsblad	NRC Handelsblad, 21-02-2014	http://www.nrc.nl/next/2014/02/21/dominee-richt-facebookpagina-op-benno-1-welk-1351299
21-02-2014	Opinieartikel NRC Handelsblad	NRC Handelsblad, 21-02-2014b	http://www.nrc.nl/next/2014/02/21/ook-voor-pedofielen-gelden-de-rechten-van-demens-1347755
21-02-2014	Nieuwsartikel Trouw	Trouw, 21-02-2014a	http://www.trouw.nl/tr/nl/4492/Nederland/article/detail/3601233/2014/02/21/Leiden-

			komt-eind-middag-met-informatie-over-Benno-L.dhtml
21-02-2014	Nieuwsartikel Trouw	Trouw, 21-02-2014b	http://www.trouw.nl/tr/nl/4492/Nederland/article/detail/3601361/2014/02/21/Benno-L-mag-geen-contact-met-kinderen-hebben.dhtml
21-02-2014	Nieuwsartikel Leidsch Dagblad	Leidsch Dagblad, 21-02-2014a	http://www.leidschdagblad.nl/regionaal/leidenregio/article26816423.ece/Mededeling-burgemeester-over-Benno-L-om-1630-uur
21-02-2014	Nieuwsartikel Leidsch Dagblad	Leidsch Dagblad, 21-02-2014b	http://www.leidschdagblad.nl/regionaal/leidenregio/article26817053.ece/SP-Leiden-Benno-L-mag-van-buurtgenoten-blijven
21-02-2014	Nieuwsartikel Leidsch Dagblad	Leidsch Dagblad, 21-02-2014c	http://www.leidschdagblad.nl/regionaal/leidenregio/article26818513.ece/Brief-gemeente-Benno-L-blijft-in-Leiden
21-02-2014	Nieuwsartikel Leidsch Dagblad	Leidsch Dagblad, 21-02-2014d	http://www.leidschdagblad.nl/regionaal/leidenregio/article26819363.ece/Demonstranten-gaan-zaterdagmiddag-naar-Apollolaan-in-Leiden
21-02-2014	Nieuwsartikel Nu.nl	Nu.nl, 21-02-2014	http://www.nu.nl/binnenland/3708892/benno-l-mag-in-leiden-blijven.html
21-02-2014	Nieuwsartikel NOS	NOS, 21-02-2014a	http://nos.nl/artikel/614461-huis-benno-l-duivels-dilemma.html
21-02-2014	Nieuwsartikel NOS	NOS, 21-02-2014b	http://nos.nl/artikel/614550-benno-l-mag-in-leiden-blijven.html
22-02-2014	Nieuwsartikel Algemeen Dagblad	AD, 22-02-2014a	http://www.ad.nl/ad/nl/1012/Nederland/article/detail/3601862/2014/02/22/Demonstratie-tegen-Benno-L-mag-vandaag-doorgaan.dhtml
22-02-2014	Nieuwsartikel Algemeen Dagblad	AD, 22-02-2014b	http://www.ad.nl/ad/nl/1012/Nederland/article/detail/3601797/2014/02/22/Burgemeester-Ik-trof-Benno-L-aan-als-een-doodvogeltje.dhtml
22-02-2014	Nieuwsartikel Algemeen Dagblad	AD, 22-02-2014c	http://www.ad.nl/ad/nl/1012/Nederland/article/detail/3601921/2014/02/22/Rond-de-tweehonderd-betogers-tegen-Benno-L-.dhtml
22-02-2014	Nieuwsartikel Algemeen Dagblad	AD, 22-02-2014d	http://www.ad.nl/ad/nl/1012/Nederland/article/detail/3601788/2014/02/22/Kerkleden-gaan-Benno-L-begeleiden.dhtml
22-02-2014	Nieuwsartikel Telegraaf	Telegraaf, 22-02-2014a	http://www.telegraaf.nl/binnenland/22324047/_Demonstratie_Benno_L_mag_.html
22-02-2014	Nieuwsartikel Telegraaf	Telegraaf, 22-02-2014b	http://www.telegraaf.nl/binnenland/22324412/_200_betogers_tegen_Benno_L_.html
22-02-2014	Nieuwsartikel Volkskrant	Volkskrant, 22-02-2014a	http://www.volkskrant.nl/archief/benno-l-blijft-in-leiden-onder-nieuwe-voorwaarden~a3601572/
22-02-2014	Nieuwsartikel Volkskrant	Volkskrant, 22-02-2014b	http://www.volkskrant.nl/binnenland/kerkleden-gaan-benno-l-begeleiden~a3601788/
22-02-2014	Nieuwsartikel Volkskrant	Volkskrant, 22-02-2014c	http://www.volkskrant.nl/binnenland/demonstratie-tegen-benno-l-mag-vandaag-doorgaan~a3601862/

22-02-2014	Nieuwsartikel Volkskrant	Volkskrant, 22-02-2014d	http://www.volkskrant.nl/binnenland/rond-de-tweehonderd-betogers-tegen-benno-l~a3601921/
22-02-2014	Nieuwsartikel NRC Handelsblad	NRC Handelsblad, 22-02-2014a	http://www.nrc.nl/handelsblad/2014/02/22/benno-l-komt-nooit-alleen-op-straat-vrijwilliger-1348460
22-02-2014	Nieuwsartikel NRC Handelsblad	NRC Handelsblad, 22-02-2014b	http://www.nrc.nl/next/2014/02/22/woning-benno-l-blijft-in-leiden-wonen-1347799
22-02-2014	Nieuwsartikel Trouw	Trouw, 22-02-2014a	http://www.trouw.nl/tr/nl/4492/Nederland/article/detail/3601772/2014/02/22/Dominee-Sociaal-netwerk-rond-Benno-L-beschermtkinderen.dhtml
22-02-2014	Nieuwsartikel Trouw	Trouw, 22-02-2014b	http://www.trouw.nl/tr/nl/4492/Nederland/article/detail/3601803/2014/02/22/Kerkleden-gaan-Benno-L-begeleiden.dhtml
22-02-2014	Nieuwsartikel Trouw	Trouw, 22-02-2014c	http://www.trouw.nl/tr/nl/4492/Nederland/article/detail/3601862/2014/02/22/Demonstratie-tegen-Benno-L-mag-vandaag-doorgaan.dhtml
22-02-2014	Nieuwsartikel Trouw	Trouw, 22-02-2014d	http://www.trouw.nl/tr/nl/4492/Nederland/article/detail/3601921/2014/02/22/Rond-de-tweehonderd-betogers-tegen-Benno-L-.dhtml
22-02-2014	Nieuwsartikel Leidsch Dagblad	Leidsch Dagblad, 22-02-2014	http://www.leidschdagblad.nl/regionaal/leidenregio/article26821793.ece/Demonstratie-bij-huis-Benno-L-verloopt-rustig
22-02-2014	Nieuwsartikel Nu.nl	Nu.nl, 22-02-2014	http://www.nu.nl/binnenland/3709589/tweehonderd-betogers-benno-l-in-leiden.html
22-02-2014	Nieuwsartikel NOS	NOS, 22-02-2014	http://nos.nl/artikel/614980-200-betogers-tegen-benno-l.html
23-02-2014	Nieuwsartikel Algemeen Dagblad	AD, 23-02-2014a	http://www.ad.nl/ad/nl/1012/Nederland/article/detail/3602084/2014/02/23/Klacht-over-publicatie-NRC-over-woonplaats-Benno-L.dhtml
23-02-2014	Nieuwsartikel Algemeen Dagblad	AD, 23-2014b	http://www.ad.nl/ad/nl/1012/Nederland/article/detail/3602112/2014/02/23/Andere-gemeenten-wilden-Benno-L-niet.dhtml
23-02-2014	Nieuwsartikel Volkskrant	Volkskrant, 23-02-2014	http://www.volkskrant.nl/binnenland/andere-gemeenten-wilden-benno-l-niet~a3602112/
23-02-2014	Nieuwsartikel Trouw	Trouw, 23-02-2014a	http://www.trouw.nl/tr/nl/4492/Nederland/article/detail/3602084/2014/02/23/Klacht-over-publicatie-NRC-over-woonplaats-Benno-L.dhtml
23-02-2014	Opinieartikel Trouw	Trouw, 23-02-2014b	http://www.trouw.nl/tr/nl/6869/Hans-Goslinga/article/detail/3601842/2014/02/23/Lenferink-geeft-de-rechtsstaat-smoel.dhtml
23-02-2014	Nieuwsartikel Trouw	Trouw, 23-02-2014c	http://www.trouw.nl/tr/nl/4492/Nederland/article/detail/3602112/2014/02/23/Andere-gemeenten-wilden-Benno-L-niet.dhtml
23-02-2014	Nieuwsartikel Nu.nl	Nu.nl, 23-02-2014	http://www.nu.nl/binnenland/3710049/andere-gemeenten-wilden-benno-l-niet.html
24-02-2014	Nieuwsartikel Volkskrant	Volkskrant, 24-02-2014	http://www.volkskrant.nl/archief/benno-l-zet-buiten-geen-stap-alleen~a3602315/

24-02-2014	Nieuwsartikel Trouw	Trouw, 24-02-2014	http://www.trouw.nl/tr/nl/5009/Archief/article/detail/3602414/2014/02/24/Kerken-vol-mededogen-met-Benno-L.dhtml
25-02-2014	Nieuwsartikel Telegraaf	Telegraaf, 25-02-2014	http://www.telegraaf.nl/binnenland/22331973/_Raad_achter_burgemeester_.html
25-02-2014	Nieuwsartikel Volkskrant	Volkskrant, 25-02-2014a	http://www.volkskrant.nl/archief/wijkplaats-leiden~a3602893/
25-02-2014	Nieuwsartikel Volkskrant	Volkskrant, 25-02-2014b	http://www.volkskrant.nl/binnenland/-raad-leiden-als-een-blok-achter-burgemeester-lenferink~a3603431/
25-02-2014	Opinieartikel Volkskrant	Volkskrant, 25-02-2014c	http://www.volkskrant.nl/magazine/-boze-burger-trekt-in-kwestie-benno-l-eens-niet-aan-het-langste-eind~a3603387/
25-02-2014	Nieuwsartikel NRC Handelsblad	NRC Handelsblad, 25-02-2014	http://www.nrc.nl/next/2014/02/25/vrijwillig-naast-benno-l-1349778
25-02-2014	Nieuwsartikel Trouw	Trouw, 25-02-2014	http://www.trouw.nl/tr/nl/14268/Tinkebell/article/detail/3603237/2014/02/25/Benno-L-is-welkom-ook-in-mijn-straat.dhtml
27-02-2014	Raadsvergadering Leiden	Gemeenteraad Leiden, 27-02-2014	http://leiden.raadsinformatie.nl/vergadering/64720/Gemeenteraad%2027-02-2014
27-02-2014	Interview met Omroep West	Omroep West, 27-02-2014	https://www.youtube.com/watch?v=QvCE RGT5fyU
27-02-2014	Interview met Unity Tv	Unity Tv, 27-02-2014	https://www.youtube.com/watch?v=wXpBzv_NxbQ
27-02-2014	Nieuwsartikel Algemeen Dagblad	AD, 27-02-2014	http://www.ad.nl/ad/nl/1012/Nederland/article/detail/3604732/2014/02/27/Lenferink-haalde-Benno-L-op-eigen-gezag-naar-Leiden.dhtml
27-02-2014	Nieuwsartikel Telegraaf	Telegraaf, 27-02-2014a	http://www.telegraaf.nl/binnenland/22336198/_Zolang_hij_op_afstand_is_.html
27-02-2014	Nieuwsartikel Telegraaf	Telegraaf, 27-02-2014b	http://www.telegraaf.nl/binnenland/22338961/_Vergadering_Benno_L._trekt_publiek_.html
27-02-2014	Nieuwsartikel Volkskrant	Volkskrant, 27-02-2014a	http://www.volkskrant.nl/archief/-oscarporn~a3604181/
27-02-2014	Nieuwsartikel Volkskrant	Volkskrant, 27-02-2014b	http://www.volkskrant.nl/magazine/lenferink-geen-spijt-over-geheimhouding-benno-l~a3604752/
27-02-2014	Nieuwsartikel Trouw	Trouw, 27-02-2014	http://www.trouw.nl/tr/nl/4492/Nederland/article/detail/3604732/2014/02/27/Lenferink-haalde-Benno-L-op-eigen-gezag-naar-Leiden.dhtml
27-02-2014	Nieuwsartikel Leidsch Dagblad	Leidsch Dagblad, 27-02-2014a	http://www.leidschdagblad.nl/regionaal/leidenenregio/article27000762.ece/Raad-Leiden-praat-over-huisvesting-Benno-L
27-02-2014	Nieuwsartikel Leidsch Dagblad	Leidsch Dagblad, 27-02-2014b	http://www.leidschdagblad.nl/regionaal/leidenenregio/article27002038.ece/Lenferink-te-weinig-communicatie-over-Benno-L
27-02-2014	Nieuwsartikel Nu.nl	Nu.nl, 27-02-2014	http://www.nu.nl/binnenland/3713947/burgemeester-leiden-heeft-geen-spijt-.html
27-02-2014	Nieuwsartikel NOS	NOS, 27-02-2014	http://nos.nl/artikel/617038-raad-leiden-steunt-burgemeester.html

Bijlage 2: Databronnen casusanalyse Sytze van der V. in Amersfoort

Datum	Type bron	In-tekst referentie	Link naar bron
21-06-2014	Nieuwsbericht gemeente Amersfoort (Bolsius)	Gemeente Amersfoort, 21-06-2014	Burgemeester Amersfoort informeert bewoners over vestiging Sytze van der V. http://archiefo9.archiefweb.eu/archives/archiefweb/20140621110100/http://www.amersfoort.nl/4/nieuws/Nieuwsoverzicht-Nieuwsberichten/Nieuwsoverzicht-Nieuwsberichten-2014/Nieuwsoverzicht-Nieuwsberichten-2014-Juni/Burgemeester-Amersfoort-informeert-bewoners-over-vestiging-Sytze-van-der-V.html
21-06-2014	Interview met RTL Nieuws	RTL Nieuws, 21-06-2014	https://www.youtube.com/watch?v=piZpFYqJqEY
21-06-2014	Interview met RTV Utrecht	RTV Utrecht, 21-02-2014	http://www.nu.nl/binnenland/3808484/sytze-van-v-woont-boven-kinderopvang.html
21-06-2014	Nieuwsartikel NRC Handelsblad	NRC Handelsblad, 21-06-2014a	http://www.nrc.nl/nieuws/2014/06/21/sytze-van-der-v-woont-boven-kinderopvang-gemeente-wil-hem-daar-niet
21-06-2014	Nieuwsartikel NRC Handelsblad	NRC Handelsblad, 21-06-2014b	http://www.nrc.nl/nieuws/2014/06/21/veelvragen-van-buurtbewoners-over-sytze-van-der-v
21-06-2014	Nieuwsartikel Algemeen Dagblad	AD, 21-06-2014a	http://www.ad.nl/ad/nl/1012/Nederland/article/detail/3676572/2014/06/21/Pedofiel-Van-der-V-woont-boven-kinderdagverblijf.dhtml
21-06-2014	Nieuwsartikel Algemeen Dagblad	AD, 21-06-2014b	http://www.ad.nl/ad/nl/1012/Nederland/article/detail/3676650/2014/06/21/Burgemeester-We-kunnen-Sytze-alleen-overtuigen.dhtml
21-06-2014	Nieuwsartikel Volkskrant	Volkskrant, 21-06-2014a	http://www.volkskrant.nl/binnenland/sytze-van-der-v-woont-nu-in-amersfoort-bewoners-vandaag-geinformeerd~a3676546/
21-06-2014	Nieuwsartikel Volkskrant	Volkskrant, 21-06-2014b	http://www.volkskrant.nl/binnenland/burgemeester-we-kunnen-sytze-alleen-overtuigen~a3676650/
21-06-2014	Nieuwsartikel Trouw	Trouw, 21-06-2014a	http://www.trouw.nl/tr/nl/4492/Nederland/article/detail/3676650/2014/06/21/Burgemeester-We-kunnen-Sytze-alleen-overtuigen.dhtml
21-06-2014	Nieuwsartikel Trouw	Trouw, 21-06-2014b	http://www.trouw.nl/tr/nl/4492/Nederland/article/detail/3676546/2014/06/21/Sytze-van-der-V-woont-nu-in-Amersfoort-bewoners-vandaag-geinformeerd.dhtml
21-06-2014	Nieuwsartikel Telegraaf	Telegraaf, 21-06-2014	http://www.telegraaf.nl/binnenland/22768628/___Sytze___overtuigen___.html
21-06-2014	Nieuwsartikel Nu.nl	Nu.nl, 21-06-2014	http://www.nu.nl/binnenland/3808484/sytze-van-v-woont-boven-kinderopvang.html
21-06-2014	Nieuwsartikel NOS	NOS, 21-06-2014a	http://nos.nl/artikel/664361-a-foort-praat-buurt-bij-over-van-der-v.html

21-06-2014	Nieuwsartikel NOS	NOS, 21-06-2014b	http://nos.nl/artikel/664582-de-zwerftocht-van-sytze-van-der-v.html
21-06-2014	Nieuwsartikel DeStentor	DeStentor, 21-06-2014a	http://www.destentor.nl/algemeen/binnenland/sytze-van-der-v-woont-boven-cr%C3%A8che-amersfoort-video-1.4414891
21-06-2014	Nieuwsartikel DeStentor	DeStentor, 21-06-2014b	http://www.destentor.nl/videoplayer/Tag/van%20der%20v#1.4416068
22-06-2014	Bolsius bij demonstratie in RTL Nieuws	RTL Nieuws, 22-06-2014	https://www.youtube.com/watch?v=lf2xoI4Mkbg&nohtml5=False
22-06-2014	Nieuwsartikel Algemeen Dagblad	AD, 22-06-2014	http://www.ad.nl/ad/nl/1012/Nederland/article/detail/3676824/2014/06/22/Demonstratie-in-Amersfoort-tegen-vestigingspedoseksueel.dhtml
22-06-2014	Nieuwsartikel Volkskrant	Volkskrant, 22-06-2014	http://www.volkskrant.nl/binnenland/demonstratie-in-amersfoort-tegen-vestigingspedoseksueel-van-der-v~a3676809/
22-06-2014	Nieuwsartikel Trouw	Trouw, 22-06-2014	http://www.trouw.nl/tr/nl/4492/Nederland/article/detail/3676809/2014/06/22/Demonstratie-in-Amersfoort-tegen-vestigingspedoseksueel-Van-der-V.dhtml
22-06-2014	Nieuwsartikel Telegraaf	Telegraaf, 22-06-2014a	http://www.telegraaf.nl/binnenland/22770417/_Protest_tegen_Van_der_V_.html
22-06-2014	Nieuwsartikel Telegraaf	Telegraaf, 22-06-2014b	http://www.telegraaf.nl/binnenland/22770526/_Protest_in_Amersfoort_.html
22-06-2014	Nieuwsartikel Telegraaf	Telegraaf, 22-06-2014c	http://www.telegraaf.nl/binnenland/22770637/_Onrust_in_Amersfoort_.html
22-06-2014	Nieuwsartikel Nu.nl	Nu.nl, 22-06-2014	http://www.nu.nl/binnenland/3808942/amersfoorters-demonstreren-van-v.html
22-06-2014	Nieuwsartikel NOS	NOS, 22-06-2014	http://nos.nl/artikel/664774-demonstratie-tegen-sytze-van-der-v.html
22-06-2014	Nieuwsartikel DeStentor	DeStentor, 22-06-2014a	http://www.destentor.nl/algemeen/binnenland/onrust-na-onthulling-adres-sytze-van-der-v-video-1.4416700
22-06-2014	Nieuwsartikel DeStentor	DeStentor, 22-06-2014b	http://www.destentor.nl/algemeen/binnenland/burgemeester-amersfoort-krijgt-handtekeningen-1.4416832
23-06-2014	Nieuwsartikel NRC Handelsblad	NRC Handelsblad, 23-06-2014a	http://www.nrc.nl/nieuws/2014/06/23/sytze-van-der-v-wil-bodemprocedure-starten-tegen-amersfoort
23-06-2014	Nieuwsartikel NRC Handelsblad	NRC Handelsblad, 23-06-2014b	http://www.nrc.nl/next/2014/06/23/de-burgemeester-kan-alleen-maar-toekijken-1393961
23-06-2014	Nieuwsartikel NRC Handelsblad	NRC Handelsblad, 23-06-2014c	http://www.nrc.nl/handelsblad/2014/06/23/de-burgemeester-kan-niets-doen-1394004
23-06-2014	Nieuwsartikel Algemeen Dagblad	AD, 23-06-2014a	http://www.ad.nl/ad/nl/1012/Nederland/article/detail/3677302/2014/06/23/Kinderen-naar-creche-onder-huis-pedoseksueel-Van-der-V.dhtml
23-06-2014	Nieuwsartikel Algemeen Dagblad	AD, 23-06-2014b	http://www.ad.nl/ad/nl/1012/Nederland/article/detail/3677224/2014/06/23/Sytze-van-der-V-Burgemeester-Bolsius-liegt.dhtml

23-06-2014	Nieuwsartikel Volkskrant	Volkskrant, 23-06-2014a	http://www.volkskrant.nl/binnenland/onrust-in-amersfoort-over-sytze-van-der-v~a3676969/
23-06-2014	Nieuwsartikel Volkskrant	Volkskrant, 23-06-2014b	http://www.volkskrant.nl/magazine/pedoseksueel-sytze-van-der-v-wil-amersfoort-aanklagen~a3677215/
23-06-2014	Nieuwsartikel Trouw	Trouw, 23-06-2014a	http://www.trouw.nl/tr/nl/4492/Nederland/article/detail/3677199/2014/06/23/Pedoseksueel-Van-der-V-wil-Amersfoort-aanklagen.dhtml
23-06-2014	Nieuwsartikel Trouw	Trouw, 23-06-2014b	http://www.trouw.nl/tr/nl/5009/Archief/article/detail/3677085/2014/06/23/Protest-in-Amersfoort.dhtml
23-06-2014	Nieuwsartikel Telegraaf	Telegraaf, 23-06-2014a	http://www.telegraaf.nl/binnenland/227735/___Van_der_V._wil_verhuizen_.html
23-06-2014	Nieuwsartikel Telegraaf	Telegraaf, 23-06-2014b	http://www.telegraaf.nl/binnenland/22773132/___Kinderen_naar_creche_.html
23-06-2014	Nieuwsartikel Telegraaf	Telegraaf, 23-06-2014c	http://www.telegraaf.nl/binnenland/22772651/___Sytze_van_der_V._wil_vergoeding_.html
23-06-2014	Nieuwsartikel NOS	NOS, 23-06-2014	http://nos.nl/artikel/665030-sytze-van-der-v-komt-met-claim.html
23-06-2014	Nieuwsartikel DeStentor	DeStentor, 23-06-2014a	http://www.destentor.nl/algemeen/binnenland/kinderen-naar-cr%C3%A8che-onderhuis-sytze-van-der-v-1.4417915
23-06-2014	Nieuwsartikel DeStentor	DeStentor, 23-06-2014b	http://www.destentor.nl/extra/bespiegelingen/de-burgemeester-heeft-het-druk-1.4417662
24-06-2014	Extra editie weekvideo	Bolsius, 24-06-2014	https://www.youtube.com/watch?v=YwY_WslmA8g&feature=em-share_video_user
24-06-2014	Nieuwsartikel Trouw	Trouw, 24-06-2014	http://www.trouw.nl/tr/nl/5009/Archief/article/detail/3677782/2014/06/24/Iedereen-is-gebaat-bij-rustige-plek-Van-der-V-.dhtml
24-06-2014	Nieuwsartikel Telegraaf	Telegraaf, 24-06-2014	http://www.telegraaf.nl/binnenland/22777354/___Onrust_blijft_rond_creche_.html
24-06-2014	Nieuwsartikel Nu.nl	Nu.nl, 24-06-2014	http://www.nu.nl/binnenland/3811292/sytze-van-v-moet-binnen-week-vertrekken.html
24-06-2014	Nieuwsartikel NOS	NOS, 24-06-2014	http://nos.nl/artikel/666012-buren-pedostellen-ultimatum.html
25-06-2014	Nieuwsartikel Algemeen Dagblad	AD, 25-06-2014	http://www.ad.nl/ad/nl/1012/Nederland/article/detail/3678573/2014/06/25/Woedende-Amersfoorters-Over-week-gaat-de-beuker-in.dhtml
25-06-2014	Nieuwsartikel Telegraaf	Telegraaf, 25-06-2014	http://www.telegraaf.nl/binnenland/22781617/___Rel_rond_woning_Sytze_van_der_V._.html
25-06-2014	Nieuwsartikel DeStentor	DeStentor, 25-06-2014	http://www.destentor.nl/algemeen/binnenland/oproep-aan-soesterkwartier-amersfoort-rustig-te-blijven-1.4421158
28-06-2014	Nieuwsartikel Algemeen Dagblad	AD, 28-06-2014	http://www.ad.nl/ad/nl/1012/Nederland/article/detail/3680599/2014/06/28/Sytze-van-der-V-wijst-bemiddeling-af.dhtml

28-06-2014	Nieuwsartikel Trouw	Trouw, 28-06-2014	http://www.trouw.nl/tr/nl/5009/Archief/artikel/detail/3680495/2014/06/28/Morele-paniek-over-pedoseksueel.dhtml
30-06-2014	Nieuwsartikel Nu.nl	Nu.nl, 30-06-2014	http://www.nu.nl/politiek/3815385/geef-burgemeester-rol-bij-opvang-zedendelinquent.html
01-07-2014	Weekvideo Bolsius	Bolsius, 01-07-2014	https://www.youtube.com/watch?v=YprYBi5Y2XE&feature=em-share_video_user
01-07-2014	Nieuwsbericht gemeente Amersfoort (Bolsius)	Gemeente Amersfoort, 01-07-2014	http://archiefo9.archiefweb.eu/archives/archiefweb/20140701110631/http://www.amersfoort.nl/4/nieuws/Nieuwsoverzicht-Nieuwsberichten/Nieuwsoverzicht-Nieuwsberichten-2014/Nieuwsoverzicht-Nieuwsberichten-2014-Juli/Stand-van-zaken-vestiging-Sytze-van-der-V-in-Amersfoort.html
01-07-2014	Interview met RTL Nieuws	RTL Nieuws, 01-07-2014	https://www.youtube.com/watch?v=0HfWYxMFFTI
01-07-2014	Interview met RTV Utrecht	RTV Utrecht, 01-07-2014	https://www.youtube.com/watch?v=VLGSEFnBFcw
01-07-2014	Nieuwsartikel Algemeen Dagblad	AD, 01-07-2014a	http://www.ad.nl/ad/nl/1012/Nederland/artikel/detail/3682071/2014/07/01/Pedoseksueel-Sytze-van-der-V-ontvlucht-Amersfoort.dhtml
01-07-2014	Nieuwsartikel Algemeen Dagblad	AD, 01-07-2014b	http://www.ad.nl/ad/nl/1012/Nederland/artikel/detail/3682226/2014/07/01/Demonstratie-in-Amersfoort-tegen-Sytze-van-der-V.dhtml
01-07-2014	Nieuwsartikel Volkskrant	Volkskrant, 01-07-2014a	http://www.volkskrant.nl/binnenland/demonstratie-in-amersfoort-tegen-sytze-van-der-v~a3682295/
01-07-2014	Nieuwsartikel Volkskrant	Volkskrant, 01-07-2014b	http://www.volkskrant.nl/binnenland/demonstratie-in-amersfoort-tegen-sytze-van-der-v~a3682226/
01-07-2014	Nieuwsartikel Volkskrant	Volkskrant, 01-07-2014c	http://www.volkskrant.nl/binnenland/pedoseksueel-sytze-van-der-v-ontvlucht-amersfoort~a3682071/
01-07-2014	Nieuwsartikel Trouw	Trouw, 01-07-2014a	http://www.trouw.nl/tr/nl/4492/Nederland/artikel/detail/3682071/2014/07/01/Pedoseksueel-Sytze-van-der-V-ontvlucht-Amersfoort.dhtml
01-07-2014	Nieuwsartikel Trouw	Trouw, 01-07-2014b	http://www.trouw.nl/tr/nl/4492/Nederland/artikel/detail/3682226/2014/07/01/Demonstratie-in-Amersfoort-tegen-Sytze-van-der-V.dhtml
01-07-2014	Nieuwsartikel Telegraaf	Telegraaf, 01-07-2014a	http://www.telegraaf.nl/binnenland/22804591/___Van_der_V._ontvlucht_Amersfoort_.html
01-07-2014	Nieuwsartikel Telegraaf	Telegraaf, 01-07-2014b	http://www.telegraaf.nl/binnenland/22804591/___Van_der_V._ontvlucht_Amersfoort_.html
01-07-2014	Nieuwsartikel Telegraaf	Telegraaf, 01-07-2014c	http://www.telegraaf.nl/binnenland/22805332/___Amersfoort_gechanteerd_door_ped_o_.html

01-07-2014	Nieuwsartikel Telegraaf	Telegraaf, 01-07-2014d	http://www.telegraaf.nl/binnenland/22806036/___ME_bij_protest_tegen_pedofiel__.html
01-07-2014	Nieuwsartikel Nu.nl	Nu.nl, 01-07-2014a	http://www.nu.nl/binnenland/3816752/sytze-van-v-ontvlucht-amersfoort.html
01-07-2014	Nieuwsartikel Nu.nl	Nu.nl, 01-07-2014b	http://www.nu.nl/binnenland/3817227/demonstratie-sytze-van-v-in-amersfoort.html
01-07-2014	Nieuwsartikel NOS	NOS, 01-07-2014	http://nos.nl/artikel/669091-amersfoort-in-maag-met-van-der-v.html
01-07-2014	Nieuwsartikel DeStentor	DeStentor, 01-07-2014	http://www.destentor.nl/algemeen/binnenland/sytze-van-der-v-ontvlucht-amersfoort-1.4430211
02-07-2014	Nieuwsartikel NRC Handelsblad	NRC Handelsblad, 02-07-2014a	http://www.nrc.nl/nieuws/2014/07/02/amersfoort-botst-met-sytze-van-der-v
02-07-2014	Nieuwsartikel NRC Handelsblad	NRC Handelsblad, 02-07-2014b	http://www.nrc.nl/handelsblad/2014/07/02/amersfoort-botst-met-sytze-van-der-v-1398094
02-07-2014	Nieuwsartikel NRC Handelsblad	NRC Handelsblad, 02-07-2014c	http://www.nrc.nl/next/2014/07/02/pedoseksueel-burgemeester-eisen-van-der-v-onmoge-1395545
02-07-2014	Nieuwsartikel Algemeen Dagblad	AD, 02-07-2014	http://www.ad.nl/ad/nl/1012/Nederland/artikel/detail/3682899/2014/07/02/Geen-kinderen-van-opvang-gehaald-voor-pedoseksueel.dhtml
02-07-2014	Nieuwsartikel Volkskrant	Volkskrant 02-07-2014	http://www.volkskrant.nl/binnenland/sytze-van-der-v-even-weg-uit-amersfoort~a3682377/
02-07-2014	Nieuwsartikel Trouw	Trouw, 02-07-2014	http://www.trouw.nl/tr/nl/5009/Archief/artikel/detail/3682509/2014/07/02/Pedoseksueel-weigert-hulp.dhtml
03-07-2014	Nieuwsartikel NRC Handelsblad	NRC Handelsblad, 03-07-2014	http://www.nrc.nl/next/2014/07/03/pedoseksueel-van-der-v-blijft-in-amersfoort-me-1395630
05-07-2014	Nieuwsartikel Telegraaf	Telegraaf, 05-07-2014	http://www.telegraaf.nl/binnenland/22822002/___OM_praat_niet_meer_met_pedo__.html
05-07-2014	Nieuwsartikel Nu.nl	Nu.nl, 05-07-2014	http://www.nu.nl/binnenland/3820606/stopt-gesprekken-met-sytze-van-v.html
05-07-2014	Nieuwsartikel NOS	NOS, 05-07-2014	http://nos.nl/artikel/671119-om-stopt-overleg-sytze-van-der-v.html
05-07-2014	Nieuwsartikel DeStentor	DeStentor, 05-07-2014	http://www.destentor.nl/algemeen/binnenland/om-stopt-gesprekken-met-sytze-van-der-v-1.4437150
06-07-2014	Nieuwsbericht gemeente Amersfoort (Bolsius)	Gemeente Amersfoort, 06-07-2014	http://archiefo9.archiefweb.eu/archives/archiefweb/20140706110744/http://www.amersfoort.nl/4/nieuws/Nieuwsoverzicht-Nieuwsberichten/Nieuwsoverzicht-Nieuwsberichten-2014/Nieuwsoverzicht-Nieuwsberichten-2014-Juli/Onjuist-beeld-in-media-over-stand-van-zaken-huisvesting-Sytze-van-der-V.html
06-07-2014	Nieuwsartikel NRC Handelsblad	NRC Handelsblad, 06-07-2014	http://www.nrc.nl/nieuws/2014/07/06/sytze-van-der-v-en-gemeente-amersfoort-komen-niet-nader-tot-elkaar

06-07-2014	Nieuwsartikel Algemeen Dagblad	AD, 06-07-2014a	http://www.ad.nl/ad/nl/1012/Nederland/article/detail/3684876/2014/07/06/OM-Wel-praten-over-duurzame-oplossing-Van-der-V.dhtml
06-07-2014	Nieuwsartikel Algemeen Dagblad	AD, 06-07-2014b	http://www.ad.nl/ad/nl/1012/Nederland/article/detail/3684693/2014/07/06/OM-stopt-gesprekken-met-pedoseksueel-Van-der-V.dhtml
06-07-2014	Nieuwsartikel Volkskrant	Volkskrant, 06-07-2014a	http://www.volkskrant.nl/binnenland/om-wel-praten-over-duurzame-oplossing-van-der-v~a3684876/
06-07-2014	Nieuwsartikel Volkskrant	Volkskrant, 06-07-2014b	http://www.volkskrant.nl/magazine/om-stopt-gesprekken-met-pedoseksueel-van-der-v~a3684693/
06-07-2014	Nieuwsartikel Trouw	Trouw, 06-07-2014a	http://www.trouw.nl/tr/nl/4492/Nederland/article/detail/3684693/2014/07/06/OM-stopt-gesprekken-met-pedoseksueel-Van-der-V.dhtml
06-07-2014	Nieuwsartikel Trouw	Trouw, 06-07-2014b	http://www.trouw.nl/tr/nl/4492/Nederland/article/detail/3684876/2014/07/06/OM-Wel-praten-over-duurzame-oplossing-Van-der-V.dhtml
06-07-2014	Nieuwsartikel Telegraaf	Telegraaf, 06-07-2014	http://www.telegraaf.nl/binnenland/22823505/___Wel_praten_over_Van_der_V.___.html
06-07-2014	Nieuwsartikel DeStentor	DeStentor, 06-07-2014	http://www.destentor.nl/algemeen/binnenland/praten-over-duurzame-oplossing-van-der-v-1.4437917
07-07-2014	Nieuwsartikel NRC Handelsblad	NRC Handelsblad, 07-07-2014	http://www.nrc.nl/next/2014/07/07/pedoseksueel-amersfoort-wil-van-der-v-nog-steeds-1398528
07-07-2014	Nieuwsartikel Volkskrant	Volkskrant, 07-07-2014	http://www.volkskrant.nl/binnenland/bolsius-wil-wel-praten~a3684959/
07-07-2014	Nieuwsartikel Trouw	Trouw, 07-07-2014	http://www.trouw.nl/tr/nl/5009/Archief/article/detail/3685120/2014/07/07/Verhuizen-is-geen-optie-voor-pedoseksueel-Van-der-V.dhtml
11-07-2014	Nieuwsartikel Nu.nl	Nu.nl, 11-07-2014a	http://www.nu.nl/politiek/3825198/burgemeester-moet-pedoseksueel-kunnen-weigeren.html
13-07-2014	Nieuwsartikel Nu.nl	Nu.nl, 13-07-2014b	http://www.nu.nl/binnenland/3826995/sytze-van-v-niet-tevreden-beveiliging.html
14-07-2014	Nieuwsartikel NRC Handelsblad	NRC Handelsblad, 14-07-2014	http://www.nrc.nl/next/2014/07/14/amersfoort-van-der-v-ontevreden-over-beveiliging-1401017